

Biologisk mangfold i Oppegård kommune

Harald Bratli

Biologisk mangfold i Oppegård kommune

Harald Bratli

Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås 2005
NIJOS rapport 8/05
ISBN: 82-7464-349-6

Tittel:	Biologisk mangfold i Oppegård kommune		NIJOS nummer: 8/05
Forfatter:	Harald Bratli		ISBN nummer: 82-7464-349-6
Oppdragsgiver:	Oppegård kommune		Dato: 01.06.2005
Fagområde:	Biologisk mangfold		Sidetall: 100
<p>Utdrag: Kartlegging av biologisk mangfold er foretatt i Oppegård kommune. Til sammen 155 lokaliteter er kartfestet og beskrevet, fordelt på 21 ulike naturtyper. Flest lokaliteter ble registrert i naturtypene rik sumpskog, småbiotoper, rik edelløvskog og gammelskog. Lokalitetenes verdi er vurdert. Til sammen 16 lokaliteter er gitt verdien svært viktig, 45 er rangert som viktige, mens 94 har lokal verdi. En høy andel lokaliteter med dammer og rik sumpskog ble vurdert som svært viktige. En oversikt over kjente forekomster med truede og sjeldne arter er også gitt.</p>			
<p>Abstract: A survey of important areas for biodiversity was performed in the municipality Oppegård, SE Norway. 155 localities were recorded in 21 different habitat types. Most of them were found in swamp forest, small biotopes in the cultural landscape, broadleaved deciduous forest and old growth coniferous forest. The localities were classified as nationally important (16 localities), regionally important (45 localities) and locally important (94 localities). Among the nationally important localities most were found within swamp forest and ponds. A list of nationally red-listed species occurring in the area is also given.</p>			
Andre NIJOS publikasjoner fra prosjektet:			
Emneord: Kartlegging av biologisk mangfold Rødlistede arter Naturtypekartlegging	Keywords: Biodiversity survey Red listed species Habitat mapping	Ansvarlig underskrift: Jan Erik Nilsen (sign)	Pris kr.: 265,-
Utgiver:	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging Postboks 115, 1430 Ås Tlf.: 64949700 Faks: 64949786 e-post: nijos@nijos.no		

Forord

I perioden 2003 til 2005 utførte Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (Nijos) kartlegging av biologisk mangfold i Oppegård kommune. Undersøkelsen ble foretatt på oppdrag av Oppegård kommune, som også har finansiert arbeidet. Kartleggingen er en del av det statlige programmet for kartlegging av biologisk mangfold i alle landets kommuner og er foretatt etter retningslinjer beskrevet i Direktoratet for naturforvaltning sin håndbok nummer 13, "Kartlegging av naturtyper - verdsetting av biologisk mangfold ". Ansvarlig for arbeidet har vært Harald Bratli, mens Gunhild Rønning har produsert kart. Kontaktperson i Oppegård kommune har vært Guri V. Håbjørg. Resultatene fra naturtypekartleggingen ble stilt til rådighet ved Miljøregistreringer i skog (MiS), som ble foretatt av Siste sjanse i 2004. Tilsvarende ble data fra MiS-arbeidet stilt til rådighet og innarbeidet i denne undersøkelsen. Sigve Reiso takkes for samarbeid. Professor Reidar Elven, og 1. konservator Einar Timdal ved Botanisk museum, Universitetet i Oslo og Even Woldstad Hansen, SABIMA, takkes for hjelp med kontrollbestemmelse av enkelte karplanter, sopp og lav. Et aktivt lokalmiljø i Svartskog og flere andre personer har bidratt med verdifulle opplysninger om biologisk mangfold i Oppegård og alle takkes for sine bidrag.

Sammendrag

Kartlegging av biologisk mangfold i Oppegård kommune er foretatt etter retningslinjer beskrevet i Direktoratet for naturforvaltning (DN) sin håndbok 13, "Kartlegging av naturtyper - verdsetting av biologisk mangfold". Arbeidet har vært oppdelt i fire hoveddeler, (1) innsamling og systematisering av tidligere kjent informasjon om biologisk mangfold i kommunen, (2) supplerende feltregistreringer og kvalitetssikring av eldre informasjon, (3) bearbeiding og verdsetting av informasjonen og (4) framstilling av digitalt naturtypekart og database.

Tidligere kjent informasjon og ny informasjon om biologisk framkommet under feltarbeid i denne undersøkelsen er overført til digital form i henhold til DN-håndbok 13. Digitalt kart over registrerte områder i målestokk 1:5000 og oversiktskart er også produsert. Kartene er basert på digitalt markslagskart (DMK), som er den digitaliserte markslagsinformasjonen i Økonomisk kartverk. Denne informasjonen er omgruppert til hovedgrupper som viser hovedvariasjonen i naturforholdene.

Under feltarbeidet ble også potensielle lokaliteter i hele kommunen ettersøkt. En del godt undersøkte lokaliteter ble lavt prioritert under feltarbeidet. Til sammen 155 lokaliteter i 21 ulike naturtyper fra DN-håndboka ble avgrenset på kart og beskrevet. Relevante opplysninger var blant annet naturtype, vegetasjon, artsforekomster, arealtilstand og forekomst av spesielle elementer som antas å være viktig for det biologiske mangfoldet. Flest lokaliteter ble avgrenset i naturtypene rik sumpskog, småbiotoper, rik edelløvskog og gammelskog. Under bearbeidingen ble hver lokalitet gitt verdien svært viktig, viktig eller lokalt viktig i henhold til DN-håndbok 13. Til sammen 16 lokaliteter ble gitt verdien svært viktig, mens 45 ble gitt verdien viktig, og 94 lokaliteter verdien lokalt viktig. Det var en stor andel rik sumpskog og dammer med verdien svært viktig. En oversikt over kjente forekomster med truede og sjeldne arter er også gitt.

Kartleggingen er ikke en totalkartlegging av biologisk mangfold i kommunen. Det kan finnes andre områder i Oppegård som er viktige, men som ikke er kartlagt i denne undersøkelsen. Selv om lokalitetene er rangert etter verdi, må det også presiseres at dette ikke innebærer at de med lavest verdi ikke er viktige. Samtlige lokaliteter er viktige for det biologiske mangfoldet og verdsettingen må ikke brukes som en prioritetsliste.

Innhold

INNLEDNING	7
OMRÅDEBESKRIVELSE	8
METODE	10
Definisjoner	10
Tidligere undersøkelser og bearbeiding av eksisterende data	11
Kart	11
Arealklasser i BMK-kartet	12
Feltarbeid	15
Verdivurdering	15
Egenskapstabeller	16
Utarbeiding av digitale kart	17
Resultater	17
Resultater	18
Registrerte lokaliteter	18
Nasjonalt rødlistede arter	18
DISKUSJON	20
Viktige naturtyper og artsforekomster i Oppegård kommune	20
Myr	20
Rasmark, berg og kantkratt	21
Kulturlandskap	22
Ferskvann og våtmark	24
Skog	24
Kyst og havstrand	28
Rødlistede arter	28
Status og videre arbeid	29
LOKALITETSBESKRIVELSER	31
LITTERATUR	89
VEDLEGG 1. LOKALITETSOVERSIKT	91
VEDLEGG 2. OVERSIKTSKART OVER NATURTYPELOKALITETER I OPPEGÅRD.	95
VEDLEGG 3. OVERSIKTSKART OVER NATURTYPELOKALITETER I SVARTSKOG.	96

Innledning

Det har de siste åra vært stor oppmerksomhet omkring kartlegging og forvaltning av det biologiske mangfoldet. Under FN-konferansen om miljø og utvikling i Rio de Janeiro i 1992 ble det lagt fram en konvensjon som hadde som mål å sikre det biologisk mangfoldet. Konvensjonen ble ratifisert av Norge i 1993. I stortingsmelding 58 (1996-1997) "Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling" beskrives en strategi for "vern og bærekraftig bruk av biologisk mangfold". Kommunene har en sentral rolle i arbeidet med å forvalte og ivareta det biologiske mangfoldet og dette bør gjenspeiles i kommunenes arealplaner. For at den enkelte kommune skal oppnå dette, må det skaffes en oversikt over det biologiske mangfoldet i kommunen. Videre må det finnes et verktøy til å utnytte denne kunnskapen i arealforvaltningsarbeidet. Derfor er det et mål at alle kommuner skal ha kartlagt det biologiske mangfoldet (Stortingsmelding 58, 1996-97, Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling). I stortingsmelding 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold. Sektoransvar og samordning" videreføres og forsterkes denne målsettingen, blant annet ved at det kommunale kartleggingsprogrammet inngår i et helhetlig nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold. Direktoratet for naturforvaltning (DN) har utarbeidet en håndbok for kartlegging av naturtyper, DN-håndbok 13: "Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold" (Direktoratet for naturforvaltning 1999a), som gir retningslinjer arbeidet.

I 2003 innledet Oppegård kommune et samarbeid med NIJOS om kartlegging av biologisk mangfold. Arbeidet har vært forankret i DN-håndbok 13 og har foregått i nært samarbeid med kommunen. Selv om det forelå en del opplysninger om biologisk mangfold i Oppegård, blant annet fra ulike naturfaglige utredninger og andre spredte opplysninger, var kunnskapen mangelfull for en del områder og naturtyper. Det var derfor behov for sammenstilling og verdivurdering av kjent informasjon og for supplerende registreringer i naturmiljøer og områder som var lite kjent. Det var også behov for å digitalisere data for på en effektiv måte å koble informasjon om biologisk mangfold til den geografiske plasseringen av lokalitetene.

Kunnskapen om det biologiske mangfoldet er ufullstendig og det tilføres stadig ny viten. Endringer i naturmiljøer skjer over tid både som resultat av naturlige prosesser og menneskelig påvirkning. Ny viten om arters forekomster og sammenhenger i naturen vil medføre behov for nye registreringer. Kartleggingen vil derfor være et bilde av dagens kunnskapsstatus og arealtilstand og ingen totalkartlegging av kommunen. Det kan finnes andre områder i Oppegård som også er viktige for det biologiske mangfoldet.

Målet med dette arbeidet er å: (1) sammenstille og verdsette kjent informasjon om biologisk mangfold i Oppegård kommune, (2) utføre supplerende kartlegging og verdivurdering av ny informasjon og (3) gi en digital og kartbasert presentasjon av lokaliteter som er viktige for det biologiske mangfoldet og tilhørende egenskapsdatabaser med informasjon om biologisk mangfold i hver enkelt lokalitet.

Områdebeskrivelse

Oppegård kommune ligger sør for Oslo på østsida av Bunnefjorden i Akershus fylke. Mot vest avgrenses kommunen mot Ski, mens den i sør grenser mot Ås. Kommunen dekker et areal på 37 km². Markerte åser på hver side av Gjersjøen og Kolbotnvannet dominerer landskapet. Fra Bunnefjorden hever landet seg nokså bratt opp mot Svartskogsplatået, ca 100 – 150 m o.h. Gjersjøen ligger i en forsenkning øst for høydedraget, 40 m o.h. Fra Gjersjøen renner Gjersjøelva i en markert sprekkedal nordover til utløpet ved Hvervenbukta. Elva danner grense mot Oslo helt i nord. Øst for Gjersjøen hever landet seg igjen opp mot åspartiene mellom Greverud og Tårnåsen. Denne delen av kommunen domineres av sammenhengende boligbebyggelse fra kommunegrensa mot Oslo til Ski. Mot øst overtar skogkledte åser. Høyeste punkt ligger i nordøst ved Tårnåsen, drøye 200 m o.h. Kolbotn er kommunesentrum. Kommunen er en typisk forstadskommune til Oslo, hvor boligbebyggelse og tilhørende infrastruktur dominerer. Jordbruksmark dekker lite areal, mens et lite område med næringsbygg finnes ved Sofiemyr.

Berggrunnen består av sure grunnfjellsbergarter fra prekambrium, vesentlig ulike typer gneis, dels med amfibolittdrag (Holtedahl & Dons 1952). Gneis er en sur bergart som gir opphav til et fattig jordsmonn, som også gjenspeiles i vegetasjons hovedtrekk. Likevel finnes rikere partier flere steder, noe som trolig skyldes både skjellsandavsetninger, marine avsetninger og småpartier med rikere berggrunn. Bart fjell og grunne moreneavsetninger dominerer oppe på åsene, mens i dalsøkk og på flatere partier finnes dypere løsmasser og marine avsetninger. Myr finnes spredt.

Klimaet er karakterisert av en varm og tørr sommer og forholdsvis kjølig vinter. På Fornebu, som er nærmeste meteorologiske stasjon, er gjennomsnittlig årstemperatur 5,9 °C, med minimum i januar på -4,6 °C og maksimum i juli på 17,1 °C (Aune 1993a). Gjennomsnittlig årsnedbør ligger på 714 mm med maksimum i september på 85 mm og minimum i februar på 32 mm (Førland 1993). Vekstsesongen i området regnes fra ca 25. april til ca 15. oktober (Aune 1993b).

Kommunen dekkes av landskapsregionen "Oslofjorden" (Elgersma & Asheim 1998), hvor åpent jordbrukslandskap dominerer i veksling med lave skogkledte koller. Oppegård ligger i boreonemoral vegetasjonssone, og svakt oseanisk seksjon (Moen 1998). Den boreonemorale sonen er en overgangssone mellom løvskogene lenger sør i Europa og de boreale barskogene. Vegetasjonen karakteriseres av varmekjære vegetasjonstyper som edelløvskog med alm, ask, lind, lønn og svartor. Eik inngår gjerne som enkeltstående trær eller i hagemark. I den søndre delen av kommunen er det et tydelig innslag av eik i løvskog og hagemark og åpen blandingsskog med blant annet furu. Edelløvskog forekommer over hele kommunen, mest typisk i sørvendte skrenter, ned mot fjorden og i randsoner rundt kulturlandskap. Rundt Oppegård kirke finnes et større område med hagemarkpreget eikeskog. Dette er sammen med Røer/Løes-området på Nesodden det nordligste større eikeskogsområdet på Østlandet. Ellers er åpen kant- og tørrbakkevegetasjon typisk med flere varmekjære arter med sørøstlig utbredelse i Norge. Barskog med gran og furu karakteriserer de boreale sonene. Granskog er vanlig, mens furu dominerer på skrinng og grunn jord. Den svakt oseaniske seksjonen inneholder vegetasjonstyper og arter som foretrekker et svakt oseanisk klima og som er mer vanlige mot vest.

Jordbrukslandskapet dekker et beskjedent areal i kommunen, kun et fåtall steder drives jorda. Flere nedlagte bruk preges av sterk gjengroing. På noen gårder drives ridesentre med tilhørende beiter. Både jordbrukslandskap og skog har vært utnyttet i lang tid og det finnes knapt urørt natur tilbake. De store vannene Gjersjøen og Kolbotnvann utgjør et forholdsvis stort areal og setter et tydelig preg på landskapet. Nærheten til Oslo medfører at store arealer preges av boligbebyggelse med tilhørende infrastruktur. Ut fra markslagstatistikken til NIJOS er det ca 1,7 km² (ca 4,6 %) dyrka mark i kommunen. Myr utgjør kun 0,012 km² (ca 0,03 %) og skog drøyt 22 km² (ca 60 %). De resterende områdene består vesentlig av vann, annen jorddekt fastmark og bebyggelse (ca 35,6 %).

Figur 1. Marianøkleblom – *Primula veris* ved Svartskog.

Metode

Definisjoner

Biologisk mangfold kan defineres på forskjellig vis. Riokonvensjonen har en vid definisjon: ”Variasjonen hos levende organismer av alt opphav, herunder blant annet terrestriske, marine eller andre akvatiske økosystemer og de økologiske komplekser som de er en del av; dette omfatter mangfold innenfor artene, på artsnivå og på økosystemnivå” (Direktoratet for naturforvaltning 1999a). Biologisk mangfold omfatter med andre ord alt levende i naturen: planter, dyr, sopp og deres leveområder (økosystemet).

Det er vanlig å dele det biologiske mangfoldet i tre organisasjonsnivåer: det genetiske mangfoldet innen en art, mangfoldet av arter i naturen og mangfoldet av naturtyper i landskapet. Genetisk mangfold er variasjonen av gener innen ulike populasjoner av en art. Artsmangfold er antallet forskjellige arter, mens mangfoldet av økosystemer (naturtyper, habitater) omfatter all variasjon av økosystemer, inkludert de økologiske prosessene i økosystemene.

Direktoratet for naturforvaltning har utarbeidet en håndbok (DN-håndbok 13) med retningslinjer for hvordan kommunene kan utføre kartlegging av biologisk mangfold. Håndboka gir blant annet råd om hvordan biologisk mangfold kan ivaretas i kommunene og hvilke naturtyper som skal vektlegges (Direktoratet for naturforvaltning 1999a). Det er beskrevet 56 naturtyper inndelt i hovedgruppene myr, fjell, rasmark, berg og kantkratt, kulturlandskap, ferskvann og våtmark, skog og kyst og havstrand. I tillegg finnes en type som skal fange opp andre viktige forekomster. Naturtypene er beskrevet i egne faktaark som inneholder en kortfattet beskrivelse av naturtypen sammen med informasjon om viktige utforminger, utbredelse, hvorfor den er viktig, trusler og sårbarhet. Dessuten finnes kriterier for

Boks 1. Definisjon av rødliste-kategorier (fra Direktoratet for naturforvaltning 1999)

Ex – Utryddet

Arter som er forsvunnet som reproduserende i landet.

E – Direkte truet

Arter som er direkte truet og som står i fare for å dø ut i nærmeste framtid dersom de negative faktorene fortsetter å virke.

V – Sårbar

Arter med sterk tilbakegang, som kan gå over i gruppen direkte truet dersom de negative faktorene fortsetter å virke.

R – Sjelden

Arter som ikke er direkte truet eller sårbare, men som likevel er i en utsatt posisjon på grunn av liten bestand eller med spredt og sparsom utbredelse.

DC – Hensynskrevende

Arter som ikke tilhører kategori E, V eller R, men som på grunn av tilbakegang krever spesielle hensyn og tiltak.

DM – Bør overvåkes

Arter som har gått tilbake, men som ikke regnes som truet. For disse artene er det grunn til å overvåke situasjonen.

identifisering og avgrensing og et lite utvalg viktige eller sjeldne arter som er knyttet til typen.

I DN-håndboka er kartlegging på økosystemnivå prioritert, men naturtypekartleggingen bør i følge håndboka suppleres med forekomster av viktige enkeltarter og deres funksjonsområder. I praksis betyr det først og fremst rødlistede arter, men også regionalt og lokalt viktige arter.

Rødlista er en oversikt over dyre- og plantearter som er truet av utryddelse eller som er i sterk tilbakegang. Naturlig sjeldne arter hører også med på rødlista. I Norge er det DN som utgir rødlista, basert på fagrapporter og vurderinger fra spesialister innen de enkelte artsgruppene. Artene blir gruppert i kategorier ut fra hvor sjeldne eller truet de er (se boks 1). Den siste offisielle rødlista kom i 1999 (Direktoratet for naturforvaltning 1999b). Rødlista omfatter kun et utvalg av det totale artsmangfoldet, dvs. de arter og artsgrupper man har best kunnskap om. I den siste rødlista utgjør dette ca 15000 arter fordelt på 27 artsgrupper (Direktoratet for naturforvaltning 1999b). Totalt er det registrert ca 38500 arter i Norge (Samarbeidsrådet for bevaring av biologisk mangfold 1998). Selv om rødlista angir hvilke arter som bør prioriteres i kartleggingen, er det også behov for å tilpasse utvalget av arter, for å fange opp regionalt og lokalt interessante forekomster.

Tidligere undersøkelser og bearbeiding av eksisterende data

Informasjon om biologisk mangfold ble ettersøkt blant annet gjennom litteraturstudier og databasesøk. Viktige kilder har vært verneplanrapporter og andre utredninger, blant annet Korsmo & Svalastog (1993) og Bendiksen (2002) for barskog, Strand (1996) for dammer og Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1999) for Oslofjordverneplanen. Miljøregisteringer i skog (MiS) ble utført i Oppegård av Siste sjanse i 2004. Data fra naturtypekartleggingen ble stilt til rådighet for MiS-prosjektet, og tilsvarende ble relevante MiS-data innarbeidet i naturtypekartleggingen. Kilder som har vært benyttet i Oppegård for øvrig framgår av litteraturlista. Kommunens egen informasjonen om biologisk mangfold har blitt benyttet, og Fylkesmannens miljøvernavdeling har bidratt med opplysninger. Kvalitet og presisjon på opplysningene ble vurdert og lokalitetene tilordnet en av de 56 naturtypene i DN-håndboka. Informasjon om artsforekomster for karplanter, moser, lav og sopp ble søkt ut fra databasene ved Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. Det er viktig å være klar over at dette kun gjelder data som foreligger i digital form. For lav er imidlertid alle data fra de viktigste samlingene digitalisert og søkbare i Norsk LavDatabase (NLD, www.nhm.uio.no/botanisk/lav), unntatt innsamlinger fra Universitetet i Trondheim. Også for karplanter, moser og sopp er mye data om rødlistede eller regionalt viktige arter tilgjengelig (se www.nhm.uio.no/botanisk/sopp for soppdata), men for disse artsgruppene kan det være en del viktige funn som ennå ikke er dataregistrert. Sommerfugldata ble søkt ut fra sommerfugldatabasen ved Naturhistorisk museum, Oslo (www.nhm.uio.no/norlep/). Forekomster med rødlistede arter er inkludert i kommunens database.

Kart

For kartfesting av lokalitetene benyttet vi kart basert på Økonomisk kartverk (ØK), som er et landsdekkende standard kartverk for arealforvaltning i målestokk 1:5 000. Dette kartverket inneholder informasjon om markslag, som er opplysninger om arealbruk og arealtilstand, og som er basert på et standard klassifikasjonssystem. NIJOS har ansvaret for markslagsdelen av ØK, og digitalt markslagskart (DMK), som produseres ved NIJOS, er et landsdekkende digitalt kartverk for arealer under skoggrensa, til bruk for alle landets kommuner. I Oppegård kommune foreligger DMK.

Markslagsinformasjonen er gruppert i hovedtyper som skog, jordbruksareal, myr, annen jorddekt fastmark, grunnlendt mark, fjell i dagen, vann, veier og bebyggelse. Skog deles inn i

undertyper etter treslag; løvskog, blandingsskog og barskog, og etter bonitet; impediment, lav, middels og høy. Jordbruksarealer deles inn i fulldyrket jord, overflatedyrket jord og innmarksbeite. Ved bruk av tilleggssymboler og kombinasjoner av typer får man et høyt antall markslagstyper. Typene kan aggregeres til større enheter, for eksempel alle typer myr eller alle typer løvskog. I tillegg til informasjon om arealtype gir DMK en god oversikt over struktur og fordeling av naturtyper i landskapet; arealenes totaldekning, deres størrelse og vekslingene mellom dem.

For kartlegging av naturtyper omgrupperes de eksisterende arealklassene i DMK for å få fram relevant naturinformasjon. Dette avledete biologisk mangfoldkartet (BMK-fase 1, figur 2) viser dermed en oversiktlig plassering og arealutstrekning av overordna naturtyper, i alt 25 forskjellige arealklasser. Dette kartet er grunnlaget for kartlegging og presentasjon av de kartlagte lokalitetene.

Arealklasser i BMK-kartet

Nedenfor følger en kortfattet beskrivelse av arealklassene som blir omkodet fra DMK. Der det er naturlig har vi forsøkt å relatere de ulike arealkategoriene til viktige naturtyper slik de er beskrevet i håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 1999a). For flere naturtyper, for eksempel myrtyper og innmarksbeite, kan endringene som følge av naturlig suksesjon være relativt store. Det er også viktig å være oppmerksom at det for skogtypene ikke er mulig å ta ut utviklingsstadium (hogstklasse) fra DMK.

1a Bebyggelse

Klassen omfatter areal klassifisert som tettsted, bebygd areal og tun, og forteller at arealet er bebygd. Aktuelle viktige naturtyper kan være store, gamle trær, parklandskap, skrotemark, småbiotoper og erstatningsbiotoper.

1b Vei

Klassen omfatter arealer klassifisert som vei. Aktuelle viktige naturtyper kan være artsrike vegkanter og småbiotoper.

1c Annen jorddekt fastmark

Dette er en samleklasse for arealer som verken er bebygd, dyrka eller tresatt, og omfatter flere arealtyper. I lavlandet er det oftest ulike typer gjengroingsarealer eller små treløse arealer langs veier eller eiendomsgrenser. Aktuelle viktige naturtyper kan blant annet være kantkratt, kalkrike enger, artsrike vegkanter, skrotemark, småbiotoper og erstatningsbiotoper.

1d Grustak

Klassen omfatter arealer klassifisert som grustak. Aktuelle viktige naturtyper kan være erstatningsbiotoper.

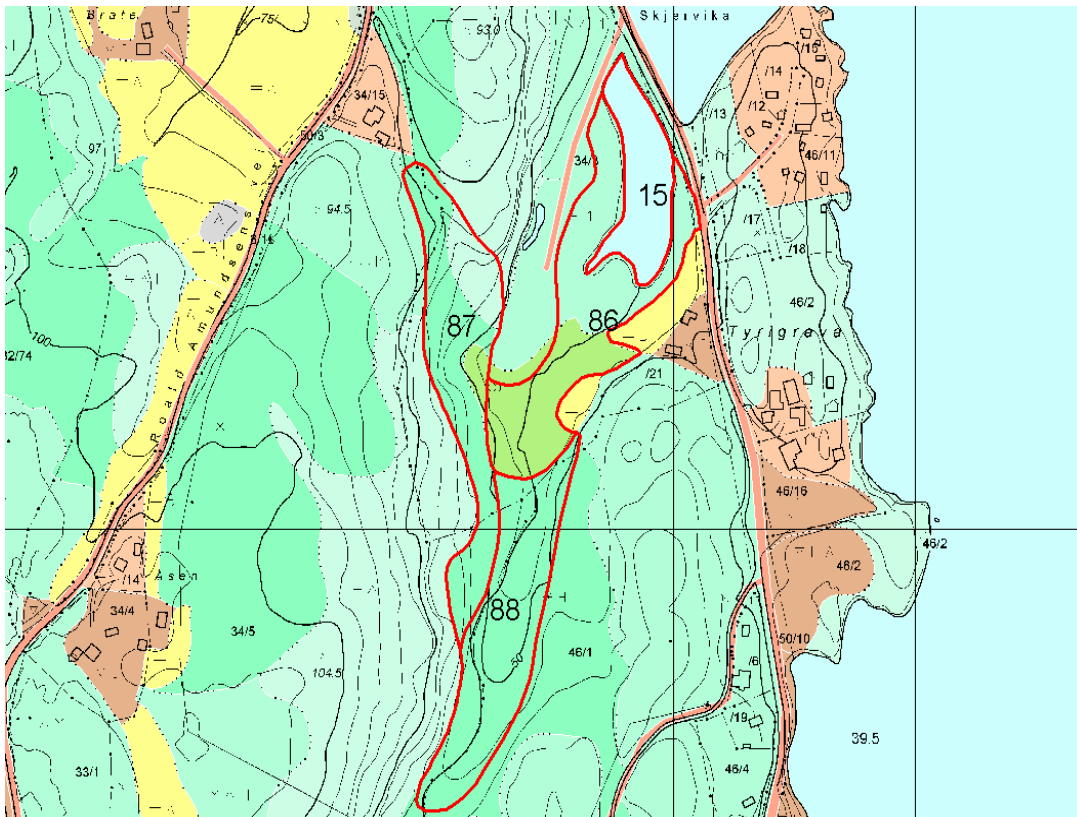
2a Fulldyrket jord

I denne klassen inngår alle typer fulldyrket mark. Aktuelle viktige naturtyper kan være småbiotoper.

2b Overflatedyrket jord

Klassen inneholder arealer som er rydda i overflata, men hvor det er for grunn jord til å pløye eller hvor det kan være blokker og stein. Klassen omfatter både arealer som brukes til beiting

og grasproduksjon. Aktuelle viktige naturtyper kan være småbiotoper og kanskje også naturbeitemark og slåtteeuger.

Figur 2. BMK-fase 1 med lokalitet 15, 86, 87 og 88.usH

2c Innmarksbeite

Dette er innmarksarealer som kan brukes som beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Aktuelle viktige naturtyper kan være småbiotoper og naturbeitemark.

3a Barskog, frodig

Denne klassen består av barskog med høy og svært høy bonitet. Som barskog regnes arealer som tilfredsstillende kravet til skog og som har en dekning på minst 50% bartrær. Aktuelle viktige naturtyper kan være urskog/gammelskog, bekkekløfter og brannfelt.

3b Barskog, middels

Klassen innbefatter barskogarealer med middels høy bonitet. Aktuelle viktige naturtyper kan være urskog/gammelskog, bekkekløfter og brannfelt.

3c Barskog, skrinn

Her inngår alle arealer med barskog som også er klassifisert som impediment eller som har lav bonitet. Aktuelle viktige naturtyper kan være urskog/gammelskog og brannfelt.

3d Løvsog, frodig

Klassen omfatter blandingskog og løvsog som holder kravet til skog og som har høy eller svært høy bonitet. Løvsog må ha minst 80% dekning av løvtrær, mens kravet for

blandingskog er at arealet skal være dekket av 20-50% bartrær. Definisjonen av løvskog er altså strengere enn definisjonen av barskog i DMK. Aktuelle viktige naturtyper kan være rik edelløvskog, gråor-heggeskog og gammel løvskog.

3e Løvskog, middels

Klassen omfatter blandingskog og løvskog som har middels bonitet. Aktuelle viktige naturtyper kan være gammel edelløvskog og gammel løvskog.

3f Løvskog, skrinn

I denne klassen inngår arealer som er klassifisert som blandingskog og løvskog på impediment eller som har lav bonitet. Aktuelle naturtyper kan være gammel løvskog, gammel edelløvskog og rik edelløvskog i og oppunder rasmarker.

3g Forsumpet skog

Forsumpet skog omfatter skogarealer som i tillegg er klassifisert som vassjuk skogsmark. Vassjuk skogsmark er definert som arealer der produksjonen kan økes 0,3 m³ pr. dekar ved grøfting. Aktuelle viktige naturtyper kan være gråor-heggeskog og kanskje rikere sumpskog.

3h Sumpskog, frodig

Frodig sumpskog omfatter skogarealer på torvmark som i tillegg er klassifisert som myr med ikke nøysom vegetasjon. Aktuelle viktige naturtyper kan være gråor-heggeskog og rikere sumpskog.

3i Sumpskog, fattig

Fattig sumpskog omfatter skogarealer på torvmark som i tillegg er klassifisert som myr med nøysom vegetasjon.

4a Myr, uklassifisert

Klassen omfatter alle arealer som er klassifisert som myr, med unntak av arealer som er klassifisert som nøysom eller ikke nøysom myr. I DMK er dette arealer som på overflaten har preg av myr og som ikke er tresatt. I tillegg skal myra ha minst 30 cm tykt torvlag. Aktuelle viktige naturtyper kan være intakt lavlandsmyr og intakt høymyr.

4b Myr, ikke nøysom

Dette er arealer som er klassifisert som myr med ikke nøysom vegetasjon. Aktuelle viktige naturtyper kan være intakt lavlandsmyr, intakt høymyr og rikmyr.

4c Myr, nøysom

Dette er arealer som er klassifisert som myr med nøysom vegetasjon. Aktuelle viktige naturtyper kan være intakt lavlandsmyr og intakt høymyr.

4d Myr, trebevokst

I denne klassen inngår alle arealer som er klassifisert som myr med barskog, blandingskog og løvskog. Dessuten kan det inngå arealer med kombinasjoner av myr og fastmark.

4e Dyrkbar myr

Dyrkbar myr er arealer med myr som ved oppdyrking vil holde kravet til lettbrukt eller mindre lettbrukt fulldyrka jord. Aktuelle viktige naturtyper kan være intakt lavlandsmyr, intakt høymyr og rikmyr.

5a Fjell i dagen

Dette er områder med høyt innslag av bart fjell, dvs. der bart fjell dekker mer enn 50% av arealet og mindre enn 10% har mindre enn 30 cm tykt jordlag. Aktuelle viktige naturtyper kan være kalkrike strandberg, kalkrike enger, sørvendte berg og rasmarker samt kantkratt.

5b Ur, steinrøys

Her inngår arealer med ur eller steinrøys. Inne på fulldyrka jord er minstearealet 0,5 dekar. Aktuelle viktige naturtyper kan være sørvendte berg og rasmarker samt kantkratt.

5c Grunnlendt mark

Grunnlendt mark er åpen fastmark der mer en 50% av arealet har jord som er mindre enn 30 cm dypt, men som ikke kan klassifiseres som fjell i dagen. Aktuelle viktige naturtyper kan være naturbeitemark, kalkrike enger, kalkrike strandberg, sørvendte berg og rasmarker samt kantkratt.

6a Vann

Klassen omfatter vann og vassdrag, bekker, mindre dammer og tjern. Aktuelle viktige naturtyper kan være deltaområder, mudderbanker, kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti, større elveører, fossesprøytsoner, viktige bekkedrag, kalksjøer, rike kulturlandskapssjøer, dammer, naturlig fisketomme innsjøer og tjern, samt ikke forsurede restområder.

Feltarbeid

Under feltarbeidet ble prioriterte naturtyper i henhold til DN-håndboka lokalisert og kartfestet. Nødvendige opplysninger om lokaliteten og viktige artsobservasjoner ble notert på registreringskjema. Det var i noen tilfeller nødvendig å foreta besøk på eldre, kjente lokaliteter for en mer presis avgrensning på kart, supplerende beskrivelser av naturforhold, vurdering av tilstandsendringer og verdsetting. Faktaarkene i DN-håndboka var utgangspunkt for identifisering av lokalitetene, men siden disse til dels gir nokså skjønsmessige kriterier for avgrensning og er skrevet ut fra et nasjonalt perspektiv, ble også andre støttekriterier og regionale tilpasninger trukket inn i vurderingene. I praksis er funn av arter som vurderes som viktige i kommunen et viktig støttekriterium for identifisering av lokaliteter. I tillegg ble en del andre parametere som vurderes som viktige benyttet, som vegetasjonstype, treslagsfordeling, skogstruktur, forekomst av store, gamle trær, bergvegger, dødt trevirke m.m. For dokumentasjon og sikker identifisering ble en del arter samlet inn. Innsamlingene er levert til Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.

Verdivurdering

Verdivurderinger av hver lokalitet er foretatt ut fra kriterier angitt i DN-håndboka etter en tredelt skala:

- A – svært viktig
- B – viktig
- C – lokalt viktig

I DN-håndboka er kriteriene for verdivurdering nokså generelt utformet. De omfatter faktorer som størrelse og velutviklethet, grad av tekniske inngrep, forekomst av rødlistearter, kontinuitetspreg (for skjøtselsbetingete habitater innbærer dette kontinuitet i hevd), og sjeldne utforminger. Ved verdsettingen må det dermed utvises et visst skjønn. Det er dessuten kun angitt kriterier for å komme fram til verdi A eller B, men ikke til verdi C. Verdivurderingene er sterkt knyttet opp mot forekomster av rødlistede arter. Det må understrekes at verdivurderingene derfor kan tolkes som et uttrykk for prioritering, snarere enn naturverdi i seg selv. Også mer vanlige arter og naturtyper kan ha høy naturverdi.

Verdivurderingen av rødlistearter er koblet til truethetskategori. Dersom en art tilhører en av kategoriene E (direkte truet), V (sårbar), eller R (sjelden) utløser dette verdi A. For arter i en av kategoriene DC (hensynskrevende) eller DM (bør overvåkes) gis verdien B. I verdivurderingen er kriteriene angitt under hver naturtype fulgt, men det er vanskelig å unngå en viss grad av subjektivitet i vurderingene. Det er forsøkt i størst mulig grad å gi en helhetlig vurdering av lokalitetene, slik at innbyrdes rangering blir så god som mulig.

Egenskapstabeller

Håndboka gir spesifikasjoner på formater og koder som skal brukes ved lagring av egenskapsdata til de kartlagte lokalitetene. Disse ble benyttet ved innlegging av data i databasen. Ved å benytte DN's retningslinjer vil databasen være kompatibel med NATURBASEN (<http://dnweb5.dirnat.no/nbinsyn/>). Dataene er organisert i en områdetabell, en artsobservasjonstabell, en artstabell, en kildetabell og en tabell om personopplysninger.

Områdetabellen inneholder egenskapsdata til de kartlagte lokalitetene, som lokalitetsnummer, navn, naturtype- og kode, verdi, en beskrivelse av lokaliteten og dato for registrering. Lokalitetsnummeret benyttes som nøkkel for å koble sammen data om lokaliteten og som kobling til kartet. Ved navnsetting er det benyttet stedsnavn fra Økonomisk kartverk, alternativt navn fra kart i M 711-serien. For kulturmarkslokaliteter er i mange tilfeller lokalitetens navn knyttet til gårdsnavnet. Hver lokalitet er kodet i forhold til hovednaturtype, naturtype og verdi. Det er også gitt en kortfattet beskrivelse av naturforholdene. Det framgår under hver lokalitetsbeskrivelse om beskrivelsen er basert på opplysninger fra andre kilder, eller om opplysningene er framkommet i denne undersøkelsen. Påvirkninger og andre forhold er oftest omtalt. Det samme gjelder viktige artsforekomster i lokaliteten. Der hvor truede vegetasjonstyper er nevnt er status og vurderinger basert på Fremstad & Moen (2001).

Artsobservasjonstabellen inneholder opplysninger om arter funnet i lokalitetene og rødlistede arter. Informasjon om hvor data er hentet fra, for eksempel litteratur, personlige meddelelser eller om funnet er dokumentert ved innsamling til en naturvitenskapelig samling, finnes også her. Innsamlinger til naturvitenskapelige samlinger medfører etterprøvbarehet og kontrollmuligheter og øker kvaliteten på dataene. Artsobservasjonstabellen gjenspeiler det som til enhver tid er registrert i databasen og er derfor ingen fullstendig oversikt over hvilke arter som forekommer i kommunen. Utvalget av arter er basert på en subjektiv vurdering av hvilke arter som er mest betydningsfulle med hensyn til biologisk mangfold i kommunen. Artstabellen inneholder opplysninger om arter, som latinsk navn og rødlistestatus. Det er også laget tabeller som gir informasjon om kilder for opplysninger; litteratur- og personreferanser.

Utarbeiding av digitale kart

Etter feltarbeidet ble manuskartene digitalisert. Digitalisering og redigering ble foretatt på skjerm ved hjelp av programmet FYSAK (Anon. 1999). DMK ble lagt inn som bakgrunn i skjermbildet og grenser fra DMK ble hentet i de tilfeller hvor det var sammenfall mellom DMK og de avgrensede lokalitetene. De digitaliserte lokalitetene ble lagret i SOSI-format. Opplysninger om digitaliseringsmålestokk og kvalitet finnes i filen med kartdata (SOSI-format) over lokalitetene. Til slutt ble kartene korrekturlest på skjerm. Skjemaopplysningene ble parallelt lagt inn i databasen.

Figur 3. Blåveis – *Hepatica nobilis* ved Svartskog.

Resultater

Registrerte lokaliteter

Totalt ble 155 lokaliteter kartfestet og beskrevet i denne undersøkelsen (se oversiktskart og lokalitetsliste i vedlegg 1-3). I tillegg ble en del potensielle områder oppsøkt, men utelatt da de ikke hadde tilstrekkelige kvaliteter med hensyn til biologisk mangfold. Til sammen 21 ulike naturtyper er identifisert. Flest lokaliteter ble avgrenset i typene rik sumpskog, småbiotoper, rik edelløvsog og gammelskog. Til sammen 16 lokaliteter ble gitt verdien svært viktig, mens 45 ble gitt verdien viktig og 94 ble gitt lokal verdi. Mange rike sumpskoger og dammer har verdien svært viktige. I flere av lokalitetene inngår også mindre arealer med andre naturtyper enn det lokaliteten ble klassifisert til. Dette fører til at arealtallene ikke er nøyaktige.

Tabell 1. Fordeling av de 155 kartlagte lokalitetene i Oppegård kommune etter naturtype, verdi og areal (daa). A – svært viktig, B – viktig, C – lokal verdi.

Hovedtype	Naturtype	Verdi			Antal	Areal
		A	B	C		
Myr	Intakt lavlandsmyr		1	1	2	28
	Intakte høymyrer			1	1	28
Rasmark, berg og kantkratt	Kantkratt	1	2	4	7	67
Kulturlandskap	Artsrike veikanter		1	2	3	37
	Naturbeitemark			3	3	28
	Parklandskap	2	1		3	44
	Slåtteenger			1	1	5
	Småbiotoper		1	25	26	64
	Store gamle trær			3	3	8
Ferskvann/våtmark	Dammer	4	3	1	8	12
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	1			1	9
	Rike kulturlandskapssjøer	1			1	95
	Viktige bekkedrag		1	1	2	75
Skog	Gammel løvskog		2	5	7	147
	Gråor-heggeskog		2	2	4	34
	Kalkskog		1		1	17
	Rik edelløvsog	1	9	13	23	906
	Rikere sumpskog	5	15	16	36	856
	Urskog/gammelskog	1	6	13	20	747
Kyst og havstrand	Strandeng og strandsump			1	1	6
Andre viktige forekomster	Andre viktige forekomster			2	2	12
Totalt		16	45	94	155	3225

Nasjonalt rødlistede arter

En oversikt over arter fra den nasjonale rødlista som er registrert i kommunen, er gjengitt i tabell 2. Oversikten bygger på funn i denne undersøkelsen, utskrifter fra databaser ved de naturhistoriske samlingene og litteratursøk. Til sammen 50 rødlistede arter er kjent fra

kommunen. Tallet er ganske sikker for lavt fordi mange artsgrupper er mangelfullt undersøkt og fordi det sikkert finnes mer utilgjengelig informasjon i ulike samlinger. Kommunen har flest rødlistede arter i den artsrike gruppen sopp, men det er også kjent en del truede mose- og plantearter. Én art er direkte truet, seks arter er klassifisert som sårbare, ni som sjeldne, 29 som hensynskrevende, mens fem tilhører kategorien bør overvåkes.

Tabell 2. Oversikt over kjente nasjonalt rødlistede arter i Oppegård kommune.

Artsgruppe	Latinsk navn	Norsk navn	Rødlistestatus
Amfibier	<i>Triturus vulgaris</i>	Liten salamander	V
Insekter	<i>Phyllononycter nigrescentella</i>		R
	<i>Coleophora trigeminella</i>		R
	<i>Exocentrus lusitanus</i>	Liten lindebukk	DC
Planter	<i>Arnica montana</i>	Solblom	DC
	<i>Botrychium matricariifolium</i>	Huldrenøkkel	DC
	<i>Carex acutiformis</i>	Stautstarr	DC
	<i>Carex hartmanii</i>	Hartmansstarr	DC
	<i>Carex pseudocyperus</i>	Dronningstarr	DC
	<i>Chimaphila umbellata</i>	Bittergrønn	V
	<i>Crepis praemorsa</i>	Enghaukeskjegg	DC
	<i>Dryopteris cristata</i>	Vasstelg	DC
	<i>Geranium bohemicum</i>	Bråtestorkenebb	R
	<i>Luronium natans</i>	Flytegro	E
	<i>Stellaria palustris</i>	Myrstjerneblom	DC
	<i>Vicia pisiformis</i>	Ertevikke	V
Moser	<i>Amblystegium fluviatile</i>	Striglekrypmose	DM
	<i>Buxbaumia viridis</i>	Grønnsko	DM
	<i>Discelium nudum</i>	Flaggmose	DM
	<i>Physcomitrella patens</i>	Muddermose	DM
	<i>Riccia cavernosa</i>	Krystallgaffelmose	DM
Sopp	<i>Boletopsis grisea</i>	Furugråkjuke	DC
	<i>Collybia hariolorum</i>	Lys stankflathatt	V
	<i>Entoloma sinuatum</i>	Giftig rødskivesopp	DC
	<i>Fistulina hepatica</i>	Oksetungesopp	DC
	<i>Fomitopsis rosea</i>	Rosenkjuke	DC
	<i>Geastrum pectinatum</i>	Skaftjordstjerne	DC
	<i>Geastrum quadrifidum</i>	Styltejordstjerne	DC
	<i>Geastrum striatum</i>	Kragejordstjerne	DC
	<i>Geoglossum glutinosum</i>	Sleip jordtunge	DC
	<i>Gomphus clavatus</i>	Fiolgubbe	DC
	<i>Hydnellum conrescens</i>	Beltebrunpigg	DC
	<i>Hydnellum mirabile</i>	Børstebunpigg	DC
	<i>Lentinellus castoreus</i>	Berversagsopp	R
	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Granrustkjuke	DC
	<i>Phellinus ferrugineus</i>	Rustkjuke	DC
	<i>Phellinus robustus</i>	Eikeildkjuke	DC
	<i>Phellodon niger</i>	Svartsølvpigg	DC
	<i>Phlebia centrifuga</i>	Rynkeskinn	DC
	<i>Physisporinus vitreus</i>	Glasskjuke	R
	<i>Pleurotus dryinus</i>	Seig østerssopp	R
	<i>Radulodon erikssonii</i>	Ospepigg	V
	<i>Ramaria pallida</i>	Lumsk korallsopp	R
	<i>Ramaria stricta</i>	Rank korallsopp	R
	<i>Russula aurea</i>	Gullkremle	DC
	<i>Russula azurea</i>	Drueblå kremle	DC
	<i>Russula roseipes</i>	Rosenfotkremle	V
	<i>Sarcodon martioflavus</i>	Ferskenstorpigg	DC
	<i>Sparassis crispa</i>	Blomkålsopp	DC
	<i>Thelephora mollissima</i>		R

Diskusjon

Viktige naturtyper og artsforekomster i Oppegård kommune

Myr

Myr dekker et lite areal i Oppegård, kun 0,012 km², eller omtrent 0,03 % av arealet i kommunen. Dette gjenspeiles i det beskjedne omfanget av registrerte myrlokaliteter. Kun tre lokaliteter er avgrenset, én intakt høymyr med lokal verdi, og to lokaliteter klassifisert som intakt lavlandsmyr. Disse to er Snipetjern med verdi viktig (figur 4) og Grytetjern med lokal verdi (figur 14). De består av myrvegetasjon på flytetorv og myrmatter langs kanten av tjernene i veksling med rik sumpvegetasjon, vierkratt og vannvegetasjon. Selve vannet er ikke undersøkt. Slike næringsrike tjern under marin grense i Follo har ofte en blanding av forskjellige fattige og rike vegetasjonstyper og det er ikke uvanlig å treffe på sjeldne eller på annet vis interessante arter (plantegeografisk eller økologisk) i regional eller nasjonal målestokk. Det er også stor sannsynlighet for rik vannlevende fauna i dette miljøet. Lokalitetene består oftest av en velavgrenset enhet med ulike naturtyper i nær veksling med hverandre og det er naturlig å avgrense miljøet som en samlet enhet. For Snipetjern og Grytetjern er naturtypen "Intakt lavlandsmyr" benyttet da denne naturtypen passer best, men slike tjern burde klassifiseres som en egen naturtype (se figur 4 og 14). Kolbotntjern tilhører samme kategori, men er klassifisert som et svært viktig naturlig fisketomt tjern på grunn av en forekomst med liten salamander – *Triturus vulgaris*, selv om status for fisk i tjernet ikke er undersøkt.

Figur 4. Snipetjern.

Myra ved Fløysbånn ble klassifisert som intakt høymyr, og dette er omtrent den eneste myra av noe størrelse som finnes i kommunen. Høymyrer har generelt vært svært utsatt for oppgrøfting og tilplanting. Dette gjelder også Oppegård hvor en del grøfta myrområder nå er tredekt og framstår som sumpskog. På bakgrunn av dette er det viktig å ivareta den ene forekomsten som finnes i kommunen.

Myrlokalitetene karakteriseres av vanlig forekommende arter, men det kan nevnes at kjevlestarr - *Carex diandra* vokser ved Snipetjern. Arten er relativt sjelden i regionen. Videre vokser den sjeldne arten myggblom – *Hammarbya paludosa* i torvmatter i Snipetjern, men på den andre siden av kommunegrensa. Det finnes også potensielle voksesteder på Oppegårdsida av vannet.

Rasmark, berg og kantkratt

Totalt ble syv områder klassifisert som kantkratt i kommunen. Av disse anses ett område som svært viktig, to som viktige og fire som lokalt viktige. Naturtypen inngår i tillegg ofte i tilknytning til kulturlandskap og rike, brattlendte skogsmiljøer som på nordsiden av Kruttmølleåsen. Naturtypene er følgelig bedre representert i kommunen enn det antall og arealtall gir uttrykk for. Kantkratt er en naturtype med elementer fra skog, tørrbakker og knauser. Mange av artene foretrekker lysåpne, solvarme og sørvendte steder, og naturtypen er derfor viktig i sørhellinger og lune solrike steder. Det er særlig langs Bunnefjorden urterike kanter og kantkratt forekommer, og alle de avgrensede lokalitetene ligger her. Kun de rikeste utformingene med artsrik karplanteflora, spesielle arter og en viss størrelse er avgrenset. I tillegg ligger en rekke mindre forekomster på rekke og rad langs fjorden fra Bestemorstranda i nord til Linnekastet i sør som ikke er avgrenset. Mange av disse er slitt på grunn av bading og annet friluftsliv, men en viss lokal interesse er det likevel knyttet til dem.

Naturtypen er ofte meget artsrik, særlig hvis grunnen er kalkrik. På de fleste av lokalitetene er det trolig en viss påvirkning av kalkrikt sivevann enten fra lokalt rikere bergarter, skjellsandforekomster eller baserike jordavsetninger. Tilsvarende forhold finner vi også i den bratte skrenten på vestsiden av Nesodden (Bratli 2003) og i Ekebergskråninga i Oslo (Wesenberg et al. 1990). Dette er særlig tydelig ved Linnekastet, som er vurdert som svært viktig på grunn av forekomster med en rekke basekrevende og sjeldne arter, flere forbundet med de kalkrike øyene i Indre Oslofjord. Her vokser blant annet hartmansstarr – *Carex hartmanii*, som er en sjelden sørøstlig art, som regnes som hensynskrevende (DC). Av andre uvanlige arter her kan nevnes rødflangre – *Epipactis atrorubens*, krattalant – *Inula salicina*, knollmjødurt – *Filipendula vulgaris*, oslosildre – *Saxifraga osloensis*, bakkefiol – *Viola collina* og loppestarr – *Carex pulicaris* og en lang rekke andre interessante arter (se lokalitet 148 og Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1999)). Flere av de kalkkrevende artene opptrer svært sjelden på grunnfjellet på østsiden av Oslofjorden. Linnekastet inngår i et større område som ble vurdert som svært viktig i "Oslofjordverneplanen" (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999), og som trolig vil bli vernet.

Andre karakteristiske arter for naturtypen er blant annet bakkemynte – *Acinos arvensis*, strandløk – *Allium vineale*, rundskolm – *Anthyllis vulneraria*, markmalurt – *Artemisia campestris*, lakrismjelt – *Astragalus glycyphyllos*, berberis – *Berberis vulgaris*, hjertegras – *Briza media*, gulmaure *Galium verum*, blodstorkenebb – *Geranium sanguineum*, flekkgrisøre – *Hypochoeris maculata*, bergmynte – *Origanum vulgare*, kantkonvall – *Polygonatum odoratum*, knopparve – *Sagina nodosa*, hvitbergknapp – *Sedum album*, nikkesmelle – *Silene nutans* og fjellodnebrege – *Woodsia alpina*, for å nevne noen. Elementer fra tørrenger og

strandberg inngår i alle lokaliteter. Det samme gjør bergveggflora, og svartburkne – *Asplenium trichomanes*, lodnebregne – *Woodsia ilvensis* og den kravfulle mosen putevrinose – *Tortella tortuosa* er karakteristiske innslag. I tilsvarende miljøer for eksempel på Nesodden og på øyene er det registrert rik invertebratfauna. Det er også sannsynlig at undersøkelser langs Bunnefjorden vil resultere i viktige funn. Et karakteristisk innslag på fattige grunnlendte berg nær fjorden tidlig om våren er vårbendel – *Spergula morisonii*, som er en nokså sjelden sørøstlig art med få forekomster i Indre Oslofjord. Kratt med slåpetorn - *Prunus spinosa* finnes også noen steder.

Et avvikende område ligger på friluftsområdet ved Strandkollen. På strandberg og videre ned mot grusstrand finnes et lite område med strandengfragmenter og fuktvegetasjon langs vannsig fra kildeframspring. Her er det en særegen blanding av myr- og kildearter, strandeng- og fuktengarter og tørrbakke- og kantarter på et lite, svært konsentrert område. Flere kravfulle arter som hjertegras – *Briza media*, hårstarr - *Carex capillaris*, gulstarr – *C. flava*, kornstarr – *C. panicea*, småsivaks – *Eleocharis quinqueflora*, myrsnelle – *Equisetum palustre*, mjødukt – *Filipendula ulmaria*, tettegras – *Pinguicula vulgaris*, tepperot – *Potentilla erecta* og blåknapp – *Succisa pratensis* vokser her. Enkelte av disse er sjeldne så nær Oslofjorden.

Bestemorstranda er også en viktig lokalitet med flere regionalt interessante arter, mens de øvrige lokalitetene har tilsvarende artsinventar, men virker gjennomgående noe mindre artsrike. Samtlige er utsatt for slitasje, da dette er svært populære og lett tilgjengelige utfartsområder i Norges tettest befolkede område. Om mulig bør en derfor søke å styre friluftslivet utenom de viktigste lokalitetene, og dette er særlig viktig ved Linnekastet.

Kulturlandskap

Kulturlandskap dekker et lite areal i Oppedgård og det er få gårder i drift. Det største sammenhengende området er uten tvil rundt Oppedgård kirke på Svartskogplataet. Ved Hvitebjørn og Sjødal er det også større arealer med kulturmark. Her drives det nå med ridehester og jordene brukes til beite. Arealer med kulturmark av en viss størrelse finnes også ved Fløysbonn, Dal og Bråte. Ellers er det kun små arealer igjen ved nedlagt småplasser og inneklemt områder nær bebyggelsen. Ved Kurud og Greverud – Sønsterud er store kulturmarksarealer nå golfbane. Kun en slåtteeng er registrert og dette er en gjengroende eng med lokal verdi ved Vassbotn. Her opprettholdes artsrik flora fordi gjengroingen går seint på de tørre og grunnlendte bakkene. Ved de nedlagte plassene Torbjørnrud og Bjørnsrud nord for Svartskog er det avgrenset tre naturbeitemarker med lokal verdi. Her gror kulturmarka igjen og det er heller ingen aktiv bruk som trengs for å holde områdene åpne. Flere småbiotoper og artsrike veikanter med rester av kulturmarkspreget flora er avgrenset. Blant annet er en forekomst med solblom – *Arnica montana* (DC) avgrenset ved Kolbotn. Store edelløvtrær står på tunet ved Ekornrud, Åsen og Hvitebjørn. Sannsynligvis kunne flere vært avgrenset. Flere av edelløvsogene er opplagt kulturpåvirket. I særlig grad gjelder det de hagemarkpregete områdene på Svartskog (figur 7), men også edelløvsogene rundt Hvitebjørn er kulturpåvirket og delvis blir skogene her rydda og beita.

Svartskogplataet

Kulturlandskapet rundt Oppedgård kirke på Svartskogplataet er uten tvil kommunens viktigste og områdene her har kvaliteter av regional/nasjonal interesse. Området er også foreslått vernet som landskapsvernområde. Landskapet preges av en blanding av store åkerflater og mindre tildels langstrakte åkerlapper mellom skogkledte koller. Mange åkerholmer, kanter, åkerreiner, småbekker og andre småbiotoper gir området et variert uttrykk, til forskjell fra de

store ensartede åkerflatene som dominerer kornområdene lenger sør i Follo. Det som først og fremst preger området er eikehagene med store ruvende edelløvtrær. Rundt Bålerud, Oppegård Søndre og kirken er disse områdene klassifisert som parklandskap. Flere store eiker står også i den tidligere beita eikeskogen nord for kirken og rundt Oppegård Østre og Vestre. Trærne er svært viktige som landskapselementer og for biomangfoldet, da de huser en rekke sjeldne sopp, moser og lav. Flere rødlistede arter er registrert, blant annet oksetungesopp – *Fistulina hepatica* (DC, hensynskrevende), eikeildkjuke – *Phellinus robustus* (DC, hensynskrevende) og ospepig - *Radulodon erikssonii* (V, sårbar). På eik vokser også den sjeldne eiketilknyttede skorpelaven *Caloplaca lucifuga*, som ble oppdaget som ny for landet her for noen år siden (Bratli & Haugan 1997), og som kun har noen få forekomster i landet. Dessverre er flere av de store grove trærne felt i det siste, blant annet flere under kraftledninger og på tunet ved Oppegård søndre. Her vokser oksetungesopp på stubben etter et stor eik (figur 5).

Figur 5. Oksetungesopp - *Fistulina hepatica* på eikestubbe ved Søndre Oppegård.

Karakteristisk for området er de mange åkerholmene og veikantene med den sjeldne arten krusfrø – *Selinum carvifolia*, som her har flere fine delpopulasjoner (figur 10). Arten er sørøstlig og finnes kun spredt rundt Oslofjorden med nordgrense i Oslo. Åkerholmer med denne arten er skilt ut som egne lokaliteter, noe som har medført et stort antall småbiotoper. Enkelte andre åkerholmer med rik engflora eller store eiker er også tatt med. Karakteristiske arter er dunhavre – *Avenula pubescens*, fagerklokke – *Campanula persicifolia*, hvitmaure – *Galium boreale*, gulmaure – *G. verum*, flekkgrisøre – *Hypochoeris*

maculata, rødknapp – *Knautia arvensis*, knollerteknapp – *Lathyrus linifolius*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare*, kantkonvall – *Polygonatum odoratum*, nattfiol – *Platanthera bifolia*, skogkløver – *Trifolium medium* og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*. På tross av at det er registrert mange åkerholmer i Svartskog-området, er det også mange som ikke er tatt med i datasettet. Dette illustrerer det småskala åkerlandskapet med mange småbiotoper som er karakteristisk for området. Selv om hver enkelt småbiotop ikke er så artsrik i seg selv eller inneholder sjeldne arter, utfyller de hverandre og samlet bidrar de til å gi området som helhet høyere mangfold.

Skogen i området er for en stor del tidligere beitemark og havnehager, stedvis også brakklagt åker. Disse er preget av sterkt gjengroing hvor blant annet ung ask vokser tett, og er klassifisert som rik edelløvsskog, selv om enkelte partier har tydelig karakter av hagemark (figur 7). Gjengroingen er kommet såpass langt at det ikke alltid er lett å avgjøre hva som er den riktige betegnelsen, og innen enkelte lokaliteter er variasjonen såpass stor at både rik edelløvskog og gjengroende havnehage er riktig. Stor eik og spisslønn er vanlige treslag foruten ask, hassel, bjørk og på skinnere mark furu. Det er også planta inn en del gran. Om våren er blåveis – *Hepatica nobilis* (figur 3) et vanlig syn, litt seinere overtar tepper med hvitveis – *Anemone nemorosa*. Maria nøkleblom – *Primula veris* er også karakteristisk og

arten har fine forekomster i flere lokaliteter på Svartskogplatået (figur 1). Flere dammer ligger også i området og liten salamander – *Triturus vulgaris* (V, sårbar) og den rødlistede vannplanta stor andemat - *Spirodela polyrrhiza* (DC, hensynskrevende) er registrert.

Ferskvann og våtmark

Innenfor denne naturtypen er det avgrenset åtte dammer, og av disse ble fem vurdert som svært viktige, mens to fikk verdien B og én verdien C. Det høye antallet med svært viktige dammer skyldes forekomster med den rødlistede arten liten salamander - *Triturus vulgaris* som regnes som sårbar (V). Status i 2004 i alle lokalitetene er ikke kjent, og arten kan ha gått ut noen steder. Forekomstene med amfibierike dammer i Oppegård faller sammen med tilsvarende mønster i de andre Follo-kommunene og befester dammenes store betydning som naturtype i regionen. Dammene er viktige også for andre vannlevende dyr, men for disse artene er kunnskapen mer mangelfull. Tilsvarende gjelder for karplanter, hvor blant annet den rødlistede vannplanten stor andemat - *Spirodela polyrrhiza* (DC, hensynskrevende) er registrert i en dam på Svartskog. Selv om dammene isolert sett ofte er relativt artsfattige med hensyn til karplanter, så har hver enkelt dam i mange tilfeller sin karakteristiske og unike artssammensetning. Samlet utfyller de hverandre derfor og hver enkelt dam gir et lite bidrag til det totale dammangfoldet i kommunen.

Den viktigste våtmarkslokaliteten i Oppegård er nok Langslørene. Her finnes velutviklet våtmarksvegetasjon i ulike utforminger og den rødlistede arten myrstjerneblom – *Stellaria palustris* (DC, hensynskrevende) vokser her. Området er også viktig for fugl og ganske sikkert for vannfaunaen. Lokaliteten er klassifisert som rik kulturlandskapsjø, da dette var den kategorien som passet best. Slike rike starrsumper, ferskvannstrender og annen vann- og våtmarksvegetasjon savnes som egen naturtype i DN-håndbok 13, og de viktige forekomstene er ofte vanskelig å innplassere i DN-systemet. Rike starrsumper med tilstøtende typer er viktige vegetasjonstyper med mange kravfulle og sjeldne arter som burde inngå i naturtypekartleggingen som egen type. Dette gjelder for eksempel også to lokaliteter i Gjersjøen som er klassifisert som "andre viktige områder" (lokalitet 130 og 136), og en lignende lokalitet ved Kurud (lokalitet 111), som er klassifisert som rikere sumpskog, da det inngår litt gråseljekratt. To viktige bekkedrag er også registrert. Tussebekken har fått verdien lokalt viktig, mens Gjersjøelva anses som viktig. Disse områdene er sammensatt av flere ulike naturtyper, selve vannstrengen som er viktig for fisk og andre vannlevende arter, og ulike typer vannkant- og sumpvegetasjon, samt mindre partier med rik sumpskog. Sumpskogen øverst og nederst i Tussebekken er tatt ut som egne naturtypelokaliteter, det samme gjelder to områder med henholdsvis gråor-heggeskog og rik svartorsumpskog langs Gjersjøelva.

Skog

Skog er den viktigste hovednaturtypen i Oppegård både arealmessig og med hensyn til antall lokaliteter. Rikere sumpskog har flest lokaliteter (36) og av disse er syv vurdert som svært viktige, 13 som viktige og 16 som lokalt viktige. Dette er en viktig skogtype i Oppegård, på tross av at sumpskogene som regel dekker små arealer. Ofte er de sterkt påvirket på grunn av grøfting og tilplanting eller hogst (figur 6). Typisk finnes de i grunne forsøkninger eller kløfter, da ofte med rik moseflora på bergene rundt. Gode indikatorer for rike sumpskoger i kommunen, og i regionen for øvrig, er myrkongle – *Calla palustris* og langstarr – *Carex elongata*. Typiske arter ellers er blant annet bekkedarse – *Cardamine amara*, mjødukt – *Filipendula ulmaria*, mannasøtgras – *Glyceria fluitans*, klourt – *Lycopus europaeus*,

Figur 6. Sumpskog ved Kolbotntjern.

grøftesoleie – *Ranunculus flammula*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus* og slyngsøtvier – *Solanum dulcamara*. Krypsoleie – *Ranunculus repens* og hestehov – *Tussilago farfara*, som man ofte forbinder med veikanter og ruderatmark, har også primærvoksesteder i rik sumpskog. Dette er ofte artsrike miljøer som gjerne også har kravfulle moser i bunnsjiktet. Sjeldne og truede arter kan forekomme og dronningstarr – *Carex pseudocyperus* (DC, hensynskrevende) er registrert flere steder. Andre regionalt sjeldne arter er nubbestarr – *Carex loliacea*, slakkstarr – *Carex remota* og storrap – *Poa remota*.

Delingsdalen er kanskje den viktigste sumpskogslokaliteten i Oppegård på grunn av størrelsen og forekomster med kravfulle og sjeldne arter, blant annet dronningstarr – *Carex pseudocyperus*. Lokaliteten danner også kjerneområdet i det opprinnelige verneforslaget beskrevet av Korsmo & Svalastog (1993), men flere grøfter og hogst under kraftlinjer skjemmer området. Utløpsbekken av Snipetjern er også en viktig lokalitet. Her er både stautstarr – *Carex acutiformis* og vasstelg – *Dryopteris cristata* registrert, begge regnes som hensynskrevende (DC). I tillegg er flere regionalt sjeldne arter og arter typiske for rik sumpskog registrert i dette området. I sumpskogene er gjerne svartor dominerende i tresjiktet. Oftest inngår også bjørk og gran, og ask er typisk i de rike, sørlige sumpskogstypene. Rik sumpskog er vanligste vegetasjonstype sammen med fattigere typer, men også varmekjær kildeløvsskog og svartorstrandskog inngår. Disse dekker som regel små arealer og sjeldne og truede vegetasjonstyper i nasjonal målestokk. Rik sumpskog og svartorstrandskog regnes for å være sterkt truet (EN), mens varmekjær kildeløvsskog er akutt truet (CR, Aarrestad et al. 2001). Gråseljekratt (VU, noe truet) er en annen sumpskogstype som inngår i naturtypen rik sumpskog. Denne skogtypen dekker som regel små arealer og er en sjelden type i kommunen. Den finnes gjerne i tilknytning til rik sumpvegetasjon langs innsjøer og tjern.

Rik edelløvsskog er også en viktig skogtype i Oppegård. Tjuefire lokaliteter er avgrenset, én som svært viktig, 10 som viktige og 13 som lokalt viktige. De rike eikedominerte skogene på Svartskogplataet er kanskje kommunens viktigste. Disse skogene er tydelig kulturpåvirka og mange partier kunne også vært klassifisert som hagemark (figur 7). Rik edelløvsskog er likevel benyttet da gjengroingen er kommet lang de fleste steder. Mer naturlig edelløvsskog inngår også, blant annet skinnere eikedominert skog. Dette er antagelig også beitepåvirka skoger, men typiske skogsarter dominerer og innslaget av kulturmarksplanter er mindre tydelig. Den mest sentrale hagemarkpregete eikeskogen på Svartskogplataet (lokalitet 19) har fått verdien svært viktig på bakgrunn av velutviklethet, gamle trær, stedvis rik flora med mye blåveis – *Hepatica nobilis* og flere truede sopparter. Skogen er også en viktig fuglebiotop, og det forventes at mange sjeldne insekter og virvelløse dyr gjenstår å finne i dette området. Rundt Hvitebjørn er det også kulturpåvirket edelløvsskog, men her er ask, spisslønn og lind mye vanligere enn eik, til forskjell fra skogene lenger sør rundt Oppegård kirke, hvor eik er vanligst.

Kantorodden skiller seg også ut ved å ha høy dekning av rike skogtyper, både rik edelløvsskog og svartordominert rik sumpskog. Her er blant annet fine partier med velutviklet almlindskog i skrenter. Friskere utforminger finnes også i flatere partier og i overganger mot svartor-askeskoger på sumpmark. Vårerteknapp – *Lathyrus vernus* og storkonvall – *Polygonatum multiflorum* er to sjeldne arter registrert på odden, og bemerkelsesverdig er også rike forekomster med breiflangre – *Epipactis helleborine*.

Gammel barskog i betydningen skog som er lite påvirket av hogst og andre inngrep over lang tid er sjelden i Oppegård. Selv om en del storvokst skog med gamle trær finnes, er skogen gjennomgående preget av skogskjøtsel med virkesproduksjon som mål over lang tid. Enkelte steder finnes likevel konsentrasjoner av død ved, men som regel skyldes dette vindfall av nyere dato. Død ved i ulike stadier av nedbrytning og med store dimensjoner er ikke registrert. Dette reflekteres i relativt få funn av gammelskogstilknyttede arter. En del skoglokaliteter med rik vegetasjon og gamle trær er ført til gammelskog selv om typiske gammelskogskvaliteter mangler. Kombinasjoner av storvokst skog med gamle trær, død ved i varierende mengde, lågurtvegetasjon med blåveis – *Hepatica nobilis* og bergvegger med kravfulle moser har derfor gitt grunnlag for å avgrense 20 lokaliteter med gammelskogspreg. Av disse har én verdi svært viktig, seks verdien viktig, mens 13 er lokalt viktige. Enkelte lokaliteter med relativt mye død ved i tidlige nedbrytningsstadier vil på sikt ha potensial for mer kravfulle arter. De rike granskogtypene, primært lågurtyper, er vesentlig vanligere på Svartskogplataet enn i de østlige delene av kommunen. Hassel – *Corylus avellana* står gjerne under gran i rikere skog, og det er gjerne litt innblanding av edelløvtrær som spisslønn og eik. De rike skogtypene finnes gjerne på friskere mark, ofte ser det ut til at typen har sammenheng med fuktigheten i bakken. Dette er tydelig mange steder i lia ned mot Bunnefjorden hvor fattig furuskog på koller og grunnlendte partier veksler med rike skogtyper på friskere mark i forsenkninger og kløfter over korte avstander. En liten bekk er gjerne til stede.

Én kalkfuruskog er avgrenset. Dette er en lysåpen furudominert skog ved Linnekastet med kalkkrevende flora som betinges av baserikt sigevann. De rike forekomstene følger derfor først og fremst små kløfter og grunne forsenkninger, stedvis også der sigevannet opptrer mer diffust utflytende over grunnfjellet. Loppestarr – *Carex pulicaris* som er sjelden i Oslofjordområdet, er registrert sammen med blant annet kornstarr – *Carex panicea*, blodstorkenebb – *Geranium sanguineum*, blåveis – *Hepatica nobilis*, flekkgrisor – *Hypochaeris maculata*, krattalant – *Inula salicina* og blåknapp – *Succisa pratensis*. Lokaliteten er vurdert som svært viktig i "Oslofjordverneplanen" og er nærmere omtalt der

(Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999), sammen med de svært artsrike tørrengene og knausene som forekommer i nær tilknytning til furuskogen. Samlet utgjør dette et av de viktigste skogområdene i kommunen med mange arter og høy konsentrasjon av sjeldne arter.

Figur 7. Hagemarkpreget skog med eik ved Søndre Opegård.

Bergvegger med moser forekommer ofte i både sumpskog, edelløvsog og gammel barskog. Høy luftfuktighet og skyggefulle miljøer, særlig i kombinasjon med noe rikere berggrunn, gir gunstige betingelser for en del kravfulle moser. Flere har suboseanisk utbredelse og er relativt uvanlige i regionen. Typiske eksempler er krypsilkemose – *Homalothecium sericeum*, rottehalemose – *Isothecium alopecuroides*, gulbånd – *Metzgeria furcata*, flatfellmose – *Neckera complanata*, krusfellmose – *N. crispa* og putevrिमose – *Tortella tortuosa*. Mer sjelden forekommer ryemose – *Antitrichia curtipendula* og glansmose – *Homalia trichomanoides*. Ved basis av og på bakken og steinblokker inntil slike bergvegger forekommer av og til den suboseaniske arten kystkransemose – *Rhytidiadelphus loreus*. Svartburkne – *Asplenium trichomanes* er også typiske i dette miljøet. Karakteristisk er for øvrig også forekomsten med den suboseaniske mosen blåmose – *Leucobryum glaucum* i fattige furuskoger i lia ned mot Bunnefjorden, et trekk som er felles med lignede miljøer i Nesodden.

Høsten 2004 ble det også foretatt miljøregistreringer i skog (MiS), noe som tilførte prosjektet en del nye lokaliteter og funn av sjeldne arter. Naturtypelokaliteter ble stilt til rådighet i forkant av MiS-registreringene og etterpå ble naturtypedatene supplert med nye MiS-lokaliteter. Skogen er derfor rimelig godt undersøkt, men det må understrekes at mer grundige undersøkelser også kan resultere i nye lokaliteter. Det er fortsatt muligheter for eksempel i liene ned mot Bunnefjorden, selv om dette området er rimelig godt undersøkt. Også lenger øst blant annet på østsiden av Gjersjøen og lenger øst kan det være mindre lokaliteter som ennå

ikke er avgrenset.

Kyst og havstrand

Kun en lokalitet med strandeng er avgrenset. Dette gjenspeiler naturgrunlaget langs Bunnefjorden, hvor strandenger kun finnes som små fragmenter og fattige strandberg dominerer. Lokaliteten med strandeng ligger sør for Linnekastet. Her finnes et lite område med sand- og grusstrand i veksling med sure strandberg og strandenger. Selv om området er lite har det enkelte interessante arter, som saltstarr - *Carex vacillans*, som er sjelden i Indre Oslofjord, strandsteinkløver – *Melilotus altissimus*, sverdlilje – *Iris pseudacorus* og bukkebeinurt - *Ononis arvensis*. Lokaliteten inngår sammen med skog og kantkratt i det viktige området ved Linnekastet som ble registrert som svært verdifullt i forbindelse med Oslofjordverneplanen (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999). Siden dette er den eneste havstrandslokaliteten i Oppegård er den viktig å ta vare på slik at naturtypen forblir representert i kommunen. Få interessante strandplanter er kjent fra tidligere i kommunen, men det kan nevnes at strandarve - *Honkenya peploides* tidligere er samlet ved Ingierstrand. Den ble ikke sett der under dette feltarbeidet. Arten er sjelden i Indre Oslofjord.

Rødlistede arter

Informasjon om rødlistede arter er hentet fra søkbare databaser ved de naturhistoriske samlingene og ulike fagrapporter. En god del observasjoner er også framkommet under feltarbeidet. En mer systematisk leting i ulike samlinger ville garantert resultert i mer data, men dette er meget tidkrevende. Derfor er lista trolig temmelig mangelfull. Det har ikke vært et mål å lage fullstendige artslistor over noen artsgrupper i denne undersøkelsen. Det har derfor heller ikke noen hensikt å summere opp artsantall, da dette kun vil gjenspeile det utvalget som til et gitt tidspunkt er inne i databasen, og følgelig vil gi et nokså skjevt inntrykk av de reelle forholdene. Opplysninger om rødlistede fuglearter finnes i ornitologiske miljøer og i kommunens viltkart, men fugl har ikke blitt vurdert i denne undersøkelsen, da dette hører mer naturlig hjemme i viltkartet.

Av de 50 rødlistede artene som er registrert i Oppegård er én regnet som direkte truet (E), seks arter regnet som sårbare (V), ni som sjeldne (R), 29 som hensynskrevende (DC) og fem som bør overvåkes (DM). Det er registrert flest rødlistede arter av sopp, mens det i artsrike grupper som insekter kun er registrert tre arter. Dette gjenspeiler neppe de reelle forholdene i kommunen, kun manglende registreringer og informasjon. De fleste av de rødlistede artene er representert med kun én forekomst eller i noen tilfeller et fåtall forekomster. Unntaket er liten salamander – *Triturus vulgaris* som er registrert i fem lokaliteter. Dronningstarr – *Carex pseudocyperus* har også flere forekomster i rik sumpskog (figur 8).

Opplysningene om en del av artene er gamle og deres status i dag er ukjent. Det gjelder for eksempel karplantene enghaukeskjegg – *Crepis praemorsa*, som er funnet i 1935 ved Kolbotn og ertevikke – *Vicia pisiformis*, som er registrert i jordbæråker ved Bråte for snart 100 år siden. Flere av de rødlistede mosene er også kun kjent fra gamle funn og status er ukjent. Det trengs derfor bekreftelse på om de fortsatt er tilstede på voksestedene, men det er tidkrevende å lete opp artene.

Status og videre arbeid

Kunnskapen om naturtyper i Oppegård kommune da denne undersøkelsen startet må sies å være noe mangelfull, tatt i betraktning kommunens sentrale beliggenhet nær Oslo og i kort avstand til flere sterke naturfaglige miljøer. Dette kan nok skyldes at kommunen er liten og den fattige berggrunnen gjør områdene mindre attraktive for feltbesøk. De undersøkelsene som fantes har imidlertid gitt verdifulle bidrag til denne undersøkelsen. Videre finnes mye ubearbeidet "grå kunnskap" i naturfaglige miljøer og tips fra lokalkjente har gitt verdifull informasjon. Kildematerialet består av ulike fagrapporter, tidligere sammenstillinger om viktige forekomster, upubliserte rapporter og notater fra kommunen, samt innsamlinger ved naturhistoriske samlinger. De faglige rapportene er uten tvil mest nyttige. Imidlertid kan det ha skjedd en del forandringer siden lokalitetene ble beskrevet, og det har vist seg fornuftig å oppsøke eldre kjente lokaliteter for å vurdere dagens situasjon. Noen godt kjente lokaliteter ble kun relativt overfladisk undersøkt i felt, blant annet Delingsdalen og Langslora. Feltinnsatsen har vært rettet mot mer ukjent deler av kommunen. Likevel er nok de østligste delene dårligst undersøkt. Videre er boligstrøk og andre utbygde områder nedprioritert. Viktige småbiotoper og andre mindre forekomster kan også finnes inne i bebyggelsen. Forekomster med den rødlistede arten bråtestorkenebb – *Geranium bohemicum* (R, sjelden) ved Sofiemyr og solblom – *Arnica montana* ved Kolbotn er eksempler på det. Man bør derfor være oppmerksom på at også småbiotoper i bebyggelsen kan være viktige og nærmere undersøkelser kan være aktuelt.

Det finnes en del data om eldre artsforekomster i kommunen, inkludert rødlistearter, men disse har ofte såpass upresise lokalitetsdata at de er vanskelig å knytte til en bestemt lokalitet. Selv om de eldre innsamlingene ofte har upresise lokalitetsangivelser, er til gjengjeld identiteten kontrollert og de gir generell informasjon om en viktig del av det biologiske mangfoldet i kommunen. I flere tilfeller har ettersøking i felt etter rødlistede eller andre regionalt sjeldne arter som det foreligger gamle opplysninger om, resultert i avgrensning av naturtyperlokalteter, selv om artene ikke alltid ble påvist.

MiS-registreringene i skog som foregikk i 2004 har også tilført prosjektet flere nye lokaliteter, og forekomster med rødlistede arter. Skog er som et resultat av både tidligere undersøkelser, denne undersøkelsen og MiS-registreringene brukbart dekket opp, men også i skog er det hvite flekker. Det er trolig fortsatt mindre lokaliteter som gjenstår å finne i østlige deler og muligens i dalsidene ned mot Bunnefjorden og på østsiden av Gjersjøen. Kulturlandskapet dekker lite areal og de fleste viktige områdene er trolig fanget opp. Områdene rundt Dal er imidlertid ikke besøkt og de østlige delene mer overfladisk befart enn Svartskogområdet. Når det gjelder myr er situasjonen mer oversiktlig. Lite myr finnes i kommunen generelt og det er viktig å ta vare på det lille som finnes. Trolig er de aller viktigste ferskvann- og sumpforekomstene også fanget opp. Vannfloraen er imidlertid nedprioritert på grunn av tilgjengelighet og det er ikke usannsynlig at nærmere undersøkelser vil gi viktige funn. Det samme gjelder vannfaunaen. Tradisjonelt er godt kjente artsgrupper som karplanter og fugl benyttet ved identifisering av lokaliteter. Andre artsgrupper, som moser, lav og sopp er i sterkere grad trukket inn ved identifisering av verdifulle lokaliteter i de seinere åra. Dette er arter som ofte er små og vanskelige å få øye på, eller vanskelige å identifisere, og følgelig mer tidkrevende å undersøke enn det som vanligvis er mulig i naturtypekartlegginger. Dette gjelder også invertebrater. Sjeldne arter og viktige lokaliteter for disse artsgruppene vil helt sikkert bli oppdaget i tida framover. På tross av begrensningene nevnt over vurderes likevel

dagens status med hensyn til oversikt over naturtyper rimelig god for Oppegård, blant annet fordi kommunen er liten og oversiktlig sammenlignet med mange andre kommuner.

Generelt må det understrekes at metodikk og tilgjengelige ressurser i kartleggingsprosjekter som dette legger begrensinger på omfang og i særlig grad detaljeringsnivå på beskrivelser og artslistene i de konkrete lokalitetene. Undersøkelsene er relativt overfladiske og innrettet mot å skaffe oversikt, ikke detaljkunnskap om lokalitetene. Det er ønskelig med en mer utdypende karakterisering av de viktigste lokalitetene og det forventes at flere interessante artsfunn både i gamle og nye lokaliteter vil dukke opp framover.

Det må også understrekes at denne undersøkelsen ikke må ses på som en totalkartlegging av biologisk mangfold i Oppegård, men kun må oppfattes som et av mange nødvendige skritt i retning av en bedre oversikt over det biologiske mangfoldet i kommunen.

Figur 8. Dronningstarr – *Carex pseudocyperus*.

Lokalitetsbeskrivelser

1 Delingsdalen

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: A

Areal (daa): 104,4

Observatør: H. Bratli

Kilder: Balle (1995), Bendiksen (2002), Bendiksen & Svalastog (1997), Korsmo & Svalastog (1993), Reiso, S.

Delingsdalen ble undersøkt i forbindelse med første runde av verneplan for barskog (Korsmo & Svalastog 1993), hvor lokaliteten ble angitt som et lokalt verneverdig spesialområde. Den sentrale delen av Delingsdalen ble nærmere undersøkt av Bendiksen (2002) og Bendiksen & Svalastog (1997). Deler av området ble også besøkt i 2004, og det ble befart under MiS-registreringene 2004. Området består av åpen sump, dels sumpskog med svartor, gran og bjørk. Gjennom dalen passerer en bekk og det er gravd tverrgrøfter til denne. I det åpne partiet finnes bestand av vassrørkvein – *Calamagrostis canescens* og innslag av knappisiv – *Juncus conglomeratus*, klourt – *Lycopus europaeus* og skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*. Den rødlistede arten dronningstarr – *Carex pseudocyperus* (DC, hensynskrevende) er også registrert. Sumpskogen fortsetter nordover utenfor det opprinnelige verneforslaget i en smalere sone langs bekken helt ned til parkeringsplassen ved Ingierstrand, men nedenfor dammen er lokaliteten ganske påvirket. Ovenfor dammen inngår lind på tørrere mark.

Stedvis forekommer sump- og høystaudepreget vegetasjon med arter som bekkekarse – *Cardamine amara*, maigull – *Chrysosplenium alternifolium*, hvitbladtistel – *Cirsium helenioides*, sumphaukeskjegg – *Crepis paludosa*, sølvbunke – *Deschampsia cespitosa*, skogsnelle – *Equisetum sylvaticum*, mjøddurt – *Filipendula ulmaria*, gaukesyre – *Oxalis acetosella*, hengeving – *Phegopteris connectilis*, krypsoleie – *Ranunculus repens*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica*, skogstjerneblom – *Stellaria graminea*, hestehov – *Tussilago farfara* og lokalt større bestand av strutseving – *Matteuccia struthiopteris*. I bunnsjiktet inngår *Conocephalum conicum* – krokodillemose, palmemose – *Climacium dendroides*, skyggehusmose - *Hylocomiastrum umbratum*, spriketormose – *Sphagnum squarrosum* og krusfagermose - *Plagiomnium undulatum*. På berg finnes blant annet rottehalemose – *Isoetecium alopecuroides*, glansperlemose – *Lejeunea cavifolia* og putevrimose – *Tortella tortuosa*. På bergvegger mellom parkeringsplassen ved Ingierstrand og dammen vokser kravfulle moser som flatfellmose – *Neckera complanata*, krusfellmose – *N. crispa* og den suboseaniske arten kystkransmose – *Rhytidiadelphus loreus*. Skogen er i all hovedsak gammel og med en god del død ved. På granlæger er granrustkjuke – *Phellinus ferrugineofuscus* (DC) registrert. Den truede vegetasjonstypen rik sumpskog (EN, sterkt truet) inngår i lokaliteten.

2 Revedalen

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: A

Areal (daa): 62,6

Observatør: H. Bratli

Kilder: Balle (1995), Bendiksen (2002), Bendiksen & Svalastog (1997), Korsmo & Svalastog (1993).

Revedalen ble undersøkt i forbindelse med første runde av verneplan for barskog (Korsmo & Svalastog 1993), hvor lokaliteten ble angitt som et lokalt verneverdig spesialområde.

Revedalen ble senere undersøkt av Bendiksen & Svalastog (1997) og Bendiksen (2002).

Området ble også besøkt i 2004 og lokaliteten er forlenget noe lenger mot sør, hvor den avgrensas av hogstflater.

Dalen er en mindre parallelldal vest for selve Delingsdalen, og den er del av et smalt daldrag som strekker seg videre til Torbjørnrud. Dalbunnen varierer i bredde fra smale passasjer hvor store svartortrær danner en rekke til bredere partier med rik sumpskog. Innenfor lokaliteten finnes ca 100 store svartortrær, samt stor bjørk, gran, osp og alm. Viktige arter er skogburkne – *Athyrium filix-femina*, gråstarr – *Carex canescens*, langstarr – *C. elongata*, maigull – *Chrysosplenium alternifolium*, sølvbunke – *Deschampsia cespitosa*, enghumbleblom – *Geum rivale*, firblad – *Paris quadrifolia*, krypsoleie – *Ranunculus repens*, rød jonsokblom – *Silene dioica*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica*, hestehov – *Tussilago farfara* og vendelrot – *Valeriana sambucifolia*. Videre inngår blant annet bekkeblom – *Caltha palustris*, gulstarr – *Carex flava*, slirestarr – *C. vaginata*, trollurt – *Circaea alpina*, mjøduert – *Filipendula ulmaria*, springfrø – *Impatiens noli-tangere*, klourt – *Lycopus europaeus*, gulldusk – *Lysimachia thyrsoiflora*, åkermynte – *Mentha arvensis* og strutseving – *Matteuccia struthiopteris*. I de fuktigste partiene vokser bekkekarse – *Cardamine amara* og skogsivaks – *Scirpus sylvaticus* og lengst i sør myrkongle – *Calla palustris* og mannasøtgras – *Glyceria fluitans*. I bunnsjiktet inngår palmemose – *Climacium dendroides*, skogfagermose – *Plagiomnium affine*, krusfagermose – *P. undulatum*, storkransmose – *Rhytidiadelphus triquetrus*, spriketormose – *Sphagnum squarrosum* og stortujamose – *Thuidium tamariscinum*.

Utenfor sumpskogen inngår en sone med lågurtskog med snerprørkvein – *Calamagrostis arundinacea*, fingerstarr – *Carex digitata*, markjordbær – *Fragaria vesca*, skogfiol – *Viola riviniana* og småbregneskog med fugletelg – *Gymnocarpium dryopteris*, gaukesyre – *Oxalis acetosella* og hengeving – *Phegopteris connectilis*. Området er ikke grøftet, det finnes noe død gran- og løvved, og det er lite hogstpåvirket. På loddrette bergvegger vokser den noe kravfulle mosen putevrimose – *Tortella tortuosa* og krusfellmose – *Neckera crispa*.

Bendiksen (2002) fant en rik sopppflora i området, hvorav mange indikerer næringsrik grunn. Den rødlistede arten drueblå kremle – *Russula azurea* (DC, hensynskrevende) ble registrert. Andre mindre vanlige arter er trevlesoppen *Inocybe fuscidula*, og stor melrøds-kivesopp *Entoloma lividialbum*. Den truede vegetasjonstypen rik sumpskog (EN, sterkt truet) inngår i lokaliteten.

3 Delingsdalen sørvest

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 73,4

Kilder: Balle (1995), Bendiksen (2002), Bendiksen & Svalastog (1997), Korsmo & Svalastog (1993).

Området består i følge Bendiksen (2002) av østvendte lipartier og flater fra bunnen av Delingsdalen opp til den øvre stien mellom Bjørnsrud og Revedalen. Det er småkupert med koller og forsenkninger og øverst går bekken fra Revedalen i et svingete løp. Rik engpreget sumpskog preger de flate partiene. Granskog av varierende størrelse dominerer i liene, mens til dels storvokst svartor vokser i forsumpede partier. Stor bjørk inngår også. Skogen er tidligere plukkhogd. Viktige arter er skogburkne – *Athyrium filix-femina*, hvitbladtistel – *Cirsium helenioides*, myrtistel – *Cirsium palustre*, broddtelg – *Dryopteris carthusiana*, enghumleblom – *Geum rivale*, fugletelg – *Gymnocarpium dryopteris*, skogsalat – *Mycelis muralis*, hengeving – *Phegopteris connectilis*, blåkoll – *Prunella vulgaris*, krypsoleie – *Ranunculus repens*, teiebær – *Rubus saxatilis*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica*, hestehov – *Tussilago farfara* og vendelrot – *Valeriana sambucifolia*. Tørrere partier domineres av snerprørkvein – *Calamagrostis arundinacea*. Her vokser også markjordbær – *Fragaria vesca*, blåveis – *Hepatica nobilis*, legeveronika – *Veronica officinalis* og skogfiol – *Viola riviniana*. Prakthinnemose – *Plagiochila asplenioides*, krusfagermose – *Plagiomnium undulatum*, fjærkransmose – *Rhytidiadelphus subpinnatus* og storkransmose – *R. triquetrus* inngår i bunnsjiktet.

Mot nord inngår østvendte lier på vestsiden av Delingsdalen. I små søkk og forsenkninger her finnes lågurtskog, rik sumpskog og høystaudevegetasjon. Her er det sannsynligvis foretatt småflatehogst og plukkhogst i skogen. Noe selje og bjørk finnes. Langs bekken øst for hovedstien nordover fra Bjørnsrud er det et svært frodig belte med stor bjørk, jonsokkoll – *Ajuga pyramidalis*, snerprørkvein – *Calamagrostis arundinacea*, fingerstarr – *Carex digitata*, hengeaks – *Melica nutans*, myskegras – *Milium effusum*, gauksyre – *Oxalis acetosella*, storkransmose – *Rhytidiadelphus triquetrus*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica* og skogfiol – *Viola riviniana*. På loddrett bergvegg finnes fine forekomster med krusfellmose – *Neckera crispa* og dessuten svartburkne – *Asplenium trichomanes*.

Lokaliteten har en rik storsoppflora med mange næringskrevende arter, bl.a. gul slørsopp – *Cortinarius delibutus*, duftslørsopp – *C. percomis*, purpurslørsopp – *C. purpurascens*, svartrød riske – *Lactarius badiosanguineus*, granmatriske – *L. deterrimus*, svovelriske – *L. scrobiculatus*, stankkremle – *Russula foetens*, skjellpiggsopp – *Sarcodon imbricatum*, silkemussering – *Tricholoma columbetta* og såpemusserong – *T. saponaceum*. Videre ble hjorteslørsopp – *C. hinnuleus* og branngul slørsopp – *C. saniosus* observert. Den truede vegetasjonstypen rik sumpskog (EN, sterkt truet) inngår i lokaliteten.

4 Ingierstrand bad Ø

Skog: Gammel løvskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 5,2

Kilder: S. Reiso

Lokaliteten ble registrert under MiS-registreringene. Den omfatter et lite lågurtskogsområde med relativt storvokst granskog og en del gammel bjørk, foruten hassel og osp. Blåveis –

Hepatica nobilis er registrert. Lokaliteten grenser inn mot den rike skogen i Delingsdalen og dammen ovenfor Ingierstrand. Området har kun lav lokal verdi.

5 Delingsdalen nordvest

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 16,5

Observatør: H. Bratli

Kilder: Balle (1995), Bendiksen (2002), Bendiksen & Svalastog (1997), Korsmo & Svalastog (1993).

Området ble undersøkt i forbindelse med verneplan for barskog (Korsmo & Svalastog 1993), hvor lokaliteten ble angitt som et lokalt verneverdig spesialområde. Delingsdalen nordvest ble senere undersøkt av Bendiksen & Svalastog (1997) og Bendiksen (2002). Det ble også befart i 2004.

Lokaliteten består i følge Bendiksen (2002) av et langstrakt parti i forlengelsen av Revedalen, parallelt med og vest for selve Delingsdalen. Hovedstien går gjennom og langs området. I lokaliteten finnes relativt fattig svartorsumpskog med svartor på stylderøtter og sumpvegetasjon omkring, gran og bjørk inngår også. Karakteristiske arter er skogrørkvein - *Calamagrostis purpurea*, bukkeblad - *Menyanthes trifoliata*, hengeving - *Phegopteris connectilis*, myrhatt - *Potentilla palustris* og myrfiol - *Viola palustris* og i bunnsjiktet grantorvmose - *Sphagnum girgensohnii* ispedd spriketorvmose - *Sphagnum squarrosum*. Området er en del påvirket av ferdsel.

6 Delingsdalen øst

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: B

Areal (daa): 127

Observatør: H. Bratli

Kilder: Balle (1995), Bendiksen (2002), Bendiksen & Svalastog (1997), Korsmo & Svalastog (1993).

Området ble undersøkt i forbindelse med verneplan for barskog (Korsmo & Svalastog 1993), hvor lokaliteten ble angitt som et lokalt verneverdig spesialområde. Dette området ble senere undersøkt av Bendiksen & Svalastog (1997) og Bendiksen (2002). Det ble også befart i 2004. Den nordøstlige delen består i følge Bendiksen (2002) av et stort rikskogsparti i slake vestvendte lier og søkk. Det grenser mot fattigere skogspartier i bratt lende ned mot Delingsdalen i vest og Hvitebjørn gård i nordøst. Mot nord fortsetter lokaliteten utenfor det opprinnelige verneforslaget et stykke vest for jordene ved Hvitebjørn. I nordre del inngår en liten svartorsumpskog med rik flora. Området er gammelskogspreget med mye stående og liggende død ved, det aller meste i tidlige nedbrytningsstadier. Grantrærne har varierende størrelse, til dels er trærne store og gamle, det er naturlige glenner og naturlig granforyngelse. I øvre del finnes noe hassel og det finnes store trær av osp, selje, lavlandsbjørk og i søkket opp mot Hvitebjørn sommerek og lind. I lågurtskogen vokser bl.a. hvitveis - *Anemone nemorosa*, snerprørkvein - *Calamagrostis arundinacea*, fingerstarr - *Carex digitata*, fugletelg - *Gymnocarpium dryopteris*, gaukesyre - *Oxalis acetosella* og skogfiol - *Viola riviniana*. Blåveis - *Hepatica nobilis* er ganske vanlig. Småbregneskog inngår også, og i fuktigere partier høystaudeskog og sumpskog. Her vokser skogburkne - *Athyrium filix-femina*, bekkekarse - *Cardamine amara*, sølvbunke - *Deschampsia cespitosa*, mjødurt - *Filipendula*

ulmaria, krypsoleie – *Ranunculus repens*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica* og hestehov – *Tussilago farfara*. I bunnsjiktet inngår storkransemose – *Rhytidiadelphus triquetrus* og stortujamose - *Thuidium tamariscinum*.

Området har i følge Bendiksen (2002) rik soppflora med krevende arter som praktslørsopp - *Cortinarius cumatilis*, klumpslørsopp – *C. varius*, duftvokssopp - *Hygrophorus agathosmus*, gulbrun vokssopp – *H. discoideus*, lillastilket trevlesopp - *Inocybe cincinnata*, fagerriske - *Lactarius hygginus*, skjellpiggsopp - *Sarcodon imbricatum* og fingerfrynsesopp - *Telephora palmata*, dessuten en stor forekomst med ametystsopp - *Laccaria amethystina* som representerer en utpostlokalitet for en kysttilknyttet art som sjelden opptrer i rene barskoger.

Lenger sør i lokaliteten inngår også vestvendte lier på østsida av og nær bunnen av Delingsdalen. I en bred bekkesone i kløfta opp mot Hvitebjørn finnes relativt næringskrevende sumpvegetasjon med skogburkne – *Athyrium filix-femina*, maigull - *Chrysosplenium alternifolium*, mjøduert - *Filipendula ulmaria*, krypsoleie - *Ranunculus repens* og skogstjerneblom - *Stellaria nemorum*. Granskogen her er gammel, men tidligere plukkhogd, med mye læger av liten til midlere nedbrytningsgrad. Småbregneskog tar over oppover i liene. Gammel granskog med lågurtvegetasjon inngår i liene lenger sør. Her vokser næringskrevende sopparter som klumpslørsopp - *Cortinarius varius*, duftbrunpiggg - *Hydnellum suaveolens* og den relativt sjeldne barskogsformen av maisslørsopp – *C. olidus*. Traktsoppen *Clitocybe strigosa* er også funnet. Den er sjelden og tidligere ikke kjent fra andre steder østafjells.

Helt i sør inngår et mindre område i slak helling øst for Delingsdalen. Balle (1995) kartla området som høystaudeskog, i tillegg finnes noe lågurtskog. Vegetasjonen er svært frodig, og skogen er flersjiktet med mange gamle grantrær og relativt mye død ved. Flere store svartortrær finnes også. Hvitbladtistel – *Cirsium helenioides* forekommer rikelig, ellers finnes skogburkne – *Athyrium filix-femina*, snerprørkvein - *Calamagrostis arundinacea*, bekkekarse – *Cardamine amara*, maigull - *Chrysosplenium alternifolium*, mjøduert - *Filipendula ulmaria*, åkermynte - *Mentha arvensis*, gaukesyre – *Oxalis acetosella*, krypsoleie - *Ranunculus repens*, teiebær – *Rubus saxatilis*, brunrot - *Scrophularia nodosa*, skogsvinerot - *Stachys sylvatica* og stortujamose - *Thuidium tamariscinum*. Av storsopper finnes svovelriske - *Lactarius scrobiculatus* og skjellpiggsopp - *Sarcodon imbricatum*. Den truede vegetasjonstypen rik sumpskog (EN, sterkt truet) inngår i lokaliteten.

7 Delingsdalen nord

Skog: Gammel løvskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 13,5

Kilder: Reiso. S.

Kilder: Bendiksen & Svalastog (1997).

I lokaliteten inngår eldre ensjiktet granskog i sør med en del død ved som går over til fattigere gran-bjørkesump nordover, med noe innslag av svartor. Sumpen domineres av gran og bjørk og skogen er relativt ung. Høyt vannspeil i sump, stort løvinnslag og en del død ved gir lokal verdi. Området ble registrert under MiS-registreringene.

8 Bjørnsrud

Kulturlandskap: Naturbeitemark (D04)

Verdi: C

Areal (daa): 23,7

Observatør: H. Bratli

Kilder: Balle (1995), Bendiksen (2002), Bendiksen & Svalastog (1997).

Lokaliteten omfatter engene rundt det nedlagte småbruket Bjørnsrud og gjengroende kulturmark i overgangen til rike skogtyper i Delingsdalen. Omkring engene er det rikelig med store løvtrær som osp, selje og bjørk i kulturpåvirket skog. Stedvis er det mye hassel. De løvrike arealene antas å være av stor betydning for fuglelivet. Kulturmarka er ikke i bruk, men representerer en naturtype det nå er svært lite igjen av i kommunen og området har derfor lokal verdi.

9 Bjørnsrud øst

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 52,1

Kilder: Balle (1995), Bendiksen (2002), Bendiksen & Svalastog (1997), Korsmo & Svalastog (1993).

Området ble undersøkt i forbindelse med verneplan for barskog (Korsmo & Svalastog 1993), hvor lokaliteten ble angitt som et lokalt verneverdig spesialområde. Delingsdalen nordvest ble senere undersøkt av Bendiksen & Svalastog (1997) og Bendiksen (2002). Det inngår også i MiS-registreringene 2004.

Lokaliteten utgjør i følge Bendiksen (2002) en sørlig og trang forlengelse av Delingsdalen øst for Bjørnsrud mot grusvei parallelt med motorveien. Balle (1995) kartla området som gråorheggeskog, men skogen klassifiseres i følge Bendiksen best som rik svartorsumpskog, karakterisert blant annet av stor svartor. Her finnes velutviklede bestand med strutseving - *Matteuccia struthiopteris*, foruten hvitbladtistel - *Cirsium helenioides* og krypsoleie - *Ranunculus repens*. Ellers finnes sløke - *Angelica sylvestris*, skogburkne - *Athyrium filix-femina*, bekkekarse - *Cardamine amara*, engsnelle - *Equisetum pratense*, mjøddurt - *Filipendula ulmaria*, hengeving - *Phegopteris connectilis*, skogstjerneblom - *Stellaria nemorum* og skogsvinerot - *Stachys sylvatica*. I en smal sone i tilstøtende lier finnes trollbær - *Actaea spicata*, snerprørkvein - *Calamagrostis arundinacea*, hassel - *Corylus avellana* og stor osp - *Populus tremula*. Etter befaring i 2004 ble lokaliteten forlenget langs bekken opp mot jordene ved Bjørnsrud, hvor svartorskogen fortsetter i en sone langs bekken. Her er det stor svartor og rik flora med sumpskogsarter som bekkekarse – *Cardamine amara*, langstarr – *Carex elongata*, mjøddurt - *Filipendula ulmaria*, springfrø – *Impatiens noli-tangere*, strutseving - *Matteuccia struthiopteris* og krypsoleie - *Ranunculus repens*. Mosefloraen er også rik med blant annet putevrimose - *Tortella tortuosa* på berg. Lokaliteten grenser her helt inn til veiskjæring langs motorveien. Den truede vegetasjonstypen rik sumpskog (EN, sterkt truet) inngår i lokaliteten.

10 Dam sørøst for Ingierstrand

Ferskvann/våtmark: Dammer (E09)

Verdi: B

Areal (daa): 0,9

Observatør: H. Bratli

Dette er en liten oppdemt dam i bekken ovenfor Ingierstrand. I kanten er den rødlistede arten dronningstarr - *Carex pseudocyperus* (DC, hensynskrevende) tidligere funnet. Ved besøk i 2004 ble sterile planter, trolig dronningstarr, observert. I kanten finnes også arter som vassgro - *Alisma plantago-aquatica*, svartor - *Alnus glutinosa*, sennegras - *Carex vesicaria*, hvitbladtistel - *Cirsium helenioides*, mjødurt - *Filipendula ulmaria*, lyssiv - *Juncus effusus*, strutseving - *Matteuccia struthiopteris*, krypsoleie - *Ranunculus repens*, skogsvinerot - *Stachys sylvatica*, hestehov - *Tussilago farfara* og vendelrot - *Valeriana sambucifolia*. Dammen omkranses av fattige berg og lågurtskog. Lokaliteten ligger i tilknytning til lokalitet 1 - Delingsdalen.

11 Øst for Prosted

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: B

Areal (daa): 20,5

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten består av rik edelløvskog i smal kløft på østsiden av veien ved Prosted, og en smal sone med rik sumpskog langs bekken i bunnen av kløfta. Foruten furu og gran inngår osp, hengebjørk, vanlig bjørk, svartor, hassel, alm, spisslønn og lind. Skogen er frodig og artsrik, men påvirket av ferdsel og hogst. Det er lite død ved, men rikelig med moserike bergvegger og blokker. I skrentene i overgang mot fattige furuskogstyper inngår en del lind. I lokaliteten finnes artsrik flora med blant annet trollbær - *Actaea spicata*, hvitveis - *Anemone nemorosa*, snerprørkvein - *Calamagrostis arundinacea*, bekkeblom - *Caltha palustris*, fingerstarr - *Carex digitata*, liljekonvall - *Convallaria majalis*, tysbast - *Daphne mezereum*, breiflangre - *Epipactis helleborine*, enghumleblom - *Geum rivale*, mjødurt - *Filipendula ulmaria*, markjordbær - *Fragaria vesca*, mye blåveis - *Hepatica nobilis*, knollerteknapp - *Lathyrus linifolius*, leddved - *Lonicera xylosteum*, hengeaks - *Melica nutans*, gaukesyre - *Oxalis acetosella*, firblad - *Paris quadrifolia*, hengeving - *Phegopteris connectilis*, kantkonvall - *Polygonatum odoratum*, krypsoleie - *Ranunculus repens*, skogsvinerot - *Stachys sylvatica*, ballblom - *Trollius europaeus*, teiebær - *Rubus saxatilis*, hestehov - *Tussilago farfara*, tveskjeggveronika - *Veronica chamaedrys*, legeveronika - *V. officinalis*, korsved - *Viburnum opulus*, skogvikke - *Vicia sylvatica* og skogfiol - *Viola riviniana*. På berg vokser svartburkne - *Asplenium trichomanes* og den noe basekrevende arten putevrimose - *Tortella tortuosa*. Videre ble kravfulle arter som rottehalemose - *Isoetecium alopecuroides*, krusfellmose - *Neckera crispa* og den suboseaniske arten kystkransmose - *Rhytidiadelphus loreus* funnet.

12 Bekkenstenfeltet Ø

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 19,3

Kilde: Kleppslund, J.T.

Lokaliteten ble registrert under Mis-registreringene 2004, og består av rik svartorsumpskog langs fuktdrag. Skogen er hogd, grøfta og tilplanta med gran, men noe stor svartor står igjen.

Lokaliteten er sterkt påvirket og ville normalt ikke blitt tatt med, men får verdi B, da det skal være registrert rødlistede arter. Dette forutsetter at skogen skjøttes med tanke på tilbakeføring til svartorsumpskog.

13 Bekkenstenfeltet

Skog: Gammel løvskog (F07)

Verdi: B

Areal (daa): 64,3

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten består av hagemarkpreget løvskog i flate partier øst for Bekkensten. Lågurtskog inngår i skrentene rundt det flate partiet, og mot nord ned mot Ingierstrandveien. Her går skogen over i lågurtskog med sumpskogsfragmenter langs bekkesig og i småkløfter, og det finnes en del steinblokker og bergvegger. I dette partiet finnes blant annet stor, gammel og hul lind. Ellers preges skogen av storvokst bjørk, til dels stor osp, noe eik, gran, hassel, alm og ask. Mot sørøst er det en god del hassel, og stedvis er det oppslag av gran. Skogen har trolig vært beitet tidligere. Floraen er artsrik, urte- og grasdominert, med arter som trollbær - *Actaea spicata*, jonsokkoll - *Ajuga pyramidalis*, hvitveis - *Anemone nemorosa*, gulaks - *Anthoxanthum odoratum*, lakrismjelt - *Astragalus glycyphyllos*, fingerstarr - *Carex digitata*, bleikstarr - *C. pallescens*, hvitbladtistel - *Cirsium helenioides*, markjordbær - *Fragaria vesca*, hvitmaure - *Galium boreale*, enghumleblom - *Geum rivale*, fugletelg - *Gymnocarpium dryopteris*, blåveis - *Hepatica nobilis*, knollerteknapp - *Lathyrus linifolius*, hengeaks - *Melica nutans*, myskegras - *Milium effusum*, skogsalat - *Mycelis muralis*, gaukesyre - *Oxalis acetosella*, vanlig nattfiol - *Platanthera bifolia*, skogsvinerot - *Stachys sylvatica*, skogkløver - *Trifolium medium*, tveskjeggveronika - *Veronica chamaedrys*, korsved - *Viburnum opulus*, skogvikke - *Vicia sylvatica* og skogfiol - *Viola riviniana*. På berg vokser svartburkne - *Asplenium trichomanes* og på gammel lind den suboseaniske laven blyhinnelav - *Leptogium cyanescens* og krypsilkemose - *Homalothecium sericeum*.

14 Oredalen

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 62

Observatør: H. Bratli

Langs bekken gjennom Oredalen, helt ned til idrettsbanen finnes rik svartorsumpskog. Skogen er hogd stort sett i hele området, men et mindre område mot vest er intakt. Under høyspentledningen ved idrettsbanen er også skogen hogd. Langs bekken er en god del svartor spart, slik at det fortsatt er en del større trær igjen. Ellers preges skogbildet av mye, tett ung svartor, noe hegg, og i dalsidene en god del ung bjørk. Det er lite død ved, men noe finnes i den vestre delen. Av interessante arter kan nevnes langstarr - *Carex elongata* og mye klourt - *Lycopus europaeus*. Bunnsjiktet er rikt med kravfulle mosearter. Ellers finnes blant annet vassgro - *Alisma plantago-aquatica*, bekkekarse - *Cardamine amara*, maigull - *Chrysosplenium alternifolium*, mjødurt - *Filipendula ulmaria*, mannasøtgras - *Glyceria fluitans*, fredløs - *Lysimachia vulgaris*, åkermynte - *Mentha arvensis*, krypsoleie - *Ranunculus repens*, skogsivaks - *Scirpus sylvaticus*, slyngsøtvier - *Solanum dulcamara* og hestehov - *Tussilago farfara*. Spredt finnes bratte, beskyttede bergvegger hvor bl.a. krusfellmose - *Neckera crispa* og putevrimose - *Tortella tortuosa* er registrert. Små fragmenter av skogen vil kunne klassifiseres som svartorstrandskog, en vegetasjonstype som anses som sterkt truet (EN), og rik sumpskog inngår også (også sterkt truet).

Opprinnelig har skogen hatt større verdi. Selv om den er hogd er den inkludert med lokal verdi, fordi en del stor svartor og en rik flora med regionalt sjeldne arter fortsatt finnes. På sikt vil trolig verdien øke ettersom den vokser til, hvis man forsøker å gjenskape den opprinnelige løvskogen.

15 Dam ved Skjervika

Ferskvann/våtmark: Dammer (E09)

Verdi: B

Areal (daa): 6,3

Observatør: H. Bratli

Kilder: Strand (1994, 1996).

Dette er en liten dam, avsnørt fra Gjersjøen av hovedveien, som er lagt på fylling mellom dammen og Gjersjøen. Den omtales av Strand (1994, 1996), men uten funn av amfibier. Det foreligger gamle funn av to rødlistede moser, mudderrose - *Physcomitrella patens* (DM) og krystallgaffelmose - *Riccia cavernosa* (DM) fra Skjervika, mest sannsynlig i eller rett ved denne lokaliteten. Status for disse er ukjent. I dammen finnes rik sumpvegetasjon med myrkongle - *Calla palustris*, mye sverdlilje - *Iris pseudacorus*, elvesnelle - *Equisetum fluviatile*, andemat - *Lemna minor* og bukkeblad - *Menyanthes trifoliata*.

16 Nydammen sør

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: A

Areal (daa): 59

Observatør: H. Bratli

Kilder: Wesenberg (1996), S. Reiso

Dette er en artsrik sumpskogslokalitet med tilstøtende østvendt skogsli sør for Nydammen like vest for E6 og ca 500 m vest for Gjersjø bru. Lokaliteten er undersøkt av Wesenberg (1996). Han fant flere sjeldne karplanter og hevder at lokaliteten hører til de botanisk mest viktige i Oppegård. Viktige arter er trollurt - *Circaea alpina*, langstarr - *Carex elongata* og storrap - *Poa remota*, som alle finnes i store mengder. Ved sørenden finnes den sjeldne arten nubbestarr - *Carex loliacea* og ved utløpet av bekken i Gjersjøelva den vel så sjeldne slakkstarr - *Carex remota*. I tillegg finnes arter som myrkongle - *Calla palustris*, bekkekarse - *Cardamine amara*, sennegrass - *Carex vesicaria*, maigull - *Chrysosplenium alternifolium*, mjøddurt - *Filipendula ulmaria*, springfrø - *Impatiens noli-tangere*, sverdlilje - *Iris pseudacorus*, hanekam - *Lychnis flos-cuculi*, klourt - *Lycopus europaeus*, strutseving - *Matteuccia struthiopteris*, åkermynte - *Mentha arvensis*, maurarve - *Moehringia trinervia*, firblad - *Paris quadrifolia*, grøftesoleie - *Ranunculus flammula*, skjoldbærer - *Scutellaria galericulata*, skogsvinerot - *Stachys sylvatica*, rustjerneblom - *Stellaria longifolia*, skogstjerneblom - *S. nemorum* og bekkeveronika - *Veronica beccabunga*. Skogen er hogd, og den er sterkt påvirket av kjørespor, grøfter og hogstavfall. En del store svartor står igjen. Lokaliteten bør restaureres til opprinnelig sumpskog, trolig blandingsskog med or og gran, muligens også ask. Den opprinnelige hydrologien bør gjenskapes. Lokaliteten var fortsatt sterkt hogstpåvirket ved besøk i 2004, men alle de sjeldne artene fantes fortsatt. Den ble også besøkt i forbindelse med MiS-registreringer 2004 og de rødlistede soppene granrustkjuke - *Phellinus ferrugineofuscus* (DC, hensynskrevende) og rynkeskinn - *Phlebia centrifuga* (DC, hensynskrevende) ble påvist sammen med krusfellmose - *Neckera crispa*.

17 Bålerud

Kulturlandskap: Parklandskap (D13)

Verdi: A

Areal (daa): 15

Observatør: H. Bratli

Kilder: Bratli & Haugan (1997), Dale et al. (1998).

I hagen på Bålerud gård står det flere svært store og gamle eiketrær, og noe store osp- og asketrær. På disse vokser det flere svært sjeldne lavarter, blant annet skorpelaven *Caloplaca lucifuga*, som her ble funnet for første gang i Norge (Bratli & Haugan 1997). Den vokser på store, gamle eiketrær et fåtall steder i Sørøst-Norge. Også den sjeldne sterkt eiketilknyttede skorpelaven stautnål - *Chaenotheca phaeocephala* finnes i hagen. Karakteristiske arter for gammel eik er også *Amandinea punctata*, *Arthonia vinosa*, rødhodenål - *Calicium lichenoides* og *Pertusaria flavida*, hvorav særlig sistenevnte er sjelden. På ask ble også regionalt sjeldne arter som *Acrocordia gemmata* og bleikdoggnål - *Sclerophora nivea* funnet, sammen med blant annet allélav - *Anaptychia ciliaris* og *Opegrapha rufescens*, alle arter forbundet med rikbarkstrær i kulturlandskapet. Området er også viktig for fuglelivet (Dale et al. 1998). Lokaliteten inngår som en sentral og viktig del av det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet.

18 Oppegård kirke

Kulturlandskap: Parklandskap (D13)

Verdi: B

Areal (daa): 8,7

Observatør: H. Bratli

Kilder: Dale et al. (1998).

Rundt Oppegård kirke er det en parkpreget lund med store edelløvtrær, ask, spisslønn og eik. På trærne finnes en del rikbarksarter, blant annet skjellgrye - *Collema flaccidum*, bleiktjafs, *Evernia prunastris*, ekornmose - *Leucodon sciuroides*, broddtråkleiose - *Pseudoleskeella nervosa*, barkrugg - *Ramalina farinacea*, askeragg - *R. fraxinea* og messinglav - *Xanthoria parietina*. I gressplen vokser gullstjerne - *Gagea lutea* og moskusurt - *Adoxa moschatellina* vokser på en grunn knaus. En svært stor, gammel eik står utenfor kirken. På eika vokser blant annet skorpelavene *Amandinea punctata* og grønnsotnål - *Calicium viride*, begge typiske for store ruvende eiker i kulturlandskapet. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet, og den er også verdifull for fugl (Dale et al. 1998).

19 Solheim - Oppegård Vestre

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: A

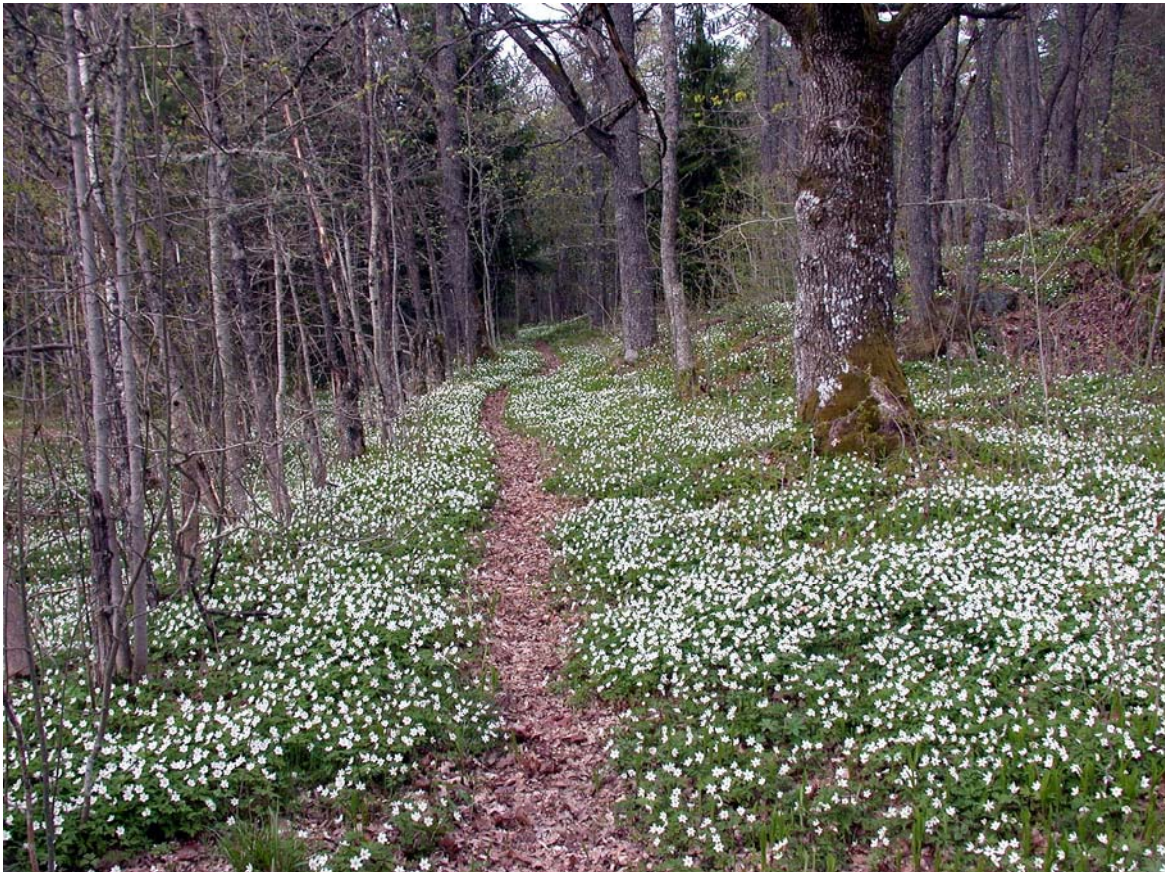
Areal (daa): 321,5

Observatør: H. Bratli

Kilder: Dale et al. (1998), S. Reiso

Nordover fra Oppegård kirke til jordene på Oppegård Vestre og Østre, østover ved Grønmo, rundt Solheim og videre nordover rundt Oppegård Vestre og Østre finnes et stort område med rik edelløvskog. Opprinnelig har dette vært hagemark, men kulturmarka er nå i sterk gjengroing hvor særlig ung ask stedvis danner tette bestand. Store deler av skogen inneholder stor og gammel eik, enkelte trær er svært gamle. Ellers inngår en god del ask, foruten hassel, stor einer, spisslønn og lind. Holt med stor osp finnes også blant annet like nord for

Bekkensteneveien. Store gamle edelløvtrær, blant annet lind og ask, finnes spredt over det meste av lokaliteten. Blant annet står det en stor ask ved barnehagen. Gammel bjørk finnes også. På skrinne koller er furu vanlig, enkelte trær med meget store dimensjoner. Stedvis er det tette bestand med gran. Om våren ses tepper av blåveis – *Hepatica nobilis* i skogen. Den regionalt sjeldne arten moskusurt – *Adoxa moschatellina* finnes mellom kirken og Bekkensteneveien. Litt senere dominerer tepper av hvitveis – *Anemone nemoralis* (figur 9) og marianøkkeblom – *Primula veris* har spredte populasjoner.

Figur 9. Hvitveis – *Anemone nemorosa* langs oldstidsveien på Svartskog.

Hele området er opprinnelig kulturmark, men gjengroingen er kommet såpass langt at det nå mer har karakter av skog. Særlig er det mye tett oppslag av ung ask. Opprinnelig hagemark med stor eik preger det meste av området. Stedvis finnes typen på skrinne mark på koller, gjerne med innblanding av furu. Her er bergknauser vanlig og floraen er relativt fattig med arter som tjærebloom – *Lychnis viscaria* og smørbukk – *Sedum telephium*. Kantkonvall – *Polygonatum odoratum* inngår også på slike steder. På litt friskere mark er floraen rikere med blant annet fingerstarr – *Carex digitata*, liljekonvall – *Convallaria majalis*, markjordbær – *Fragaria vesca*, knollerteknapp – *Lathyrus linifolius*, skogsalat – *Mycelis muralis*, gaukesyre – *Oxalis acetosella*, vanlig nattfiol – *Platanthera bifolia*, teiebær – *Rubus saxatilis*, tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*, legeveronika – *V. officinalis* og skogfiol – *Viola riviniana*. Innslaget av kulturmarksarter er tydelig over hele området, kanskje særlig nord for gårdene, i åkerkanter og åpninger i skogen. Blant annet er gulmaure – *Galium verum*, flekkgrisor – *Hypochoeris maculata* og smalkjempe – *Plantago lanceolata* registrert. Her finnes for det meste ung, frodig edelløvskog som er i relativt tidlig suksesjonsfase fra

opprinnelig beitemark og åker. Stedvis finnes også sumppreget vegetasjon langs bekkesig. Disse områdene har mindre verdi, men binder sammen partier med hagemarkpregete skog med gammel eik. Flere steder finnes kantsamfunn mot åker, blant annet med den regionalt sjeldne arten krusfrø – *Selinum carvifolia*.

Den rødlistede arten eikeildkjuke – *Phellinus robustus* (DC, hensynskrevende) er registrert. På eiketrærne finnes ellers eikemusling – *Daedalea quercina*, eikebroddsopp – *Hymenochaete rubiginosa* og eikebarksopp – *Peniophora quercina*. Den truede arten ospepigge – *Radulodon erikssonii* (V, sårbar) er registrert på død eik. Særlig i åpne partier og skogkanter er det registrert rikbarksarter på trærne, for eksempel ekornmose – *Leucodon sciuroides* og gulbånd – *Metzgeria furcata*. Inne i lokaliteten finnes også en liten dam med liten salamander – *Triturus vulgaris* (lokalitet 25). Området er også viktig for fuglelivet (Dale et al. 1998). Lokaliteten inngår som en sentral og viktig del av det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet. Det er mange verdifulle kulturminner, blant annet godt bevarte steingjerder, og en oldtidsvei går gjennom området (figur 9). Restaurering og vedvarende skjøtsel er nødvendig for å gjenskape den opprinnelige, lysåpne hagemarka. Grensa er trukket noe omtrentlig mot nord, hvor skogen etterhvert går over mot yngre, nå løvdominert, hogd skog og fattigere furu- og granskogsmiljøer.

20 Solheim vest

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 18,7

Observatør: H. Bratli

Kilder: Dale et al. (1998).

Lokaliteten omfatter en smal sone med rik svartor-askeskog langs bekk vest for Solheim og nordover mot idrettspassen. Skogen er relativt tett og ung, og er et suksesjonsstadium etter tidligere beita områder. Svartor, ask, hegg og gran preger tresjiktet, særlig er det mye ung ask, men også eldre asketrær finnes. Under en kraftlinje er flere store trær nylig hogd.

Vegetasjonen er svært frodig langs bekken med arter som trollbær – *Actaea spicata*, storklokke – *Campanula latifolia*, maigull – *Chrysosplenium alternifolium*, sumphaukeskjegg – *Crepis paludosa*, mjøddurt – *Filipendula ulmaria*, springfrø – *Impatiens noli-tangere*, strutseving – *Matteuccia struthiopteris*, firblad – *Paris quadrifolia*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica*, skogstjerneblom – *Stellaria nemorum*, vendelrot – *Valeriana sambucifolia* og korsved – *Viburnum opulus*. På ask vokser blant annet de kravfulle mosene glansmose – *Homalia trichomanes* og krypsilkemose – *Homalothecium sericeum*. Området er også viktig for fuglelivet (Dale et al. 1998), og grenser inn mot hagemarkpreget eikeskog. Det inngår som en viktig del i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet.

21 Nord for Bålerud

Skog: Rik edelløvsog (F01)

Verdi: B

Areal (daa): 46,8

Observatør: H. Bratli

Kilder: Dale et al. (1998).

Lokaliteten strekker seg fra Bålerud nordover i retning idrettsplassen og vestover mot Rødstenveien. Den omfatter ulike edelløvsogstyper, vesentlig alm-lindeskog og hagemarkpreget lågurteikeskog. På skrinne koller inngår også noe skrinne eikeskog og

lavfuruskog. Eik dominerer sammen med spisslønn, hassel, lind og ask og det inngår en del gran. Store, gamle eike- og asketrær inngår. Området er opprinnelig kulturmark med hagemark og beiter, men preges nå av gjenvoksing mange steder. Ved Bålerud går skogen over til parkpreget tun og hager med mye stor eik. Området har artsrik flora med blåveis - *Hepatica nobilis* og marianøkleblom - *Primula veris*. Ellers finnes blant annet trollbær - *Actaea spicata*, fagerklokke - *Campanula persicifolia*, fingerstarr - *Carex digitata*, liljekonvall - *Convallaria majalis*, hvitmaure - *Galium boreale*, kantkonvall - *Polygonatum odoratum*, tveskjeggveronika - *Veronica chamaedrys*, krattfiol - *Viola mirabilis* og skogfiol - *V. riviniana*. Området er også viktig for fuglelivet (Dale et al. 1998), og inngår som en viktig del i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet.

22 Sør for Oppegård Vestre

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 2,3

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med stor, gammel eik, en del mindre eiketrær, mye ung ask, hassel og einer. Engarter som rødknapp - *Knautia arvensis* finnes også, men floraen forøvrig preges av nitrofile ugras. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet, men har isolert sett relativt lav verdi.

23 Ved Oppegård Vestre

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 2,5

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med flere store, gamle eiketrær med sprekkebark, ask og en del mindre eiketrær. Undervegetasjonen har eng/kantpreg med arter som ryllik - *Achillea millefolium*, firkantperikum - *Hypericum maculatum*, rødknapp - *Knautia arvensis*, knollerteknapp - *Lathyrus linifolius* og skogkløver - *Trifolium medium*, men floraen preges også av nitrofile ugras. Tett oppslag av ung skog og kratt skygger ut de store eiketrærne, som bør fristilles. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet.

24 Ved Oppegård Østre

Ferskvann/våtmark: Dammer (E09)

Verdi: B

Areal (daa): 0,5

Observatør: H. Bratli

Liten åkerdam rett ved tunet på Oppegård østre. Her finnes en pen forekomst med den rødlistede arten stor andemat - *Spirodela polyrrhiza* (DC, hensynskrevende). Ellers forekommer lyssiv - *Juncus effusus*, andemat - *Lemna minor*, skogsivaks - *Scirpus sylvaticus* og dunkjevle - *Typha latifolia*. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet.

25 Skogsdam sør for Oppegård Østre

Ferskvann/våtmark: Dammer (E09)

Verdi: A

Areal (daa): 0,2

Observatør: H. Bratli

Kilder: Strand (1994, 1996).

Skogsdammen omtales av Strand (1994, 1996), som angir forekomst med liten salamander – *Triturus vulgaris* (V, sårbar). To individer ble observert våren 2004, samt froskeegg.

26 Oppegård Østre

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 3,4

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten omfatter deler av tunet på Oppegård østre. Her finnes flere store asketrær og et lite parti langs veien med tørreng/kantkrattvegetasjon. Her vokser arter som dunhavre – *Avenula pubescens*, hvitmaure – *Galium boreale*, gulmaure – *G. verum*, skogkløver – *Trifolium medium* og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*. Det er også noe ask, alm og spisslønn i lokaliteten. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet.

27 Oppegård Østre nord 1

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 3,8

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med tørrbakke- og krattvegetasjon og en del ask, eik og furu. Det er mye krusfrø – *Selinum carvifolia* (figur 10), dessuten arter som dunhavre – *Avenula pubescens*, fagerklokke – *Campanula persicifolia*, hvitmaure – *Galium boreale*, rødknapp – *Knautia arvensis*, knollerteknapp – *Lathyrus linifolius*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare* og kantkonvall – *Polygonatum odoratum*. Krusfrø er en regionalt sjelden art, som blant annet vokser i skogkanter og tørre enger. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet.

28 Nord for Oppegård Østre 2

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 0,9

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med en blanding av tørrbakke- og ugrasflora, blant annet med mye krusfrø – *Selinum carvifolia*, en god del ung ask – *Fraxinus excelsior*, kantkonvall – *Polygonatum odoratum* og rødknapp – *Knautia arvensis*. Krusfrø er en regionalt sjelden art, som blant annet vokser i skogkanter og tørre enger. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet.

Figur 10. Krusfrø – *Selinum carvifolia*.

29 Nord for Oppedgård Østre 3

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 0,5

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med noe tørrbakke- og ugrasflora og en god del ung ask – *Fraxinus excelsior*. Lokaltiteten er tatt med fordi den inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået, men har kun lav lokal verdi.

30 Nord for Oppedgård Østre 4

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 1,5

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med en blanding av tørrbakke- og ugrasflora, blant annet med krusfrø – *Selinum carvifolia*, en god del ung ask – *Fraxinus excelsior*, noe spisslønn – *Acer platanoides*, dunhavre – *Avenula pubescens*, fagerklokke – *Campanula persicifolia*, prikkperikum - *Hypericum perforatum*, rødknapp – *Knautia arvensis*, knollerteknapp – *Lathyrus linifolius*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare* og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*. Krusfrø er en regionalt sjelden art, som blant annet vokser i skogkanter og tørre enger. Lokaltiteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

31 Nord for Oppegård Østre 5

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 1,5

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med en blanding av tørrbakke- og ugrasflora, blant annet med krusfrø – *Selinum carvifolia*, fagerklokke – *Campanula persicifolia* og prestekrage – *Leucanthemum vulgare*. Krusfrø er en regionalt sjelden art, som vokser i skogkanter og tørre enger. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

32 Nord for Oppegård Østre 6

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 0,3

Observatør: H. Bratli

Liten åkerholme med en blanding av tørrbakke- og ugrasflora, blant annet med krusfrø – *Selinum carvifolia* og prestekrage – *Leucanthemum vulgare*. Krusfrø er en regionalt sjelden art, som vokser i skogkanter og tørre enger. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

33 Nord for Oppegård Østre 7

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 5,6

Observatør: H. Bratli

Smal åkerkant med en blanding av tørrbakke- og ugrasflora, blant annet med krusfrø – *Selinum carvifolia* spredt langs kanten, og arter som fagerklokke – *Campanula persicifolia*, rødknapp – *Knautia arvensis*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare*, nattfiol – *Platanthera* sp. og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*. Krusfrø er en regionalt sjelden art, som blant annet vokser i skogkanter og tørre enger. Små eiketrær finnes også i lokaliteten, som inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

34 Roald Amundsens vei nord for Oppegård Østre

Kulturlandskap: Artsrike veikanter (D03)

Verdi: C

Areal (daa): 31,3

Observatør: H. Bratli

Dette er en stor veikantlokalitet langs Roald Amundsens vei mellom Oppegård Østre og E6. Videre er et stort ruderatpreget engområde på begge sider av E6 inkludert. Her dominerer ugrasvegetasjon, men det er også mye krusfrø - *Selinum carvifolia*. Krusfrø finnes også spredt langs hele strekningen sammen med engarter som for eksempel engknoppurt – *Centaurea jacea*, hvitmaure – *Galium boreale*, rødknapp – *Knautia arvensis*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare*, nattfiol – *Platanthera bifolia* og skogkløver – *Trifolium medium*. På en liten knaus vokser blodstorkenebb – *Geranium sanguineum* og flekkgrisøre – *Hypochoeris maculata*. Krusfrø er en regionalt sjelden art, som blant annet vokser i skogkanter og tørre enger. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

35 Nordøst for Oppegård Østre 1

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 0,8

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med en blanding av tørrbakke- og ugrasflora, blant annet med krusfrø – *Selinum carvifolia*, jonsokkoll – *Ajuga pyramidalis*, markjordbær – *Fragaria vesca*, hvitmaure – *Galium boreale*, rødknapp – *Knautia arvensis*, knollerteknapp – *Lathyrus linifolius* og prestekrage – *Leucanthemum vulgare*. På holmen står også eldre eik og noe einer. Krusfrø er en regionalt sjelden art, som vokser i skogkanter og tørre enger. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

36 Nordøst for Oppegård Østre 2

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 5,2

Observatør: H. Bratli

Åkerkant med en blanding av tørrbakke- og ugrasflora, blant annet vokser krusfrø – *Selinum carvifolia* spredt rundt åkeren. Ellers finnes fagerklokke – *Campanula persicifolia*, knoppurt – *Centaurea jacea*, rødknapp – *Knautia arvensis*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare* og skogkløver – *Trifolium medium*. På en knaus inngår en del større eiketrær. Krusfrø er en regionalt sjelden art, som blant annet vokser i skogkanter og tørre enger. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

37 Øst for Oppegård Østre 1

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: B

Areal (daa): 30

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten omfatter et parti med alm-lindeskog, lågurteikeskog og gjengroende hagemark øst for Oppegård Østre. Deler av skogen har trolig tidligere vært beitemark og åker. Det er mye eik, flere av trærne er store og gamle, foruten spisslønn, ask og lind. Floraen er temmelig rik, blant annet med hvitveis – *Anemone nemorosa*, liljekonvall – *Convallaria majalis*, blåveis – *Hepatica nobilis*, rødknapp – *Knautia arvensis*, knollerteknapp – *Lathyrus linifolius*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare*, firblad – *Paris quadrifolia*, kantkonvall – *Polygonatum odoratum*, marianøkleblom – *Primula veris*, skogkløver – *Trifolium medium*, korsved – *Viburnum opulus* og skogfiol – *Viola riviniana*. Feltsjiktet bærer preg av å være kulturmark, nå under gjengroing. På ask og på berg vokser de kravfulle mosene glansmose – *Homalia trichomanoides* og gulbånd – *Metzgeria furcata*. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

38 Øst for Oppegård Østre 2

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 9,7

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten er en smal sone rundt åker øst for Oppegård Østre. Store eiketrær med grov sprekkebark står flere steder i åkerkanten og en del yngre trær finnes også. Eng- og kantarter inngår, men nitrofile ugras dominerer. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet.

39 Sør for Oppegård Østre

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 0,2

Observatør: H. Bratli

Området består av en åkerholme med en stor frittstående eik. På denne vokser kulturmarksarten askeragg – *Ramalina fraxinea*, sammen med andre rikbarksarter som allélav – *Anaptychia ciliaris*, ekornmose – *Leucodon sciuroides*, skåldogglav – *Physconia distorta*, leppedogglav – *P. perisidiosa* og barkrugg – *Ramalina farinacea*. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogplataet.

40 Sør for Grønmo

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 0,6

Observatør: H. Bratli

Liten åkerholme med relativt store eiker, ask og spisslønn. Rik engpreget flora inngår med blant annet liljekonvall – *Convallaria majalis*, kratthumbleblom – *Geum urbanum*, kantkonvall – *Polygonatum odoratum* og marianøkleblom – *Primula veris*. Lokaliteten inngår i det viktige kulturlandskapet på Svartskogplataet.

41 Oppegård Søndre

Kulturlandskap: Parklandskap (D13)

Verdi: A

Areal (daa): 20,7

Observatør: H. Bratli

På tunet på Oppegård Søndre finnes flere meget store eiketrær, foruten stor lind og spisslønn. Inn mot tunet er det også en lindeallé. På trærne finnes flere rikbarksarter, blant annet en god del lindelav – *Parmelina tiliacea*, dessuten bleiktjafs - *Evernia prunastri*, barkrugg - *Ramalina farinacea*, ekornmose – *Leucodon sciuroides* og broddtråkleiose - *Pseudoleskeella nervosa*. Noen av kjempeeikene er ifølge grunneier nylig døde og disse er felt. Hule trær er også nylig hugget. På stubben etter den største eika vokser oksetungesopp – *Fistulina hepatica*, som er rødlistet (hensynskrevende DC). Arten er knyttet til store, gamle eiketrær. På stammen av de døde trærne fantes også soppen *Bulgaria inquinans* og på lønn vokser lønnekjuke – *Oxyporus populinus*. Lokaliteten inngår som en viktig del av det verdifulle

kulturlandskapet på Svartskogsplatået, og det er av stor betydning at miljøet holdes intakt og at felling av gamle trær unngås.

42 Øst for Oppegård Søndre 1

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 8,8

Observatør: H. Bratli

Området inneholder gjengroende hagemarkpreget rik edelløvskog. Både stor ask, eik, lind og osp inngår i tresjiktet. Flere av eikene har grov sprekkebark. I undervegetasjonen inngår eng- og kantarter, blant annet kransmynte – *Clinopodium vulgare*, liljekonvall – *Convallaria majalis*, markjordbær - *Fragaria vesca*, firkantperikum – *Hypericum maculatum*, rødknapp – *Knautia arvensis*, marianøkleblom – *Primula veris* og skogfiol – *Viola riviniana*. Lokaliteten inngår i det viktige kulturlandskapet på Svartskogplatået, og er tydelig gammel kulturmark som nå er under gjengroing. Et lite fuktparti med en liten grunn dam som trolig tørker ut utover sommeren finnes også i en forsenkning. Her er det noe fuktvegetasjon.

43 Øst for Oppegård Søndre 2

Skog: Gammel løvskog (F07)

Verdi: C

Areal (daa): 2,2

Observatør: H. Bratli

Dette er et lite ospesholt med store trær i kanten av åker øst for Søndre Oppegård. Videre langs bekk finnes også litt svartorskog. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået, men har bare lav lokal verdi.

44 Øst for Oppegård Søndre 3

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 6,7

Observatør: H. Bratli

Åkerkant med store gamle eiketrær, stor osp, ask og lind. Flere store eiketrær står inne i skogen innenfor åkeren også. Ellers finnes både steinrøyser og et godt bevart steingjerde. Undervegetasjonen har kulturmarkspreget med blant annet firkantperikum – *Hypericum maculatum*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare* og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

45 Øst for Oppegård Søndre 4

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 0,7

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten ligger på åkerholme med relativt stor eik og ask. Kulturmarkspreget vegetasjon og noen knauser med bergørkvein – *Calamagrostis epigejos*, blåklokke – *Campanula rotundifolia*, markjordbær - *Fragaria vesca*, firkantperikum – *Hypericum maculatum*, knollerteknapp – *Lathyrus linifolius*, kantkonvall – *Polygonatum odoratum*, marianøklebånd –

Primula veris, tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys* og legeveronika – *V. officinalis* inngår. Det er også fine forekomster med marianøkleblom – *Primula veris* på åkerholmen. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

46 Øst for Oppegård Søndre 5

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 2

Observatør: H. Bratli

Dette er en åkerholme med stor eik og ask, samt einer. Her finnes knauser og kulturmarkspreget vegetasjon med liljekonvall – *Convallaria majalis*, markjordbær – *Fragaria vesca*, firkantperikum – *Hypericum maculatum*, knollerteknapp – *Lathyrus linifolius*, kantkonvall – *Polygonatum odoratum*, tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys* og legeveronika – *V. officinalis*. Flere vanlige beitemarksopp ble registrert, blant annet kritt vokssopp – *Camarophyllus virgineus*, silkerødskivesopp – *Entoloma sericellum*, mønjevokssopp – *H. coccinea* og mye kjeglevokssopp – *Hygrocybe conica*. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

47 Øst for Oppegård Søndre 6

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 5,2

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med furu, eik og einer. Kun relativt fattig vegetasjon finnes, og lokaliteten har kun lav lokal verdi, men inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

48 Øst for Oppegård Søndre 7

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 1,4

Observatør: H. Bratli

Åkerkant med kulturmarkspreget undervegetasjon og flere store eiketrær. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået, men har bare nokså lav lokal verdi.

49 Sør for Oppegård Søndre 1

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 0,7

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med stor eik og kulturmarkspreget undervegetasjon og noen knauser med blåklokke – *Campanula rotundifolia*, markjordbær – *Fragaria vesca*, hvitmaure – *Galium boreale*, firkantperikum – *Hypericum maculatum*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare* og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

50 Sør for Oppegård Søndre 2

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 0,7

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med kulturmarkspreget undervegetasjon og knauser med engknoppurt – *Centaurea jacea*, markjordbær - *Fragaria vesca*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare*, smalkjempe – *Plantago lanceolata* og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

51 Sør for Oppegård Søndre 3

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 1,2

Observatør: H. Bratli

Åkerholme med stor eik, kulturmarkspreget vegetasjon og noen knauser med blåklokke – *Campanula rotundifolia*, markjordbær - *Fragaria vesca*, hvitmaure – *Galium boreale*, firkantperikum – *Hypericum maculatum*, rødknapp – *Knautia arvensis*, knollerteknapp – *Lathyrus linifolius*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare*, smalkjempe – *Plantago lanceolata* og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

52 Sør for Oppegård Søndre 4

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 2,4

Observatør: H. Bratli

Åkerkant med kulturmarkspreget undervegetasjon og flere store eike- og ospetrær, blant annet en ganske stor grov eik. Utover dette er lokaliteten artsfattig og har lav lokal verdi, men inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

53 Sør for Oppegård Søndre 5

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 29,1

Observatør: H. Bratli

Stor åkerholme med lågurteikeskog og blåbæreikeskog iblandet gran og furu på skrinnere mark. En del blokker og fjell i dagen finnes. I tresjiktet er det også osp, hassel, einer og spisslønn. En del stor eik inngår. Skogen er lysåpen og trolig beitet for lang tid siden. Arter som trollbær – *Actaea spicata*, hvitveis – *Anemone nemorosa*, blåveis – *Hepatica nobilis* og skogfiol – *Viola riviniana* er registrert. På berg vokser svartburkne – *Asplenium trichomanes* og mosene krypsilkemose – *Homalothecium sericeum* og gulbånd – *Metzgeria furcata*. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplatået.

54 Sør for Oppegård Søndre 6

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: B

Areal (daa): 141,6

Observatør: H. Bratli

Dette er et stort område med hagemarkpreget lågurt- og blåbæreikeskog omkranset av åker vest for Oppegård Søndre. Eikeskogen er best utviklet langs åkerkantene, særlig mot sør og nordøst nær gården. På skinnere mark finnes blandingsskog med gran, furu, eik og litt hassel. På litt friskere mark, blant annet mot nordøst og i et parti mot sørvest er det alm-lindskog med mye stor spisslønn, ask og hassel. Stedvis finnes store osper, og rundt en dam finnes svartorsump. De midtre partiene av lokaliteten har fattig furuskog på skinn mark og partier med sumppreget granskog som er uten interesse i denne sammenheng. Især i sør og nord er kulturpåvirkningen tydelig og skogen har hagemarkpreg med urte- og grasrikt feltsjikt, blant annet med mye liljekonvall - *Convallaria majalis*. Det er en relativt rik flora med hvitveis - *Anemone nemorosa*, fingerstarr – *Carex digitata*, liljekonvall – *Convallaria majalis*, mye blåveis – *Hepatica nobilis* og skogfiol – *Viola riviniana*. På eik ble eikebevre – *Exidia truncata* funnet. På bergvegger er det bra forekomster med kravfulle arter som ryemose – *Antitrichia curtipendula*, krypsilkemose – *Homalothecium sericeum*, gulbånd – *Metzgeria furcata* og flatfellmose – *Neckera complanata*. To dammer med liten salamander ligger inne i skogen (lokalitet 55 og 56) og lokaliteten inngår også i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplataet.

55 Dam vest for Søndre Oppegård

Ferskvann/våtmark: Dammer (E09)

Verdi: A

Areal (daa): 0,5

Observatør: H. Bratli

Kilder: Strand (1994, 1996).

Denne dammen ligger i skogen vest for Søndre Oppegård. Dammen omtales av Strand (1994, 1996), som angir forekomst med liten salamander – *Triturus vulgaris* (V, sårbar) og vanlig frosk – *Rana temporaria*. I 2004 ble padde - *Bufo bufo* observert. Det er sannsynlig at salamanderne benytter begge dammene (lokalitet 54 og 55), og til sammen utgjør de et viktig levested for denne truede arten. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplataet.

56 Dam sørvest for Søndre Oppegård

Ferskvann/våtmark: Dammer (E09)

Verdi: A

Areal (daa): 0,4

Observatør: H. Bratli

Kilder: Strand (1994, 1996).

Dammen ligger i skogen sørvest for Søndre Oppegård. Dammen omtales av Strand (1994, 1996), som kun angir forekomst med vanlig frosk. I 2004 ble flere småsalamandere - *Triturus vulgaris* (V, sårbar) observert, sammen med padde – *Bufo bufo*. Det er sannsynlig at salamanderne benytter begge dammene (lokalitet 54 og 55), og til sammen utgjør de et viktig levested for denne truede arten. Lokaliteten inngår i det verdifulle kulturlandskapet på Svartskogsplataet.

57 Vest for Bålerud

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 10,6

Observatør: H. Bratli

Lite skogområde med noe stor eik, ask og lind. En ekstra stor eik står også inne i lokaliteten, som ellers er nokså påvirket; ung skog med osp og bjørk og gran dominerer, og det er relativt fattig flora. Enkelte osp-, bjørk- og eiketrær er store og grove, spesielt nord for veien. Litt lind inngår også. Fingerstarr – *Carex digitata* og korsved – *Viburnum opulus* ble sett. Lokaliteten har kun lav lokal verdi, men inngår som en del av det viktige kulturlandskapsmiljøet rundt Oppegård kirke.

58 Leirskallen

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 1,3

Observatør: H. Bratli

Liten sumpskog nær E6 ved Leirskallen omkranset av ruderatpreget eng (lokalitet 34). Her finnes noe gråseljekratt (VU, noe truet) og sumpvegetasjon med arter som vassgro – *Alisma plantago-aquatica*, sennegras – *Carex vesicaria*, hvitbladtistel – *Cirsium helenioides*, myksivaks – *Eleocharis mamillata*, mjøduert – *Filipendula ulmaria*, knappsisv – *Juncus conglomeratus*, andemat – *Lemna minor*, takrør – *Phragmites australis*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*, kjempepiggeknepp – *Sparganium erectum* og dunkjevle – *Typha latifolia*.

59 Rødstein

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: B

Areal (daa): 16,1

Observatør: H. Bratli, S. Reiso

Lokaliteten består av en liten rik edelløvskog i kløft langs bekk ved Rødstein. Vegetasjonen veksler fra relativt friske typer på sidene til fuktige utforminger i dalbunnen langs bekken. I tresjiktet inngår blant annet spisslønn, alm, ask, lind, gråor og osp, samt en del gran. Skogen er generelt storvokst, men den er nokså påvirket og inneklemt av omkringliggende bebyggelse og det er hogd en del trær. Ung skog og kratt dominerer i deler av området. Fremmede treslag som edelgran og platanlønn bør fjernes. Langs sidene er det en del bergvegger og en del død ved finnes. Vegetasjonen er frodig og artsrik, blant annet med mye skavgras – *Equisetum hyemale* i nedre del. Ellers finnes blant annet trollbær – *Actaea spicata*, maigull – *Chrysosplenium alternifolium*, tysbast – *Daphne mezereum*, blåveis – *Hepatica nobilis*, springfrø – *Impatiens noli-tangere*, leddved – *Lonicera xylosteum*, skogsalat – *Mycelis muralis*, firblad – *Paris quadrifolia* og skogsvinerot – *Stachys sylvatica*. Lokaliteten omfattes også av MiS-registreringene og på granlæger ble både rynkeskinn – *Phlebia centrifuga* (hensynskrevende, DC), granrustkjuke – *Phellinus ferrugineofuscus* (hensynskrevende, DC) og vasskjuke – *Climacocystis borealis* påvist.

60 Bekkensten

Rasmark, berg og kantkratt: Kantkratt (B02)

Verdi: C

Areal (daa): 5,2

Observatør: H. Bratli

På sørsiden av badestranda på Bekkensten er det et lite område med kantkratt. Lokaliteten er artsrik med flere interessante og karakteristiske arter for kantkratt og tørrbakker langs Oslofjorden. I krattene inngår berberis – *Berberis vulgaris*, slåpetorn – *Prunus spinosa*, geitved – *Rhamnus catharticus* og flere rosearter. Registrerte arter inkluderer blant annet tårnurt - *Arabis glabra*, lakrismjelt – *Astragalus glycyphyllos*, engknoppurt – *Centaurea jacea*, kransmynte – *Clinopodium vulgare*, gulmaure – *Galium verum*, blodstorkenebb – *Geranium sanguineum*, flekkgrisøre – *Hypochoeris maculata*, skogflatbelg - *Lathyrus sylvestris*, bergmynte – *Origanum vulgare*, smalkjempe – *Plantago lanceolata*, nikkesmelle – *Silene nutans* og harekløver – *Trifolium arvense*. Litt hassel finnes også. Vegetasjonen er temmelig preget av friluftslivet, men stedvis er det artsrikt og velutviklet vegetasjon, især mellom rose- og slåpetornkrattene.

61 Prosted N

Rasmark, berg og kantkratt: Kantkratt (B02)

Verdi: C

Areal (daa): 7

Observatør: H. Bratli

Liten lokalitet med artsrike kantkratt og veikantvegetasjon. Kantkrattene er best utviklet i nedre del nær stranda, men strekker seg også oppover i bratt skrent under lysåpen furuskog. Lokaliteten inneholder en del interessante karplantearter, men er generelt påvirket av ferdsel. Observerte arter inkluderer berberis – *Berberis vulgaris*, lakrismjelt – *Astragalus glycyphyllos*, fingerstarr – *Carex digitata*, blodstorkenebb – *Geranium sanguineum*, mye blåveis – *Hepatica nobilis*, svarterteknapp – *Lathyrus niger* og hvitbergknapp – *Sedum album*. Langs veien vokser blant annet skogflatbelg - *Lathyrus sylvestris*, tårnurt - *Arabis glabra*, lakrismjelt – *Astragalus glycyphyllos* og engknoppurt – *Centaurea jacea*. En stor lind står også i veikanten. På den vokser krypsilkemose – *Homalothecium sericeum*.

62 Strandskogen sør

Rasmark, berg og kantkratt: Kantkratt (B02)

Verdi: B

Areal (daa): 3,5

Observatør: H. Bratli

Nær stranda finnes et lite område med strandengfragmenter og fuktvegetasjon langs sig fra kildeframsprang. Her finnes flere kravfulle arter som hjertegras – *Briza media*, hårstarr - *Carex capillaris*, gulstarr – *C. flava*, kornstarr – *C. panicea*, småsivaks – *Eleocharis quinqueflora*, myrsnelle – *Equisetum palustre*, mjøddurt – *Filipendula ulmaria*, tettegras – *Pinguicula vulgaris*, tepperot – *Potentilla erecta* og blåknapp – *Succisa pratensis*. Flere av disse artene er sjeldne så nært Oslofjorden. På stranda finnes blant annet litt gåsemure – *Potentilla anserina* og strandkjempe – *Plantago maritima*. På bergene rundt og oppover mot veien finnes rik bergflatevegetasjon, urterik kant og kantkratt, med blant annet olavskjegg - *Asplenium septentrionale*, svartburkne – *A. trichomanes*, rundskolm – *Anthyllis vulneraria*, berberis – *Berberis vulgaris*, fingerstarr – *Carex digitata*, blodstorkenebb – *Geranium*

sanguineum, mye blåveis – *Hepatica nobilis*, bergmynte – *Origanum vulgare*, kantkonvall – *Polygonatum odoratum*, hvitbergknapp – *Sedum album* og rognasal - *Sorbus intermedia*.

63 Strandskogen sørøst 1

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 26,8

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten inneholder rik lågurtskog i nordøstvendt skråning og grunn kløft sørøst for Strandskogen. Skogen preges av storvokst gran men er generelt hogstpåvirket. Det er innslag av en del løvtrær. Stedvis er skogen influert av diffust utflytende sigevann, som nederst drenerer ut i liten kløft. Her inngår sumpskogsarter som mjødukt – *Filipendula ulmaria* og hestehov – *Tussilago farfara*. Det er mye blåveis – *Hepatica nobilis* i området og nattfiol – *Platanthera* sp. ble sett. En del moserike bergvegger finnes, med blant annet kammose – *Ctenidium molluscum*, kystkransmose – *Rhytidiadelphus loreus*, flatfellmose – *Neckera complanata*, putevrimose – *Tortella tortuosa*. Lokaliteten må sies å ha kun relativt lav lokal verdi, men kan ved nærmere undersøkelser vise seg å ha flere interessante arter.

64 Strandskogen sørøst 2

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: B

Areal (daa): 16,8

Observatør: H. Bratli

Kilder: J.T. Kleppslund

Rett ved veien sørøst ved Strandskogen finnes et lite område med rike hasselkratt, urterik lågurtskog og engpreget vegetasjon. Lind og eik inngår også i tresjiktet sammen med blant annet bjørk og gran. Det er mye blåveis – *Hepatica nobilis* og en pen forekomst med tysbast – *Daphne mezereum*. Ellers inngår lakrismjelt – *Astragalus glycyphyllos*, fingerstarr – *Carex digitata*, firblad – *Paris quadrifolia*, skogvikke – *Vicia sylvatica*, krattfiol – *Viola mirabilis* og skogfiol – *V. riviniana*. Lokaliteten er noe opprotet og hogstpåvirket. Den inngår også i MiS-registreringene 2004, og funn av rødlistede arter gir verdien viktig.

65 Strandkollen sør

Rasmark, berg og kantkratt: Kantkratt (B02)

Verdi: C

Areal (daa): 6,8

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten omfatter slake bergflater mellom veien og fjorden og svaberg sør for Strandkollen. Her finnes rik bergknausvegetasjon og urterik kant, sammen med strandengfragmenter og tørrbakkeelementer. Floraen er artsrik og inneholder en del kravfulle arter. Her nevnes rundskolm – *Anthyllis vulneraria*, markmalurt – *Artemisia campestris*, svartburkne – *A. trichomanes*, fingerstarr – *Carex digitata*, bleikstarr – *C. pallescens*, blodstorkenebb – *Geranium sanguineum*, flekkgrisøre – *Hypochoeris maculata*, bergmynte – *Origanum vulgare*, kantkonvall – *Polygonatum odoratum*, sølvmure – *Potentilla argentea*, hvitbergknapp – *Sedum album* og lodnebrege – *Woodsia ilvensis*. På bergene er det også en del putevrimose – *Tortella tortuosa*, som indikerer baserike forhold.

66 Strandkollen

Rasmark, berg og kantkratt: Kantkratt (B02)

Verdi: C

Areal (daa): 11,8

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten ligger på knauser og svaberg sør for Strandkollen. Her finnes rik bergknausvegetasjon og urterik kant, kantkratt og lenger fra stranda noe grandominert rik lågurtskog. Ved stranda er det litt strandengvegetasjon. Floraen er artsrik og inneholder en del kravfulle arter. Her nevnes fløyelsmarikåpe - *Alchemilla glaucescens*, kattefot - *Antennaria dioica*, rundskolm - *Anthyllis vulneraria*, markmalurt - *Artemisia campestris*, fingerstarr - *Carex digitata*, bleikstarr - *C. pallescens*, blodstorkenebb - *Geranium sanguineum*, flekkgrisøre - *Hypochoeris maculata*, bergmynte - *Origanum vulgare*, kantkonvall - *Polygonatum odoratum*, hvitbergknapp - *Sedum album* og nikkesmelle - *Silene nutans*. På bergene er det også en del putevrinose - *Tortella tortuosa*, som indikerer baserike forhold. På skrinne furudominerte knauser inngår melbær - *Arctostaphylos uva-ursi*, som er ganske sjelden langs Oslofjorden. I skogen er det også en del blåveis - *Hepatica nobilis*. Floraen er jevnt over artsrik og inneholder en del karakteristiske arter for urterike kanter langs Oslofjorden, men området er slitt på grunn av friluftsliv.

67 Bjørnehodet vest

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 11,7

Observatør: H. Bratli

Området inneholder en liten svartorsump nær stien vest for Bjørnehodet. Her er det en del middels stor svartor i et flatt parti med stagnerende høy vannstand. Floraen er middels rik, blant annet ble gulstarr - *Carex flava* sett, og ved basis av svartor og røtter blant annet palmemose - *Climacium dendroides* og kysttornemose - *Mnium hornum*. Lokaliteten har relativt lav lokal verdi.

68 Sandbukta Ø

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 9

Kilde: S. Reiso

Lokaliteten som ble registrert i forbindelse med Mis-registreringene, inneholder rik sumpskog. Skogen domineres av svartor, gran og bjørk. Den sjeldne arten slakkstarr - *Carex remota* skal være observert. Skogen er relativt ung og det er hugget helt inntil. Her er det nå tett ospeoppslag. Det er lite død ved i biotopen.

69 Kruttmølleåsen sør

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 8,4

Kilde: S. Reiso

Relativt liten og påvirket sumpskog på sørsiden av Kruttmølleåsen, som ble registrert i forbindelse med Mis-registreringene. Hovedstien og kraftledningen krysser lokaliteten, som også ligger inntil hogstflater. Gran og noe svartor inngår. Skogen er relativt ung og det er lite død ved. Skogen må sies å ha lav lokal verdi.

70 Sandbuktfeltet

Skog: Gammel løvskog (F07)

Verdi: C

Areal (daa): 35,9

Observatør: H. Bratli

Området preges av et større område med gammel bjørkeskog med urte- og grasrik lågurtvegetasjon i skogbunnen. Her er det rik flora med mye blåveis – *Hepatica nobilis* og andre kravfulle arter som fagerklokke – *Campanula persicifolia*, fingerstarr – *Carex digitata*, hvitmaure – *Galium boreale*, knollerteknapp – *Lathyrus linifolius*, myskegras – *Milium effusum*, tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys* og skogvikke – *Vicia sylvatica*. Den regionalt sjeldne arten skogbingel – *Mercurialis perennis* (figur 11) finnes også. Tidligere hadde løvskogen større utbredelse, men gran har overtatt i deler av den tidligere løvskogen. Mot sør er et område med mye gammel osp og til dels lågurtgranskog i kløft inkludert. Her er det en del moserike bergvegger. Suboseaniske arter som kystjammemose – *Plagiomnium undulatum* og kystkransemose – *Rhytidadelphus loreus* er registrert. Hassel og lind inngår også og på fuktigere mark svartor. Eik er så vidt registrert. Lokaliteten ligger på terrasser som tidligere skal ha vært bebodd, noe som tyder på at skogen tidligere kan ha vært kulturmark, eller i det minste sterkt kulturpåvirket. Innslaget av kulturmarksarter er fortsatt til stede, selv om dette preget ikke er så tydelig i dag.

Figur 11. Skogbingel – *Mercurialis perennis*.

71 Bestemorstranda

Rasmark, berg og kantkratt: Kantkratt (B02)

Verdi: B

Areal (daa): 22,6

Observatør: H. Bratli

Dette er et relativt stort område med urterik kant, tørrbakkevegetasjon, kantkratt og bergknauser mellom veien og fjorden på Bestemorstranda. I øvre deler inngår noe furuskog i veksling med urterik åpen vegetasjon. Dette er en av de mest velutviklede forekomstene av artsrik kant- og tørrbakkevegetasjon langs Bunnefjorden i Oppegård. Floraen er artsrik med flere karakteristiske arter for miljøet, deriblant den sjeldne arten oslosildre - *Saxifraga osloensis*. I tillegg er trefingersildre *S. tridactylites* og den sørøstlige arten vårbendel - *Spergula morisonii* funnet fra før. Karakteristiske arter er også bergskrinneblom - *Arabis hirsuta*, hvitmaure - *Galium boreale*, gulmaure - *G. verum*, blodstorkenebb - *Geranium sanguineum*, rødknapp - *Knautia arvensis*, fjellrapp - *Poa alpina*, kantkonvall - *Polygonatum odoratum*, nyresildre - *Saxifraga granulata* og hvitbergknapp - *Sedum album*. I fuktige forsengkninger inngår kornstarr - *Carex panicea* og blåknapp - *Succisa pratensis*. Blåveis - *Hepatica nobilis* og leddved - *Lonicera xylosteum* er også registrert. Den sjeldne arten svalerot - *Vincetoxicum rossicum* er tidligere funnet langs veien ved Bestemorstranda. Lokaliteten er påvirket av en del søppel og slitasje i forbindelse med friluftsliv.

72 Ljansbruket sør

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 20,7

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten består av blandingskog med furu, gran og ulike løvtrær. En del ung ask finnes også. Generelt er vegetasjonen relativt fattig og noe påvirket av ferdsel og annen slitasje, men den huser en stor forekomst av den regionalt sjeldne arten skogbingel - *Mercurialis perennis* som her vokser på sin nordgrense på Østlandet (nordgrense på østsiden av Oslofjorden).

73 Kruttmølleåsen

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: B

Areal (daa): 34

Observatør: H. Bratli

Kilder: Wesenberg (1998)

Lokaliteten ligger i den bratte skrenten på nordsiden av Kruttmølleåsen. Her finnes alm-lindeskog i veksling med lågurtgranskog og fattigere skogtyper. Gran og furu inngår i blanding med ulike løvtrær, blant annet hassel, ask, spisslønn, gråor, svartor og rogn. Gammel lind inngår også. Skogen er jevnt over gammel og det er noe død ved. På berg og i bratte skrenter finnes flere regionalt interessante arter, som bakkefiol - *Viola collina* (en av tre kjente forekomster i kommunen), hengepiggfrø - *Lappula deflexa* og bergasal - *Sorbus rupicola*, alle uvanlige arter i regionen.

I sørenden av lokaliteten går det opp en liten bekkekløft. Her er det alm-lindeskog med blant annet spisslønn, hassel og ask. Langs bekken er det litt sumpskog. Registrerte arter omfatter blant annet mye trollbær - *Actaea spicata*, tårnurt - *Arabis glabra*, berberis - *Berberis*

Figur 12. Rik sumpvegetasjon i Gjersjøelva.

vulgaris, fingerstarr – *Carex digitata*, maigull – *Chrysosplenium alternifolium*, mjødurt – *Filipendula ulmaria*, blåveis – *Hepatica nobilis*, leddved – *Lonicera xylosteum*, maurarve – *Moehringia trinervia*, brunrot – *Schrophularia nodosa*, tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys* og skogvikke – *Vicia sylvatica*. Det er mye moserike bergvegger i området med interessante og kravfulle arter som kalkraggmose – *Anomodon viticulosus*, kammose – *Ctenidium molluscum*, matteblæremose – *Frullania tamarisci*, krypsilkemose – *Homalothecium sericeum*, rottehalemose – *Isothecium alopecuroides*, flatfellmose – *Neckera complanata*, krusfellmose – *N. crispa*, lurvteppemose – *Porella cordaeana* og putevrिमose – *Tortella tortuosa*. På bakken vokser *Plagiomnium undulatum* og den suboseaniske mosen kystkransemose – *Rhytidiadelphus loreus* er registrert med fine forekomster.

74 Gjersjøelva

Vann/våtmark: Viktige bekkedrag (E06)

Verdi: A

Areal (daa): 57,6

Observatør: H. Bratli

Kilder: Langdalen & Kilander (1976), Andersen (1995), Strand (1994, 1996), Dale et al. (1998)

Lokaliteten omfatter Gjersjøelva fra Gjersjøen til utløpet i Oslofjorden. Elveløpet veksler mellom stilleflytende partier og dammer, små stryk og fosser (figur 12). I elva finnes rik vann- og vannkantvegetasjon med arter som bekkeblom – *Caltha palustris*, kvasstarr – *Carex acuta*, sennegrass – *C. vesicaria*, elvesnelle – *Equisetum fluviatile*, mye sverdlilje – *Iris*

pseudacorus, klourt – *Lycopus europaeus*, fredløs – *Lysimachia vulgaris*, kattehale - *Lythrum salicaria*, gul nøkkerose – *Nuphar lutea*, firblad – *Paris quadrifolia*, vasshøymol – *Rumex aquaticus*, gråselje – *Salix cinerea*, slyngsøtvier – *Solanum dulcamara* og brei dunkjevle – *Typha latifolia*. Langs elvebredden finnes en smal sone med stor svartor og litt hassel, stedvis med ganske rik undervegetasjon. På berg finnes moserike samfunn med blant annet svartburkne – *Asplenium trichomanes*, putevrimose – *Tortella tortuosa*, krypsilkemose – *Homalothecium sericeum*, gulbånd – *Metzgeria furcata* og krusfellmose – *Neckera crispa*. I selve elva finnes mosedekte steiner, som har potensial for sjeldne mosearter. Nydammen under E6 ble undersøkt av Strand (1994, 1996) uten funn av amfibier. Ved utløpet av Nydammen er det stor svartor, og her vokser også langstarr – *Carex elongata*, sennegras – *C. vesicaria*, sverdlilje – *Iris pseudacorus*, klourt – *Lycopus europaeus* og vasshøymol – *Rumex aquaticus*. Langs nedre del av elva er vegetasjonen temmelig påvirket av ulik aktivitet. Her finnes en smal sone med svartorskog. Trærne er til dels store og gamle. Litt hassel finnes også. Arter som springfrø – *Impatiens noli-tangere*, klourt – *Lycopus europaeus* og fredløs – *Lysimachia vulgaris* inngår i elvekanten.

Elva er også laks- og sjørrettførende (Andersen 1995) og den har stor betydning for fuglelivet (Dale et al. 1998). Sammen med kartlagte skoglokaliteter langs elva utgjør vassdraget et meget viktig område for biologisk mangfold.

75 Mastemyr vest 1

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 25,8

Observatør: H. Bratli

Kilder: Dale et al. (1998), Reiso, S.

Lokaliteten inneholder en stor og velutviklet svartorsumpskog langs Gjersjøelva. Skogen er kommet opp på tidligere kulturmark og er nå skjøttet og består av ensaldret storvokst svartor. Bjørk, selje, osp, spisslønn, ask og hegg inngår også. Det er gjennomgående lite død ved og Mosseveien går gjennom lokaliteten. Området avgrenses mot elva hvor det er rik sump- og ferskvannsvegetasjon. Vegetasjon er frodig med flere karakteristiske og kravfulle sumpskogsarter, blant annet skal dronningstarr – *Carex pseudocyperus* (DC, hensynskrevende) være registrert. Utover dette finnes blant annet trollbær – *Actaea spicata*, bekkeblom – *Caltha palustris*, bekkekarse – *Cardamine amara*, gullstjerne – *Gagea lutea*, springfrø – *Impatiens noli-tangere*, sverdlilje – *Iris pseudacorus*, hanekam – *Lychnis flos-cuculi*, klourt – *Lycopus europaeus*, fredløs – *Lysimachia vulgaris*, strutseving – *Matteuccia struthiopteris*, firblad – *Paris quadrifolia*, takrør – *Phragmites australis*, vasshøymol – *Rumex aquaticus*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*, skjoldbærer – *Scutellaria galericulata* og slyngsøtvier – *Solanum dulcamara*. Lokaliteten fortsetter inn i Oslo, og samlet er dette en av de større svartorskogene i regionen. Den er også viktig for fuglelivet (Dale et al. 1998). Lokaliteten inngår også i MiS-registreringene 2004.

76 Mastemyr vest 2

Skog: Gråor-heggeskog (F05)

Verdi: B

Areal (daa): 3,4

Observatør: H. Bratli

Kilder: Dale et al. (1998), Reiso, S.

Lokaliteten inneholder gråor- heggeskog langs Gjersjøelva. Tresjiktet domineres av storvokst gråor, men også svartor og en del edelløvtrær. Mye død ved av gråor, samt noe av gran og hegg finnes. Lokaliteten inngår også i MiS-registreringene 2004, og den er viktig for fuglelivet (Dale et al. 1998).

77 Hvitebjørn NØ

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 13,5

Observatør: H. Bratli

Parallelt med Gjersjøelva ligger en rik svartorskog langs bekk i smal kløft, mens gammel lågurtgranskog inngår langs dalsidene. I nordre del drenerer bekken ut i smal kløft hvor storvokst granskog dominerer. Lokaliteten fortsetter langs bekken mot vest opp mot Hvitebjørnveien. Midtpartiet domineres av rik svartorsump med stagnerende grunnvann. Her er vegetasjonen artsrik med regionalt sjeldne arter som langstarr – *Carex elongata* og nubbestarr – *C. loliacea*. Arter som trollurt – *Actaea spicata*, bekkeblom – *Caltha palustris*, bekkekarse – *Cardamine amara*, skogsnelle – *Equisetum sylvaticum*, mjødukt – *Filipendula ulmaria* og hestehov – *Tussilago farfara* inngår i sumpskogen. Mosefloraen er også rik og det er en del moserike bergvegger og død ved i form av grove læger i tidlige nedbrytningsstadier.

78 Hvitebjørn N

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 15,3

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten består av smal sone med blandingskog med storvokst gran og løvskog langs bekk fra Hvitebjørnveien og vestover til beite. En del stor osp inngår foruten hassel, lind, spisslønn og ask til dels av store dimensjoner. I beitekanten inngår også en liten løvskogsdominert kolle, og en del bergskrenter og steinblokker skaper større variasjon. Nærmest gården er det en del store edelløvtrær, men dette området beites hardt av hest. Floraen er artsrik med blant annet trollbær – *Actaea spicata* og blåveis – *Hepatica nobilis*. På steiner og ved basis av løvtrær finnes interessante mosearter som glansmose – *Homalia trichomanoides* og flatfellmose – *Neckera complanata*.

79 Hvitebjørn 2

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 29,3

Observatør: H. Bratli

Rundt jordet på Hvitebjørn finnes rik edelløvskog. I sør har skogen karakter av gjengroende hagemark, som delvis beites av hest i dag. Litt innplantet gran inngår også her. Helt sør i beitekant inngår også tørrengfragmenter og urterik kant med fløyelsmarikåpe - *Alchemilla glaucescens*, hvitmaure - *Galium boreale*, marianøkleblom - *Primula veris* og skogkløver - *Trifolium medium*. I tresjiktet er det en god del lind og hassel, stor osp og spisslønn. Fuktige partier med svartor finnes også. Flere bergvegger har rik moseflora, kalkraggmose - *Anomodon viticulosus*, rottehalemose - *Isothecium alopecuroides*, gulbånd - *Metzgeria furcata*, flatfellmose - *Neckera complanata* og broddfagermose - *Plagiomnium cuspidatum* er registrert.

80 Hvitebjørn

Kulturlandskap: Store gamle trær (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 5,3

Observatør: H. Bratli

På tunet på Hvitebjørn står flere gamle asketrær med rikbarksarter. Den regionalt sjeldne laven bleikdoggnål - *Sclerophora nivea* finnes her. Hjelmlblæremose - *Frullania dilatata*, ekornmose - *Leucodon sciuroides*, putehårstjerne - *Syntrichia ruralis* og flere andre rikbarksarter finnes også.

81 Hvitebjørn Ø

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 15,7

Observatør: H. Bratli

På sørsiden av kolle vest for gården finnes rik edelløvskog med mye ask og en del lind, hassel og spisslønn. Arter som fagerklokke - *Campanula persicifolia*, hvitmaure - *Galium boreale*, blåveis - *Hepatica nobilis*, marianøkleblom - *Primula veris* og tveskjeggveronika - *Veronica chamaedrys* inngår. Lokaliteten er beita av hest og nokså hagemarkpreget.

82 Hvitebjørn SØ

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 15,7

Observatør: H. Bratli

Dette er en sumpskogslokalitet sør for et lite beite sørøst for Hvitebjørn. Her finnes rik sumpskog med artsrik flora. Skogen domineres av gammel gran og svartor. Stor osp inngår også. Flere regionalt sjeldne arter er registrert, her nevnes spesielt storrap - *Poa remota*, foruten en lang rekke kravfulle arter som bekkeblom - *Caltha palustris*, bekkekarse - *Cardamine amara*, langstarr - *Carex elongata*, slirestarr - *C. vaginata*, maigull - *Chrysosplenium alternifolium*, grøftsoleie - *Ranunculus flammula*, krypssoleie - *R. repens* og

skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*. Sumpskogen er delvis beita og går i nordenden gradvis over i beita skog. Mot sør er avgrensingen mer diffus i overgang mot tørrere typer på småkoller og hogstflater i skogen ned mot den rike sumpskogen i lokalitet 16, Nydammen sør. Lokaliteten må ses i sammenheng med denne og øvrige sumpskoger i dette området har stort potensial for høyt mangfold. Hogstpåvirkede lokaliteter bør restaureres.

83 Gjersjø bru SØ

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 12,6

Kilde: Reiso, S.

Lokaliteten ble registrert i forbindelse med MiS-registreringene og består av rik sumpskog med relativt ung skog. Den rødlistede arten dronningstarr - *Carex pseudocyperus* skal være registrert i området.

84 N for Bråte 1

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: A

Areal (daa): 18,4

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten omfatter en sumpskog i forlengelsen av Delingsdalen på sørøstsiden av E6. Lokaliteten strekker seg fra veiskjæringa ved E6 et stykke sørover i en trang dal hvor den avgrenses av hogstflate i sørøst. Den er egentlig en forlengelse av den rike sumpskogen i lokalitet 9, men splittes av E6. Skogen er grøfta og tilplanta, men grunnvannet står fortsatt høyt. Til dels er granskogen storvokst, men skogen omkring er delvis hogd. Gran og stor svartor dominerer. I sumpskogen inngår en rekke kravfulle arter, blant annet en stor forekomst med nubbestarr – *Carex loliacea* og dronningstarr – *C. pseudocyperus* (DC, hensynskrevende). Ellers inngår blant annet vassreverumpe – *Alopecurus aequalis*, langstarr – *Carex elongata*, sumphaukskjegg – *Crepis paludosa*, mannasøtgras – *Glyceria fluitans* og skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*. På gran vokser *Lecanactis abietina*. Skogen er grøfta.

85 N for Bråte 2

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 6,7

Observatør: H. Bratli

På nordsiden av jordet ved Bråten ligger en liten linde- og hasselforekomst der en liten kløft munner ut på jordet. Storvokst gran inngår også. Lokalitetene ligger i bratt skrent med litt rasmark og høye bergvegger. I bunnen av kløfta inngår også en liten svartorsump med kravfulle sumpskogsarter.

86 Skjervika sør 1

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 15,8

Observatør: H. Bratli

Området består av gråselje- og orekratt i sump rundt dammen ved Skjervika. En del kravfulle sumparter inngår, blant annet bekkekarse - *Cardamine amara*, bekkeblom – *Caltha palustris*, mjøddurt – *Filipendula ulmaria*, sverdlilje – *Iris pseudacorus* og skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*. Sumpkrattet er påvirket av utfylling og det er en del ruderatarter, samt en del søppel. Skogtypen er sjelden i kommunen, og tas med også fordi den inngår i et kompleks av viktige skogtyper rundt Skjervika. Gråseljekratt regnes for øvrig som en truet vegetasjonstype (VU, noe truet).

87 Skjervika V

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 13,5

Observatør: H. Bratli

Området består av storvokst lågurtgranskog i bratt skrent på vestsida av Skjervika. Stedvis langs et bekkeløp og sivevannspåvirkede forsenkninger finnes sumpskogspartier og fragmenter av gråorskog inngår i flate partier i en liten kløft mot vest. Her er det også noe strutseving – *Matteuccia struthiopteris*. Andre arter inkluderer blant annet fingerstarr – *Carex digitata*, hvitbladtistel – *Cirsium helenioides*, maigull – *Chrysosplenium alternifolium*, liljekonvall – *Convallaria majalis*, firblad – *Paris quadrifolia*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica* og skogfiol – *Viola riviniana*. Flere markerte bergvegger blant annet med svartburkne – *Asplenium trichomanes* og putevrimose – *Tortella tortuosa* finnes. Den suboseaniske mosen kystkransmose – *Rhytidiadelphus loreus* inngår og øverst i skrenten er det noe lind – *Tilia cordata*.

88 Skjervika sør 2

Skog: Gråor-heggeskog (F05)

Verdi: B

Areal (daa): 13,8

Observatør: H. Bratli

Langs bekken som munner ut i Skjervika er det i nedre del et område med velutviklet gråor-heggeskog. I tillegg til stor gråor finnes også stor gran. Mye læger ble også observert både av gran og gråor. Av arter kan nevnes skogburkne – *Athyrium filix-femina*, bekkeblom – *Caltha palustris*, maigull – *Chrysosplenium alternifolium*, fugletelg – *Gymnocarpium dryopteris*, mye strutseving – *Matteuccia struthiopteris*, firblad – *Paris quadrifolia*, hengeving - *Phegopteris connectilis*, krypsoleie – *Ranunculus repens*, skogstjerneblom – *Stellaria nemorum* og hestehov – *Tussilago farfara*. Dette er trolig kommunens best utviklede gråor-heggeskog, og den utgjør sammen med andre skoglokaliteter og dammen ved Skjervika en liten konsentrasjon av viktige naturtyper. I øvre del grenser skogen til hogstflate.

89 Torbjørnrud

Kulturlandskap: Naturbeitemark (D04)

Verdi: C

Areal (daa): 2,6

Observatør: H. Bratli

Ved den nedlagte plassen Torbjørnrud finnes små, gjengroende engfragmenter i veksling med bergknauser, som tidligere trolig ble brukt til slått eller beite. Artsrik flora finnes fortsatt med blant annet engknoppurt – *Centaurea jacea*, engnellik – *Dianthus deltoides*, hvitmaure – *Galium boreale*, rødknapp – *Knautia arvensis*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare*, tiriltunge – *Lotus corniculatus*, engtjæreblom – *Lychnis viscaria*, smalkjempe – *Plantago lanceolata* og småengkall – *Rhinanthus minor*.

90 Torbjørnrud vest

Kulturlandskap: Naturbeitemark (D04)

Verdi: B

Areal (daa): 1,7

Observatør: H. Bratli

Vest for Torbjørnrud ligger et lite område med tørrengfragmenter og bergknauser som tidligere trolig ble brukt til slått eller beite. Små fragmenter med ganske rik flora er registrert, dunhavre – *Avenula pubescens*, engknoppurt – *Centaurea jacea*, engnellik – *Dianthus deltoides*, hvitmaure – *Galium boreale*, gulmaure – *G. verum*, rødknapp – *Knautia arvensis*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare*, engtjæreblom – *Lychnis viscaria*, smalkjempe – *Plantago lanceolata*, skogkløver – *Trifolium medium* og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*. Artsrik engvegetasjon er sjelden i kommunen og dette er et av få steder hvor dette fortsatt finnes. Siden jorda ikke drives lenger vil gjengroingen fortsette og engfloraen vil på sikt endres.

91 Mellom Oppegård Østre og E6

Skog: Gråor-heggeskog (F05)

Verdi: C

Areal (daa): 13,9

Kilde: S. Reiso

Området som ble kartlagt under MiS-registreringene, inneholder godt utviklet gråor-heggeskog langs bekk i leirravine. Gran, selje og osp, samt noe edelløvtrær og hasselkratt kommer inn på kantene. Mye død ved av gråor i bunn av ravinen, også noe død ved av hassel, gran, selje og bjørk på kantene. Høye østvendte bergvegger finnes.

92 Furuåsen N

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 38,4

Kilde: S. Reiso

Området som ble kartlagt under MiS-registreringene, består av ensjiktet rik granskog langs bekkesøkk med flate partier på sidene. Det er registrert mye liggende og stående død ved, der de fleste lægerne er i tidlig nedbrytningsstadium. Foryngelse i glenner gir stedvis et noe bedre sjikt. Rik eldre granskog med død ved er sjeldent i regionen.

93 Øst for Grønmo

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 20,5

Kilde: S. Reiso

Området som ble kartlagt under MiS-registreringene, består av ensjiktet rik granskog langs bekkesøkk og på et flatt parti øst for bekken. Granskogen er i sammenbruddsfase og det er registrert en del liggende og stående død ved. De fleste lægerne er i tidlig nedbrytningsstadium.

94 SØ for Dal

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 5,1

Kilde: S. Reiso

Området som ble kartlagt under MiS-registreringene, består av eldre barskog i østvendt skråning. Skogen har varierende sjiktning, også med en del gamle trær, og noe død ved som følge av vindfall. Området er vindutsatt grunnet ungskog og flater rundt biotopen.

95 Furuåsen Ø

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 4,2

Kilde: S. Reiso

Området som ble kartlagt under MiS-registreringene, består av eldre ensjiktet granskog. En del død ved av gran, der mesteparten er i tidlige nedbrytningsstadier finnes, noen få stokker også mer nedbrutte.

96 Kurud Ø

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: B

Areal (daa): 65,4

Kilde: S. Reiso

Området som ble kartlagt under MiS-registreringene, består av et kolleparti med eldre sjiktet barskog. Gran dominerer, men det er også noe innslag av furu, bjørk og gråor. Skogen er trolig en av de eldste og største gammelskogslokalitetene i kommunen. Død ved i alle nedbrytningsstadier finnes, og tidlige nedbrytningsstadier dominerer. To funn av den sjeldne beversagsopp – *Lentinellus castoreus* (R, sjelden) skal være funnet.

97 Søndre Oppegård Søndre 7

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 7,3

Kilde: S. Reiso

Området som ble kartlagt under MiS-registreringene, består av et flatt parti med svartorsumpskog mellom jorder. Skogen er relativt ung i vest, noe bedre utviklet i øst og det er stort innslag av bjørk og gran. Noe død ved finnes, men mest av små dimensjoner.

98 Sjødalen

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: B

Areal (daa): 43,9

Kilde: S. Reiso

Området som ble kartlagt under MiS-registreringene, ligger i skarpt avgrenset bekkedal med granskog. Det er mye død ved både av gran og løvtrær, også edelløvtrær. Området spenner ut en gradient fra edelløvskog via løvrik granskog til tørr furuskog oppe på kantene av kløfta. Flere bergvegger finnes. En liten hogstflate som ligger innenfor biotopen har flere grove osper samt en del død. Området har rik karplanteflora, fuktig beskyttet miljø, mye død ved, og de rødlistede artene rosenkjuke – *Fomitopsis rosea* og granrustkjuke – *Phellinus ferrugineofuscus* er funnet (begge hensynskrevende, DC).

99 Sjødalstrand S

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 10,6

Kilde: S. Reiso

Området som ble kartlagt under MiS-registreringene, inneholder en vestvendt li i grunt søkk. Skogen er ensjiktet, det er innslag av bjørk, selje og osp og det er registrert mye død ved i området. Fattige vegetasjonstyper dominerer, med noe rikere typer finnes i fuktsig. Granrustkjuke – *Phellinus ferrugineofuscus* skal være registrert (hensynskrevende, DC).

100 Tussetjern nord

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 2,5

Observatør: H. Bratli

I nordenden av Tussetjern finnes litt gråseljekratt og sumpvegetasjon med bekkeblom – *Caltha palustris*, flaskestarr – *Carex rostrata*, elvesnelle – *Equisetum fluviatile*, mjøddurt – *Filipendula ulmaria*, sverdlilje – *Iris pseudacorus*, fredløs – *Lysimachia vulgaris*, bukkeblad – *Menyanthes trifoliata*, myrhatt – *Potentilla palustris*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus* og sjøsivaks – *Schoenoplectus lacustris*. Innenfor krattet og sumpen finnes beitemark som beites hardt av hest. Gråseljekratt regnes for øvrig som en truet vegetasjonstype (VU, noe truet), som dekker små arealer og er sjelden i kommunen

101 Tussetjern

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 10,3

Observatør: H. Bratli

Kilder: Langdalen & Kilander (1976)

Lite edelløvskogsområde nord for badeplassen ved Tussetjern. Skogen er stort sett ung og nokså påvirket av ferdsel og hogst. Eik, ask, alm, spisslønn og hassel inngår i tresjiktet, flere av trærne er temmelig store. Ellers finnes også en del fremmede treslag som edelgran, platanlønn og hestekastanje. Undervegetasjonen er relativt fattig med blant annet markjordbær – *Fragaria vesca*, kratthumbleblom – *Geum urbanum*, lundrapp – *Poa nemoralis*, skogkløver – *Trifolium medium* og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*.

102 Tussetjern sør

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 2,8

Observatør: H. Bratli

Ved utløpet av Tussetjern i sør finnes litt gråseljekratt og sumpvegetasjon med vassgro – *Alisma plantago-aquatica*, svartor – *Alnus glutinosa*, kvasstarr – *Carex acuta*, flaskestarr – *C. rostrata*, elvesnelle – *Equisetum fluviatile*, mjøddurt – *Filipendula ulmaria*, sverdlilje – *Iris pseudacorus*, fredløs – *Lysimachia vulgaris*, kattehale – *Lythrum salicaria*, gråselje – *Salix cinerea* og istervier – *S. pentandra*. Gråseljekratt regnes som en truet vegetasjonstype (VU, noe truet), som dekker små arealer og er sjelden i kommunen.

103 Tussebekken

Ferskvann/våtmark: Viktige bekkedrag (E06)

Verdi: C

Areal (daa): 17,2

Observatør: H. Bratli

Langs Tussebekkens nordre del finnes edelløvskog i en smal sone langs bekken, hvor alm, ask og hassel inngår i tresjiktet. Stedvis har skogen lågurtkarakter med stor gran, og på flatere partier hvor elva er mer stillegående, kommer svartorsumpskog inn, særlig i nedre del. Området er stedvis bratt og utilgjengelig og ligger inneklemt mellom veier og bebyggelse og preges av det. Hageavfall tippes flere steder. I Tussebekken har det vært to sagbruk og en mølle og gamle ruiner etter bygninger og anlegg finnes. På tross av sterk påvirkning anses bekkedraget som viktig, da det inneholder sjeldne vegetasjonstyper og binder Tussetjern sammen med det viktige våtmarksområdet i Slorene. Det har også betydning for fuglelivet, blant annet ble fossefall observert og vannfaunaen kan være rik.

104 Langslora øst

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 23,3

Observatør: H. Bratli

Kilder: Langdalen & Kilander (1976), Dale et al. (1998), Olsgård et al. (1998), Borch & Eggestad (2002)

På østsiden av våtmarka i Langslora, i nedre del av Tussebekken og Greverudbekken dominerer svartorskog og gråseljekratt. Mye av skogen er ung og tett, men også meget stor og gammel gråor og svartor finnes. På vegetasjonskart utarbeidet av Borch & Eggestad (2002) angis vegetasjonstypene viersump, gråseljeutforming, som er regnet som en noe truet (VU) vegetasjonstype (Aarrestad et al. 2001), og en kombinasjon av gråorheggeskog og svartorstrandskog. Sistnevnte er regnet som sterkt truet (EN). Langs Greverudbakkens nedre del finnes også en del stor svartor og en velutviklet populasjon med skavgras – *Equisetum hyemale*. Øvre del langs bekken er mer påvirket og har lavere verdi. Hegg – *Prunus padus* er også vanlig i tresjiktet, mens litt hassel – *Corylus avellana* og osp – *Populus tremula* kommer inn på tørr mark oppe i skråningene. Ask inngår også i tresjiktet. På grunn av den tette unge skogen er undervegetasjonen flere steder ganske glissen. Av arter kan nevnes kratthumleblom – *Geum urbanum*, mannasøtgras – *Glyceria fluitans*, mjødukt – *Filipendula ulmaria*, humle – *Humulus lupulus*, fredløs – *Lysimachia vulgaris*, gaukesyre – *Oxalis acetosella*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica* og korsved – *Viburnum opulus*. Området er påvirket av tilgrensende bebyggelse, men viktig som randsone og del av de viktige naturområdene langs Tussebekken og Langslora. Området har stor betydning for fuglelivet (Dale et al. 1998).

105 Langslora

Ferskvann/våtmark: Rike kulturlandskapssjøer (E08)

Verdi A

Areal (daa): 95,4

Observatør: H. Bratli

Kilder: Langdalen & Kilander (1976), Ruden & Wesenberg (1994), Dale et al. (1998), Olsgård et al. (1998), Borch & Eggestad (2002)

Langslora er et viktig våtmarksområde ved utløpet av Dalselva, Tussebekken og Greverudbekken. Området er kjent for et svært rikt fugleliv og er en viktig rasteplass for trekkende fugl. Det er observert 137 fuglearter i området, hvorav 14 er rødlistet. Dette gjør området til en svært viktig viltbiotop. Vegetasjonen består av ulike sumptyper: takrør-sivakssump, elvesnelle-starrsump, rikstarrsump og flytebladvegetasjon. Rikstarrsump regnes som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype. Langslora er sterkt preget av gjengroing. Tidligere ble området benyttet til starrslått og beite. Boligutbyggingen har også medført kraftig tilførsel av kloakk, og dette har bidratt til oppslamming og næringstilførsel. Arter som kvasstarr – *Carex acuta*, selsnepe – *Cicuta virosa*, elvesnelle – *Equisetum fluviatile*, sverdlilje – *Iris pseudacorus*, takrør – *Phragmites australis*, vasshøymol – *Rumex aquaticus*, gulfrøstjerne – *Thalictrum flavum* og dunkjevle – *Typha latifolia* inngår. Den rødlistede arten myrstjerneblom – *Stellaria palustris* (DC, hensynskrevende) er registrert i sumpvegetasjonen.

106 Holen V

Kulturlandskap: Artsrik veikanter (D03)

Verdi: B

Areal (daa): 4,8

Observatør: H. Bratli

Kilder: Ruden & Wesenberg (1994)

Lokaliteten omfatter en sørvendt skrent langs grusveien ved Holene. Her finnes bergvegger og kantvegetasjon i overgang mot lågurtgranskog som raskt går over i fattigere barskogstyper oppover lia. Her står en liten bestand av stavklokke – *Campanula cervicaria* sammen med blant annet rødknapp – *Knautia arvensis*, skogflatbelg – *Lathyrus sylvestris*, skogkløver – *Trifolium medium* og legeveronika – *Veronica officinalis*. Under en ekskursjon med Norsk botanisk forening i 1993 ble også lakrismjelt – *Astragalus glycyphyllos*, marianøklebånd – *Primula veris* og bakketimian – *Thymus pulegioides* funnet langs veien. Spesielt stavklokke og bakketimian er regionalt sjeldne arter med svært få funn i Follo.

107 Greverudbekken øvre del

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 23,8

Observatør: H. Bratli

Kilder: Ruden & Wesenberg (1994)

Langs Greverudbekken finnes et område med flere skogtyper. Langs bekken inngår smale soner med rik sumpskog dominert av svartor og stedvis en del ask. Lenger fra bekken i dalsidene finnes edelløvskog hvor særlig hassel og ask er vanlig, men noe alm, spisslønn og gråor inngår også. Stor gran finnes jevnt over hele området og stedvis er det dominans av selje eller osp. Skogen er nokså rotete og påvirket av bebyggelse på alle kanter, men det er til dels ganske bratt og uframkommelig langs bekken. Undervegetasjonen er relativt fattig, men alperips – *Ribes alpinum*, storklokke – *Campanula latifolia*, hvitbladtistel – *Cirsium helenioides*, hundekveke – *Elymus repens* og skogsvinerot – *Stachys sylvatica* ble registrert. Oppover bekken og nær bebyggelsen avtar området verdi, og det har kun lav lokal verdi.

108 Holene N

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 14

Kilde: J.T. Kleppslund

Lokaliteten inneholder grunnlendt barblandingskog på sørvestvendte bergknauser. Furu dominerer i tresjiktet, men gran inngår også. Skogen har relativt god aldersspredning. Spredte forekomster av stående og liggende død ved samt gamle trær finnes. Lokaliteten vurderes som viktig for arter knyttet til eldre furuskog og tørr død ved av furu.

Figur 13. Rik sumpvegetasjon i Gjersjøen ved Kurud.

109 Nyjordåsen V

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 23,1

Observatør: H. Bratli

Område med nokså påvirket rikere sumpskog i grunne kløfter og langs bekke drag, samt noe lågurtgranskog på tørrere partier. En del storvokst gran og svartor dominerer skogbildet og noe død ved finnes. I bunnsjiktet inngår kravfulle moser. Området har lav lokal verdi.

110 Kurud SØ

Skog: Gråor-heggeskog (F05)

Verdi: C

Areal (daa): 3,3

Observatør: H. Bratli

Liten gråorheggeskog ned mot Gjersjøen ved Kurud. Foruten gråor inngår maigull – *Chrysosplenium alternifolium*, springfrø – *Impatiens noli-tangere* og strutseving – *Matteuccia struthiopteris*. Skogen er liten og påvirka og har kun lav lokal verdi, men må ses i sammenheng med den rike sump- og sumpkrattvegetasjonen nord for lokaliteten (lokalitet 111). Samlet gir dette større variasjon og økt verdi til området sett under ett.

111 Kurud Ø

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 8,3

Observatør: H. Bratli

Området består av rik sumpvegetasjon, samt litt gråseljekratt og oreskog i liten vik i Gjersjøen øst for Kurud (figur 13). Deler av skogen og krattet er hogd, men feltsjiktet inneholder en rekke næringskrevende arter. Sumpvegetasjonen i bukta er imidlertid godt utviklet. Registrerte arter omfatter blant annet vassgro - *Alisma plantago-aquatica*, myrkongle - *Calla palustris*, kvass-starr - *Carex acuta*, selsnepe - *Cicuta virosa*, mjødurt - *Filipendula ulmaria*, springfrø - *Impatiens noli-tangere*, sverdlilje - *Iris pseudacorus*, hanekam - *Lychnis flos-cuculi*, klourt - *Lycopus europaeus*, vasshøymol - *Rumex aquaticus*, skjoldbærer - *Scutellaria galericulata*, slyngsøtvier - *Solanum dulcamara*, bekkeveronika - *Veronica beccabunga* og veikveronika - *V. scutellata*. Fra tidligere er den rødlistede arten myrstjerneblom - *Stellaria palustris* (DC, hensynskrevende) registrert ved Kurud, sannsynligvis i denne bukta, men arten ble ikke påvist ved feltbefaring. Skogen og gråseljekratt bør få anledning til å reetableres.

112 Øst for Østre Greverud

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: B

Areal (daa): 69,7

Observatør: H. Bratli

Området inneholder relativt gammel granskog i vestvendt dalside og grunn kløft. Lågutgranskog dominerer, men også fattigere typer inngår. Langs bekk i øvre del er det små sumpskogspartier. Det er blant annet mye blåveis - *Hepatica nobilis*. Mye død ved finnes, vesentlig gran i ulike dimensjoner, det meste lite nedbrutt. Området er preget av friluftsliv, med flere stier og nylig er det anlagt lysløype gjennom sørlige deler av lokaliteten. Den rødlistede arten skaftjordstjerne - *Geastrum pectinatum* er tidligere registrert i eller rett ved den nye lysløypetraséen. Status for arten er usikker, den ble ikke sett under feltbefaring i 2004. Det er likevel egnede voksesteder for arten i området fortsatt.

113 Laugskollen

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 43,3

Kilder: J.T. Kleppslund

Lokaliteten ble registrert i forbindelse med MiS-registreringene i 2004. Den omfatter østsiden av Laugskollen. I bunnen av dalen drenerer det en liten bekk, og det er flere bergvegger. Tresjiktet preges av høystammet og ganske jevnaldret gran, men også en god del løvtrær inngår. Alder og skogstruktur varierer en del, best utviklet er skogen i nord. Der er det relativt høy konsentrasjon av død ved, og vegetasjonen er i tillegg rik.

Figur 14. Grytetjern.

114 Grytetjern

Myr: Intakt lavlandsmyr (A01)

Verdi: C

Areal (daa): 12,9

Observatør: H. Bratli

Kilder: Langdalen & Kilander (1976)

Grytetjern er et lite tjern på grensa til Ski, sør for Fløysbonn. I tjernet er det store matter med flytetorv (figur 14). Her dominerer ombrotrof og fattig myrvegetasjon med blant annet hvitlyng - *Andromeda polifolia* og hvitmyrak - *Rhynchospora alba*. Det er også mye pors - *Myrica gale* og takrør - *Phragmites australis*. Langs bredden finnes fragmenter av rikere sumpskog og kratt med svartor - *Alnus glutinosa* og gråselje - *Salix cinerea*. Her inngår arter som myrkongle - *Calla palustris*, langstarr - *C. elongata*, gulstarr - *C. flava*, kornstarr - *C. panicea*, flaskestarr - *C. rostrata*, sennegrass - *C. vesicaria*, sumphaukskjegg - *Crepis paludosa*, mjødukt - *Filipendula ulmaria*, sverdlilje - *Iris pseudacorus* og skjoldbærer - *Scutellaria galericulata*. Lokaliteten inneholder både elementer fra intakt lavlandsmyr, ferskvannssump, vannvegetasjon og rik sumpskog og vierkratt. Små tjern og innsjøer under marin grense i Follo er ofte artsrike og kan inneholde sjeldne, truede, eller plantegeografisk/økologisk interessante arter. Vannfauna og -flora er ikke undersøkt.

115 Dam ved Korsveien

Ferskvann/våtmark: Dammer (E09)

Verdi: C

Areal (daa): 2,2

Observatør: H. Bratli

Dam preget av gjengroing i gjengroende kulturlandskap. I dammen vokser blant annet mannasøtgras – *Glyceria fluitans*, andemat – *Lemna minor*, myrhatt – *Potentilla palustris*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*, slyngsøtvier – *Solanum dulcamara* og en del dunkjevle – *Typha latifolia*. Ingen amfibier ble observert, og på grunn av gjengroing og skrot har dammen kun lav lokal verdi.

116 Kolbotntjern

Ferskvann/våtmark: Naturlig fisketomme innsjøer og tjern (E10)

Verdi: A

Areal (daa): 8,5

Observatør: H. Bratli

Kilder: Strand (1994, 1996)

Dette er et lite myrtjern, som omtales av Strand (1994, 1996). Forekomst med liten salamander - *Triturus vulgaris* (V, sårbar) er registrert. I vannet er det en del flytematter med fattig myrvegetasjon og rik viersump med blant annet takrør – *Phragmites australis* langs kanten. Samlet er både tjernet og skogen omkring (lokalitet 117) et viktig levested for flere kravfulle arter. Vannvegetasjonen og annen vannfauna er ikke undersøkt.

117 Kolbotntjern, sumpskog

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 23,3

Observatør: H. Bratli

Rundt selve tjernet finnes rik sumpskog med dominans av svartor, foruten storvokst gran og bjørk på tørrere partier. Sumpskogen er grøfta og det er tilplantet med gran. Det ble registrert rik sump- og sumpskogsvegetasjon med flere næringskrevende arter. Her kan nevnes mye myrkongle – *Calla palustris*, langstarr – *Carex elongata*, gulstarr – *C. flava*, andemat – *Lemna minor*, gulldusk – *Lysimachia thyrsoflora*, myrhatt – *Potentilla palustris*, grøftesoleie – *Ranunculus flammula*, krypssoleie – *R. repens*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*, kjempepiggnopp – *Sparganium erectum* og dunkjevle – *Typha latifolia*. Samlet er både tjernet (lokalitet 116) og skogen omkring en viktig levested for flere kravfulle arter.

118 Ødegård skog

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 8,4

Kilder: J.T. Kleppslund

Lokaliteten ble registrert i forbindelse med MiS-registreringene. Den består av eldre granskog på flat mark i forsenkning mellom små koller. Lokaliteten har en ganske godt skjernet beliggenhet med stabilt høy luftfuktighet. Vegetasjonen er rik med godt utviklet bunnsjikt.

Skogen er mindre godt sjiktet og preges av eldre, høystammet gran. Området har kun lav lokal verdi.

119 Nordre Gjersjøli

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 78,7

Kilder: J.T. Kleppslund

Lokaliteten ble registrert i forbindelse med MiS-registreringene. Grunnlendte furuknauser veksler med gran- og løvdominerte skar og små bekkedaler. Furuskogen på knausene er forholdsvis småvokst, men gammel. Gadd og læger av furu opptrer spredt. Granbestandene er i hovedsak også gamle, og har varierende mengde død ved. Langs fuktdrag og bekker er vegetasjonen variert med mye edle løvtrær og rik vegetasjon. Det finnes også en del bergvegger med relativt godt utviklet kryptogamflora. Området under ett er svært variert med en mosaikk av naturtyper.

120 Eidsdalen

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 11,2

Observatør: H. Bratli

Kilder: Dale et al. (1998)

Lokaliteten består av grandominert skog i trang, sørvendt kløft ned mot Gjersjøen. Skogen er gjennomgående storvokst, men preget av skogsdrift og det er lite død ved. I tresjiktet inngår også noe hassel og ask. I nedre del langs bekken og ut mot vannet tar svartor mer og mer over. Lågurtskog dominerer skogbildet med blant annet trollurt – *Actaea spicata*, tysbast – *Daphne mezereum*, blåveis – *Hepatica nobilis*, firblad – *Paris quadrifolia*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica* og skogfiol – *Viola riviniana*. I nedre del langs bekken og på et lite flatt strandparti ut mot Gjersjøen finnes svartordominert sumpskog. Her finnes blant annet klourt – *Lycopus europaeus*, kattehale – *Lythrum salicaria* og blåknapp – *Succisa pratensis*. Området har også betydning for fuglelivet (Dale et al. 1998).

121 Eidsdalen, nedre del

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: C

Areal (daa): 1,7

Observatør: H. Bratli

Nederst i Eidsdalen finnes et lite engfragment og urterik kant med flere interessante arter, spesielt en forekomst med bakketimian – *Thymus pulegioides*, som er en sjelden art i regionen, og som bare er kjent fra en annen forekomst i Oppegård. I tillegg er lakrismjelt – *Astragalus glycyphyllos*, knegras – *Danthonia decumbens*, hvitmaure – *Galium boreale*, prestekrage – *Leucanthemum vulgare*, gjeldkarve – *Pimpinella saxifraga*, dunkjempe – *Plantago media* og skogkløver – *Trifolium medium* registrert.

122 Kolbotnvannet sør

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 19,9

Observatør: H. Bratli

I sørenden av Kolbotnvannet ligger en svartorsumpskog med storvokst svartor. I tillegg inngår også en del gran, bjørk og ask og på tørrere mark osp. Ytterst mot vannet går skogen over i gråseljekkrett og åpen sumpvegetasjon, som er best utviklet i vestre del. I vest oppover mot Åsen går skogen på tørrere mark og i skrenter over i alm-lindeskog med ask og hassel. Floraen er rik med flere næringskrevende arter, blant annet myrkongle – *Calla palustris*, langstarr – *Carex elongata*, gulstarr – *C. flava*, mjødukt – *Filipendula ulmaria*, trollhegg – *Frangula alnus*, sverdlilje – *Iris pseudacorus*, klourt - *Lycopus europaeus*, firblad – *Paris quadrifolia*, takrør – *Phragmites australis*, grøftesoleie – *Ranunculus flammula*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*, skjoldbærer – *Scutellaria galericulata* og slyngsøtvier – *Solanum dulcamara*.

123 Ekornrud

Kulturlandskap: Store gamle trær (D12)

Verdi: C

Areal (daa): 1,2

Observatør: H. Bratli

To store asketrær med noen rikbarksarter står på tunet ved Ekornrud. Lokaliteten har lav lokal verdi, men slike trær er relativt sjeldne særlig i østre del av kommunen.

124 Ekornrud øst

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 8,5

Observatør: H. Bratli

Øst for Ekornrud ligger et lite område med edelløvskog på gjengroende kulturmark. Ask dominerer, men det er også en god del lind og hassel. En stor, gammel og hul lind står inne i skogen. Lokaliteten har relativt lav lokal verdi.

125 Åsen sør

Ferskvann/våtmark: Dammer (E09)

Verdi: A

Areal (daa): 0,5

Observatør: H. Bratli

Kilder: Strand (1994, 1996).

Dette er en skogkantdam, som omtales av Strand (1994, 1996). Forekomst med liten salamander - *Triturus vulgaris* (V, sårbar) er registrert. Dammen var intakt i 2004, men status for arten er ukjent.

126 Åsen

Kulturlandskap: Store gamle trær (D12)

Verdi: C

Areal (daa): 1,9

Observatør: H. Bratli

To store eiketrær står på tunet ved Åsen. Lokaliteten har relativt lav lokal verdi, men såpass store trær er likevel sjeldne især øst i kommunen.

127 Åsen SV

Skog: Gammel løvskog (F07)

Verdi: C

Areal (daa): 8,9

Kilder: J.T. Kleppslund

Lokaliteten ble undersøkt i forbindelse med MiS-registreringene. Den består av middelaldret løvsuksesjon på tidligere dyrket mark. Et stort felt i midten av avgrenset areal er fremdeles åpent. En bred kraftgate krysser lokaliteten over dette åpne feltet. I tresjiktet inngår bjørk i nord og noe eldre osp i sør. Lokaliteten antas å ha et fremtidig potensial som løvsuksesjonen, men har nå kun lav lokal verdi.

128 Kolbotnveien ved Vassbotn

Kulturlandskap: Artsrike veikanter (D03)

Verdi: C

Areal (daa): 1,3

Observatør: H. Bratli

Langs Kolbotnveien ved avkjøring til Ingierkollen ligger en lokalitet med den regionalt sjeldne arten krusfrø – *Selinum carvifolia*. Arten inngår i ruderatvegetasjon og små rester av tørrbakkepreget vegetasjon på knauser i veikanten. Av andre arter nevnes engknoppurt – *Centaurea jacea*, gulmaure – *Galium verum*, prikkperikum – *Hypericum perforatum*, rødknapp – *Knautia arvensis* og tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*.

129 Vassbonn vest

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 7,7

Observatør: H. Bratli

Lokaliteten omfatter en liten inneklemt edelløvskog langs bekken nord for skitrekket, vesentlig alm-lindeskog på tørr mark i skråningene, og gråor-askeskogdominerte typer i bunnen av kløfta langs bekken. Lokaliteten påvirkes sterkt av fyllinger og ulik aktivitet i forbindelse med skitrekket. Floraen er likevel ganske rik fortsatt, selv om feltsjiktet stedvis er ganske glissent. Av arter nevnes hassel – *Corylus avellana*, kratthumbleblom – *Geum urbanum*, leddved – *Lonicera xylosteum*, firblad – *Paris quadrifolia*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica*, krattfiol - *Viola mirabilis* og skogfiol – *V. riviniana*. I bekken mellom Kolbotnvann og Gjersjøen er tidligere den rødlistede mosen kryptstriglemose - *Amblystegium fluviatile* funnet. Dette er det eneste intakte stedet hvor arten fortsatt kan vokse, men den ble ikke sett under feltbefaring.

130 Bukt ved Vassbotn

Andre viktige forekomster (H00)

Verdi: C

Areal (daa): 8,2

Observatør: H. Bratli

Innerst i bukta sør for Vassbotn er det et lite område med ferskvannssump. Takrør-sivaks-sump er best utviklet i vestre del. Innenfor finnes litt gråseljekratt med gråselje – *Salix cinerea* og istervier – *S. pentandra*. Mot øst er det et bredt belte med velutviklet flytebladvegetasjon dominert av vanlig tjønnaks – *Potamogeton natans* og gul nøkkerose – *Nuphar lutea* utenfor sumpen. I den østre delen er lokaliteten sterkt påvirket av skitrekking og rundt en odde midt i bukta foregår noe bading som medfører moderat slitasje. Vegetasjonen karakteriseres av næringskrevende arter, men også mer nøysomme arter inngår. Her nevnes vassgro – *Alisma plantago-aquatica*, bekkeblom – *Caltha palustris*, kvass-starr – *Carex acuta*, elvesnelle – *Equisetum fluviatile*, mjøddurt – *Filipendula ulmaria*, mannasøtgras – *Glyceria fluitans*, springfrø – *Impatiens noli-tangere*, hanekam – *Lychnis flos-cuculi*, klourt – *Lycopus europaeus*, fredløs – *Lysimachia vulgaris*, kattehale – *Lythrum salicaria*, mjølkerot – *Peucedanum palustre*, strandrør – *Phalaris arundinacea*, gul frøstjerne – *Thalictrum flavum* og dunkjevle – *Typha latifolia*. Vegetasjonstypen er sjelden i kommunen, men finnes spredt langs bredden av de største vannene.

Figur 15. Engvegetasjon ved Vassbotn.

131 Vassbotn

Kulturlandskap: Slåtteeenger (D01)

Verdi: C

Areal (daa): 4,8

Observatør: H. Bratli

Ved Vassbotn ligger et lite område med tørreng og grunnlendte knauser med rik tørrbakkepreget engvegetasjon, vesentlig tjæreblomeng og dunhavreeng (figur 15). I øst inngår også et lite parti med åpen alm-lindeskog på berglendt mark. Floraen er artsrik med flere interessante arter. Her nevnes enghavre – *Avenula pratensis*, engknoppurt – *Centaurea jacea*, engnellik – *Dianthus deltoides*, hvitmaure – *Galium boreale*, gulmaure – *G. verum*, prikkperikum – *Hypericum perforatum*, rødknapp – *Knautia arvensis*, gjeldkarve – *Pimpinella saxifraga* og sølvmure – *Potentilla argentea*. På knauser vokser blant annet engtjæreblom – *Lychnis viscaria* og kantkonvall – *Polygonatum odoratum*. Spredt inngår einer og rosebusker. Mot vest grenser lokaliteten til sterkt gjengroende, ruderatpreget næringsrik eng. Enga er i dag ikke i bruk, men gjengroingen går seint på grunn av grunt og tørt jorddekke. Slike rester etter tidligere kulturmark er sjeldne i kommunen.

132 Kantorodden øst

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: B

Areal (daa): 61,5

Observatør: H. Bratli

På østsiden av Kantorodden finnes et stort løvskogsområde dominert av alm-lindeskog. Lind er ganske vanlig i tresjiktet, men også alm, ask, hassel og stor osp og bjørk inngår, foruten gran og på skrinne og tørre koller furu. Skogen er gjennomgående ung, stedvis er det mye askeoppslag. Det er også flere bergskrenter med artsrik mosevegetasjon, også ved basis av edelløvtrær. Arter som glansmose – *Homalia trichomanoides* og gulbånd – *Metzgeria furcata* er registrert, sammen med svartburkne – *Asplenium trichomanes*. Området er mye brukt til turgåing og det er mange stier gjennom lokaliteten. Floraen er artsrik. En stor forekomst av breiflangre – *Epipactis helleborine* finnes, og det er registrert flere andre interessante arter, som trollbær – *Actaea spicata*, åkermåne – *Agrimonia eupatoria*, fagerklokke – *Campanula persicifolia*, kratthumleblom – *Geum urbanum*, blåveis – *Hepatica nobilis*, firblad – *Paris quadrifolia*, nattfiol – *Platanthera* sp., skogsvinerot – *Stachys sylvatica*, tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*, korsved – *Viburnum opulus*, skogvikke – *Vicia sylvatica* og krattfiol – *Viola mirabilis*. Området henger sammen med de øvrige skoglokalitetene på Kantorodden og samlet har området stor naturverdi. Avgrensning mellom lokalitetene er noe flytende og elementer av rik edelløvskog, sumpskog og fattigere skogtyper inngår i alle lokalitetene.

133 Kantorodden midtparti

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 18,9

Observatør: H. Bratli

I grunn kløft langs bekk på midtre del av Kantorodden finnes rik svartor-askeskog med en del storvokste trær. Det er også mye ungt askeoppslag og generelt lite død ved. Enkelte moserike bergvegger finnes. Innenfor bukta i sør går skogen over mot svartorstrandskog. Skogen er artsrik med flere kravfulle arter, som sumphaukskjegg – *Crepis paludosa*, mjøduert –

Filipendula ulmaria, kratthumleblom – *Geum urbanum*, sverdlilje – *Iris pseudacorus*, klourt – *Lycopus europaeus*, fredløs – *Lysimachia vulgaris*, blåkoll – *Prunella vulgaris*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus* og blåknapp – *Succisa pratensis*. Området henger sammen med de øvrige skoglokalitetene på Kantorodden og samlet har området stor naturverdi. Avgrensing mellom lokalitetene er noe flytende og elementer av rik edelløvskog, sumpskog og fattigere skogtyper inngår i alle lokalitetene.

134 Kantorodden vest

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: B

Areal (daa): 32,6

Observatør: H. Bratli

Vestre del av midtpartiet på Kantorodden inneholder rik alm-lindeskog i veksling med fuktigere edelløvskog og fattigere barskogstyper på små grunnlendte partier. Det er mye lind i tresjiktet. Området er også rikt på steinblokker og moserike bergvegger, særlig i liten vestvendt kløft i vestre del. En del gamle trær og død ved finnes. Av interessante arter nevnes spesielt breiflangre – *Epipactis helleborine* og vårerteknapp – *Lathyrus vernus*. Ellers finnes trollbær – *Actaea spicata*, fagerklokke – *Campanula persicifolia*, leddved – *Lonicera xylosteum*, firblad – *Paris quadrifolia*, skogsvinerot – *Stachys sylvatica* og krattfiol – *Viola mirabilis* for å nevne noen. Området henger sammen med de øvrige skoglokalitetene på Kantorodden og samlet har området stor naturverdi. Avgrensing mellom lokalitetene er noe flytende og elementer av rik edelløvskog, sumpskog og fattigere skogtyper inngår i alle lokalitetene.

135 Lille Rørvik

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 19,4

Observatør: H. Bratli

Mellom Lille og Store Rørvik på vestsiden av Kantorodden ligger et området med rik svartordominert sumpskog og svartorstrandskog. Lokaliteten er artsrik med flere interessante arter som langstarr – *Carex elongata* og klourt – *Lycopus europaeus*. Ellers inngår mjøddurt – *Filipendula ulmaria*, sverdlilje – *Iris pseudacorus*, fredløs – *Lysimachia vulgaris*, firblad – *Paris quadrifolia*, blåkoll – *Prunella vulgaris*, krypsoleie – *Ranunculus repens*, skjoldbærer – *Scutellaria galericulata*, blåknapp – *Succisa pratensis* og hestehov – *Tussilago farfara*. Utenfor inngår litt sumpvegetasjon og gråseljekratt med kvass-starr – *Carex acuta*, selsnepe – *Cicuta virosa*, elvesnelle – *Equisetum fluviatile*, takrør – *Phragmites australis*, gråselje – *Salix cinerea* og gul frøstjerne – *Thalictrum flavum*. Svartorstrandskog og rik sumpskog er sjeldne vegetasjonstyper som begge regnes som sterkt truet (EN). Området henger sammen med de øvrige skoglokalitetene på Kantorodden og samlet har området stor naturverdi.

136 Store Rørvik

Andre viktige forekomster (H00)

Verdi: C

Areal (daa): 3,5

Observatør: H. Bratli

I Store Rørvik på vestsiden av Kantorodden finnes takrørdominert sumpvegetasjon. Foruten takrør – *Phragmites australis* inngår blant annet kvass-starr – *Carex acuta*, sennegrass – *C. vesicaria*, elvesnelle – *Equisetum fluviatile* og sverdlilje – *Iris pseudacorus*. Vegetasjonstypen er nokså sjelden i kommunen. Området henger sammen med viktige skoglokaliteter på Kantorodden og samlet har området stor naturverdi.

137 Store Rørvik øst

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: B

Areal (daa): 7

Observatør: H. Bratli

På østsiden av Store Rørvik på Kantorodden finnes en liten alm-lindeskog i vestvendt skrent. Alm, hassel og lind inngår sammen med osp og storvokst gran. Noe død ved finnes og det er registrert kravfulle mosearter som flatfellmose – *Neckera complanata* og putevrिमose – *Tortella tortuosa* på bergvegger. Floraen er artsrik med flere regionalt sjeldne arter, først og fremst breiflangre – *Epipactis helleborine*, storkonvall – *Polygonatum multiflorum* og vårerteknapp – *Lathyrus vernus*. Ellers inngår trollbær – *Actaea spicata*, fagerklokke – *Campanula persicifolia*, blåveis – *Hepatica nobilis* og skogfiol – *Viola riviniana*. Området henger sammen med de øvrige skoglokalitetene på Kantorodden og samlet har området stor naturverdi.

138 Storebukta

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 5,4

Observatør: H. Bratli

Helt nord i Kolbotnvannet ligger en lokalitet med rik svartorsumpskog. Utenfor skogen finnes også gråseljekartratt og ferskvannssump. Lokaliteten er preget av friluftaktiviteter og tilgrensende bebyggelse.

139 Kolbotn kirke

Kulturlandskap: Småbiotoper (D11)

Verdi: B

Areal (daa): 2,9

Observatør: H. Bratli

Dette er en liten lokalitet med middels rik flora utenfor Kolbotn kirke. Lokaliteten inneholder en populasjon med solblom – *Arnica montana* (DC, hensynskrevende). Vegetasjonen er dominert av lysåpen, lyngrik furuskog og flekker med mer engpreget vegetasjon. Floraen er middels rik, men røsslyng – *Calluna vulgaris* dominerer. Av andre arter nevnes kattetot – *Antennaria dioica*, fagerklokke – *Campanula persicifolia*, liljekonvall – *Convallaria majalis*, markjordbær – *Fragaria vesca*, hvitmaure – *Galium boreale*, knollerteknapp – *Lathyrus*

linifolius, tveskjeggveronika – *Veronica chamaedrys*, legeveronika – *V. officinalis* og skogfiol – *Viola riviniana*.

140 Rosenholm

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 33,2

Observatør: H. Bratli

Nord for kirkegården ved Rosenholm finnes rik sumpvegetasjon (rik takrør-sivaks-sump) og velutviklet gråseljekratt langs bekk. Lokaliteten splittes i to av Rosenholmveien og er påvirket av utfylling på alle kanter. Deler av lokaliteten i vest er grøftet og tilplantet med gran. På østsida går lokaliteten over i triviell løvskog med blant annet gråor. En lang rekke næringskrevende, til dels uvanlige arter er registrert. Mest spesiell er nok dronningstarr – *Carex pseudocyperus*, som er rødlistet (DC, hensynskrevende). Ellers kan nevnes mye myrkongle – *Calla palustris*, mye langstarr – *Carex elongata*, gulstarr – *C. flava*, sennegras – *C. vesicaria*, mannosøtgras – *Glyceria fluitans*, lyssiv – *Juncus effusus*, springfrø – *Impatiens noli-tangere*, klourt – *Lycopus europaeus*, kattehale – *Lythrum salicaria*, vasshøymol – *Rumex aquaticus*, gråselje – *Salix cinerea*, svartvier – *S. myrsinifolia*, istervier – *S. pentandra*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*, dunkjevle – *Typha latifolia* og stor myrfiol – *Viola epipsila*. På litt tørrere mark inngår trollbær – *Actaea spicata*, enghumbleblom – *Geum rivale*, mjøddurt – *Filipendula ulmaria* og firblad – *Paris quadrifolia*. Vegetasjonstypene er sjeldne i Oppegård (og regionen for øvrig) og gråseljekratt regnes som noe truet (VU).

141 Fløysbonnmyra

Myr: Intakt høymyr (A02)

Verdi: B

Areal (daa): 27,6

Observatør: H. Bratli

Fløysbonnmyra er en for det meste ombrotrof myr øst for Fløysbonn. Noen eldre grøfter finnes i kanten og i sentrale deler, ellers er myra lite påvirket. Den preges av ombrotrof vegetasjon og partier med fattigmyr i kanten. Spredt finnes lavvokst furu og bjørk. Registrerte arter inkluderer hvitlyng – *Andromeda polifolia*, rund soldogg – *Drosera rotundifolia*, torvull – *Eriophorum vaginatum*, molte – *Rubus chamaemorus* og stortranebær – *Vaccinium oxycoccus* ssp. *oxycoccus*. På tuene inngår røsslyng – *Calluna vulgaris*. I kanten vokser gråstarr – *Carex canescens*, sveltestarr – *C. pauciflora*, frynsestarr – *C. paupercula* og flaskestarr – *C. rostrata*. Intakt myrvegetasjon er svært sjelden i kommunen, og dette er den eneste lokaliteten som er avgrenset. Noe myrlandt furuskog rundt selve myra er også tatt med.

142 Snipetjern sør

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: A

Areal (daa): 13,2

Observatør: H. Bratli

Langs utløpsbekken fra Snipetjern ned til en grusvei ligger en liten lokalitet med rik sumpskog. Både gråor og til dels gammel svartor inngår i tresjiktet. Nærmest bekken dominerer gråseljekratt med ulike vierarter i tillegg. Deler av skogen er grøfta og tilplanta med gran. I lokaliteten finnes flere svært sjeldne arter. De rødlistede artene *Carex acutiformis*

- stautstarr og vasstelg – *Dryopters cristata* er registrert, begge regnes som hensynskrevende (DC). I tillegg er flere regionalt sjeldne arter og arter typiske for rik sumpskog registrert. Her nevnes myrkongle – *Calla palustris*, bekkeblom – *Caltha palustris*, engkarse – *Cardamine pratensis*, langstarr – *Carex elongata*, sennegrass – *C. vesicaria*, mjødurt – *Filipendula ulmaria*, mannasøtgras – *Glyceria fluitans*, grøftesoleie – *Ranunculus flammula*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus*, slyngsøtvier – *Solanum dulcamara*, kjempepiggnopp – *Sparganium erectum*, rustjerneblom – *Stellaria longifolia*, ballblom – *Trollius europaeus* og stor myrfiol – *Viola epipsila*. Lokaliteten er artsrik og inneholder sjeldne arter på tross av at den er liten og påvirket av grøfting og tilplanting med gran. Vegetasjonstypen minner mest om varmekjær kildeløvsog, som regnes som akutt truet (CR). I bunnsjiktet inngår også kravfulle moser. Det er viktig at ikke grøfting og annen aktivitet i forbindelse med veibygging ikke endrer hydrologien i området.

143 Snipetjern

Myr: Intakt lavlandsmyr (A01)

Verdi: B

Areal (daa): 14,8

Observatør: H. Bratli

Kilder: Dale et al. (1998)

Rundt hele Snipetjern finnes en brem med fattig til intermediær myrvegetasjon delvis også som flytematter ute i tjernet. Ombrotrofe partier inngår og til dels rik sumpvegetasjon og gråseljekkatt finnes langs kanten av tjernet. Særlig mot sørenden er myrvegetasjonen godt utviklet og her finnes flere interessante arter. Spesielt nevnes kjevlestarr – *Carex diandra*. I vannkanten inngår arter som myrkongle – *Calla palustris*, selsnepe – *Cicuta virosa*, elvesnelle – *Equisetum fluviatile*, kattehale – *Lythrum salicaria* og takrør – *Phragmites australis*. På myrmattene finnes blant annet dystarr – *Carex limosa*, bukkeblad – *Menyanthes trifoliata*, myrhatt – *Potentilla palustris*, molte – *Rubus chamaemorus* og stortranebær – *Vaccinium oxycoccus* spp. *oxycoccus*. Selve tjernet er ikke undersøkt hverken for vannplanter eller vannfauna, men det har rikt fugleliv (Dale et al 1998).

144 Snipetjern nord

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 8

Observatør: H. Bratli

I nordenden av Snipetjern ligger en rik svartordominert sumpskog. Lokaliteten er grøfta og det inngår en del storvokst gran langs bekken nordover fra tjernet. Nærmere tjernet er vannstanden høy og her inngår også en del sumpvegetasjon og kratt. Floraen er middels artsrik med flere interessante arter. Her nevnes myrkongle – *Calla palustris*, bekkeblom – *Caltha palustris*, bekkekarse – *Cardamine amara*, selsnepe – *Cicuta virosa*, trollurt – *Circaea alpina*, mjødurt – *Filipendula ulmaria*, mannasøtgras – *Glyceria fluitans*, firblad – *Paris quadrifolia*, grøftesoleie – *Ranunculus flammula*, skogsivaks – *Scirpus sylvaticus* og kjempepiggnopp – *Sparganium erectum*. Vegetasjonen er mest intakt nær utløpet i tjernet og blir gradvis mer og mer påvirket av grøfting og tilplanting nordover langs bekken.

145 Tårnåsen

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: C

Areal (daa): 24

Kilde: J.T. Kleppslund

Området ble registrert i forbindelse med MiS-registreringene, og består av østvendt skråning med litt lind i bratt parti. Boreale løvtrær finnes nedenfor brattkanten, og storvokst jevnaldret gran på flat mark. Helt øst er det et forsumpet parti med litt svartor foruten gran. Granskogen er i sen optimalfase med konsentrasjoner av fersk død ved samt en del selvtynningsstokker. Lokaliteten har gunstig beliggenhet med hensyn til lokalklima, bakkevegetasjonen er rik og det er en variert treslagsblanding, men området har relativt lav lokal verdi.

146 Vestenga N

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 12,2

Observatør: H. Bratli

Dette er en liten lokalitet med svartordominert sumpskog langs bekken nord for Vestenga og ned mot en gjengroende eng. Langs bekken finnes storvokst svartor i nedre del, mens skogen i sørenden er hogd. Her står kun mindre løvtrær igjen. Langs kantene er det storvokst gran. Bekken går i små stryk og fossefall, og det er mosedekte berg langs bekken gjennom kløfta. Lokaliteten er en naturlig forlengelse av lokalitet 13 – Bekkenstenfeltet, og hasselkratt inngår der hvor disse lokalitetene møtes. Vegetasjonen er generelt rik, blant annet med blåveis - *Hepatica nobilis*.

147 Linnekastveien øst

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: B

Areal (daa): 19,7

Observatør: H. Bratli

Området består av rik sumpskog, samt alm-lindeskog i den vestvendte skrenten sørøst for Svartskog brygge. I øvre del er skogen relativt tørr, og her er det vesentlig alm-lindeskog. Helt øverst grenser lokaliteten mot hogd skog. Det er også foretatt en del tynning av bjørk og gran i lokaliteten. Til dels storvokst svartor finnes jevnt over hele området. Ellers er det en del ask, eik, lind, spisslønn, hassel og selje. Stor gran inngår også, særlig på kantene, og mer spredt litt stor furu. En del død løvved finnes, samt noe gran. En bekk renner gjennom lokaliteten som ligger i grunn kløft. Sigevann sprer seg diffust utover og gir gunstige vilkår for sumpskogen. På kantene inngår bergvegger og skrenter hvor alm-lindeskog dominerer. I nedre del smalner skogen av i liten kløft langs bekken. Her ble den rødlistede arten grønnsko – *Buxbaumia viridis* (DM, bør overvåkes) funnet på død løvvedstamme. På berg, ved basis av løvtrær og på bakken i sumpskogen er det for øvrig rik moseflora. På kantene finnes fattig furudominert bærlyngskog.

148 Linnekastet, kantkratt

Rasmark, berg og kantkratt: Kantkratt (B02)

Verdi: A

Areal (daa): 10

Observatør: H. Bratli

Kilder: Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1999)

Rett sør for husene ved Linnekastet ligger et området med svært artsrike tørrenger, tørrberg, urterik kant og kantkratt. De grunne bergene overrisles av kalkrikt sigevann, som gir grunnlag for den rike floraen. Her finnes en pen populasjon av den rødlistede arten hartmansstarr - *Carex hartmanii* (hensynskrevende, DC). Av andre uvanlige arter kan nevnes rødflange - *Epipactis atrorubens*, krattalant - *Inula salicina*, knollmjøddurt - *Filipendula vulgaris*, oslosildre - *Saxifraga osloensis*, bakkefiol - *Viola collina* og loppestarr - *Carex pulicaris*. Sistnevnte er svært sjelden i Oslofjordområdet. En lang rekke andre interessante arter er også registrert. Her nevnes bakkemynte - *Acinos arvensis*, strandløk - *Allium vineale*, markmalurt - *Artemisia campestris*, lakrismjelt - *Astragalus glycyphyllos*, berberis - *Berberis vulgaris*, mye hjertegras - *Briza media*, blodstorkenebb - *Geranium sanguineum*, flekkgrisøre - *Hypochoeris maculata*, bergmynte - *Origanum vulgare*, kantkonvall - *Polygonatum odoratum*, knopparve - *Sagina nodosa*, hvitbergknapp - *Sedum album* og fjellodnebregne - *Woodsia alpina*. På bergene inngår også kravfulle moser som putevrimose - *Tortella tortuosa*. Litt einer, rosekratt og furu inngår. Flere av artene er kalkkrevende, og opptrer svært sjelden på grunnfjellet på østsiden av Oslofjorden. Lokaliteten er vurdert som svært viktig i "Oslofjordverneplanen" og er nærmere omtalt der (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999). Den inngår sammen med flere andre lokaliteter i et svært viktig naturområde langs Bunnefjorden, som samlet har store naturverdier.

149 Linnekastet, strand

Kyst og havstrand: Strandeng og strandsump (G05)

Verdi: C

Areal (daa): 6

Observatør: H. Bratli

Kilder: Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1999)

Langs bunnefjorden sør for Linnekastet ligger en liten lokalitet med grusstrand og svaberg hvor fragmenter av strandengvegetasjon inngår. Her er det registrert enkelte interessante arter, som saltstarr - *Carex vacillans*, som er sjelden i Indre Oslofjord, strandsteinkløver - *Melilotus altissimus*, sverdlilje - *Iris pseudacorus* og bukkebeinurt - *Ononis arvensis*. Ut over dette inngår vanlige strandplanter, men strandenger er en sjelden type i kommunen, og derfor viktig i lokal sammenheng. Lokaliteten grenser til svært artsrike tørrenger, berg og urterik kant i lokalitet 148 og rike skogtyper i lokalitet 150. Den er også vurdert som viktig i "Oslofjordverneplanen" og er nærmere omtalt der (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999). Lokaliteten inngår sammen med flere andre lokaliteter i et svært viktig naturområde langs Bunnefjorden, som samlet har store naturverdier.

150 Linnekastet, kalkskog

Skog: Kalkskog (F05)

Verdi: B

Areal (daa): 17,4

Observatør: H. Bratli

Kilder: Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1999)

Furuskogen rundt de artsrike tørrbergene og krattene i lokalitet 148 karakteriseres også av flere kalkkrevende arter, og skogen kan karakteriseres som kalkfuruskog, en noe truet (VU) vegetasjonstype som opptrer svært sjelden på grunnfjell. Den rike floraen er betinget av kalkrikt sigevann og de rike forekomstene følger derfor først og fremst små kløfter og grunne forsenkninger, stedvis også der sigevannet opptrer mer diffust utflytende over grunnfjellet. Loppestarr – *Carex pulicaris*, som er sjelden i Oslofjordområdet, er registrert sammen med blant annet kornstarr – *Carex panicea*, blodstorkenebb – *Geranium sanguineum*, blåveis – *Hepatica nobilis*, flekkgrisøre – *Hypochoeris maculata*, krattalant – *Inula salicina* og blåknapp – *Succisa pratensis*. Skogen er åpen og furudominert. En del einer inngår og litt hassel og eik. På bergene inngår også kravfulle moser som putevrimose – *Tortella tortuosa*. Lokaliteten er vurdert som svært viktig i "Oslofjordverneplanen" og er nærmere omtalt der (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999). Den inngår sammen med flere andre lokaliteter i et svært viktig naturområde langs Bunnefjorden, som samlet har store naturverdier.

151 Linnekastet, barskog

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: A

Areal (daa): 93,3

Observatør: H. Bratli

Kilder: Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1999)

Sør for kalkfuruskogen i lokalitet 150 er det et større område med blandingskog der gran inngår i veksling med ulike løvtrær, samt furu på mer tørrlendte knauser og rygger. Skogen er variert, men ikke spesielt gammel, selv om en del storvokst gran inngår. Det er generelt høyt løvtreinnslag. Stor osp finnes spredt og det er mye hassel, foruten bjørk, lind og ask. Lite død ved ble observert, men noen konsentrasjoner finnes, vesentlig av små dimensjoner og i tidlige nedbrytningsstadier. Spor etter hogst finnes over hele lokaliteten. En del berg og framspring gir grunnlag for moserike bergskrenter og øker variasjonen i lokaliteten. Lågurtskog dominerer, men også sumpskogsfragmenter finnes. En bekk skjærer seg ned i løsmassene på vei ned dalsiden og danner en grunn ravine. Flere småraviner parallelt med denne danner et karakteristisk system av gamle bekkeløp og småraviner i løsmassene som her er ganske dype. Blåveis – *Hepatica nobilis* er nokså vanlig, men den mest spesielle artsforekomsten er en liten populasjon med bittergrønn – *Chimaphila umbellata*, som er svært sjelden og regnes som sårbar (V). Lokaliteten er noe omtrentlig avgrenset og går gradvis over i artsrik kalkfuruskog, delvis også alm-lindskog og fattigere furuskogstyper. Den er også vurdert som svært viktig i "Oslofjordverneplanen" og er nærmere omtalt der (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999). Lokaliteten inngår sammen med flere andre lokaliteter i et svært viktig naturområde langs Bunnefjorden, som samlet har store naturverdier.

152 Trolldalen nord 1

Skog: Gammel løvskog (F07)

Verdi: C

Areal (daa): 17,1

Observatør: H. Bratli

Kilder: Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1999)

Dette er et lite område med løvtredominert rik skog øverst i lia nord for Trolldalen. Storvokst osp vokser her sammen med blant annet ask, hassel, eik og en del gran og noe furu. Blåveis – *Hepatica nobilis* er vanlig i feltsjiktet. Lokaliteten er vurdert som svært viktig i "Oslofjordverneplanen" og er nærmere omtalt der (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999). Den inngår sammen med flere andre lokaliteter i et svært viktig naturområde langs Bunnefjorden, som samlet har store naturverdier.

153 Trolldalen nord 2

Skog: Rik edelløvskog (F01)

Verdi: C

Areal (daa): 8,1

Observatør: H. Bratli

Kilder: Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1999)

Området består av alm-lindeskog i skrenter helt øverst i lia nord for Trolldalen. Lind dominerer, men også hassel er ganske vanlig. Blåveis – *Hepatica nobilis* inngår i feltsjiktet. Lokaliteten er vurdert som svært viktig i "Oslofjordverneplanen" og er nærmere omtalt der (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999). Den inngår sammen med flere andre lokaliteter i et svært viktig naturområde langs Bunnefjorden, som samlet har store naturverdier.

154 Trolldalen

Skog: Urskog/gammelskog (F08)

Verdi: B

Areal (daa): 32,4

Observatør: H. Bratli

Kilder: Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1999), Hanssen & Hansen (1998)

Trolldalen utgjør en mark kløft langs en bekk fra Svartskogsplatået og ned mot Bunnefjorden sør for Linnekastet. Skogen domineres av storvokst gran. En del død ved finnes og skogen har gammelskogspreg. Vegetasjonen er lågurtpreget over store deler, men små partier med rik sumpskog finnes langs bekken, hvor stor svartor er vanlig. I skrentene inngår alm-lindeskog dominert av lind. Stor osp finnes, foruten hassel, spisslønn og ask. Bekken skjærer gjennom leirrike løsmasser og i nedre del finnes markerte raviner. Lenger opp går bekken gjennom en smal kløft med moserike bergvegger på sidene. Kravfulle arter som flatfellmose – *Neckera complanata* og putevrimose – *Tortella tortuosa* er registrert. Blåveis – *Hepatica nobilis* er ganske vanlig. Ellers er skjellrot – *Lathraea squamaria* registrert på sitt eneste kjente voksested i kommunen i nedre del av lokaliteten (figur 16). Skogkarse – *Cardamine flexuosa*, maigull – *Chrysosplenium alternifolium*, firblad – *Paris quadrifolia* og storrapp – *Poa remota* er også funnet. Lokaliteten er vurdert som svært viktig i "Oslofjordverneplanen" og er nærmere omtalt der (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999). Hanssen & Hansen (1998) gir området middels verneverdi med hensyn til entomologi, og nevner funn av liten lindebukk – *Exocentrus lusitanus*, som er regnet som hensynskrevende (DC), og billen *Anotylus clavatus*.

Lokaliteten inngår sammen med flere andre lokaliteter i et svært viktig naturområde langs Bunnefjorden, som samlet har store naturverdier.

155 Trolldalen øst

Skog: Rikere sumpskog (F06)

Verdi: C

Areal (daa): 15,7

Observatør: H. Bratli

Kilder: Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1999)

Øverst i Trolldalen ligger et område med svartordominert sumpskog. Skogen er temmelig hogstpåvirket, men er tatt med da den kan utvikle seg til en fin svartorsumpskog på sikt og da vil utgjøre en verdifull del av de rike skoglokalitetene i lia vest for Svartskogsplatået, som samlet har store naturverdier. Hele området er vurdert som viktig i "Oslofjordverneplanen" og er nærmere omtalt der (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 1999).

Figur 16. Skjellrot – *Lathraea squamaria*.

Litteratur

- Andersen, A. 1995. *Biologisk mangfold i og langs vassdrag i Follo*. Follorådet.
- Anon. 1999. *Brukerhåndbok for FYSAK E18*. Statens kartverk, Hønefoss.
- Aune, B. 1993a. Temperaturnormaler normalperiode 1961-1990. *Norske meteorol. Inst. Rapp. Klima* 1993: 2: 1-63.
- Aune, B. 1993b. *Årstider og vekstsesong. 1:7 mill. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.7*. Statens kartverk, Hønefoss.
- Balle, O. 1995. *Vegetasjonskartlegging av deler av Svartskog, Oppegård kommune, med vegetasjonskart og to avledete tema*. NIJOS, Ås.
- Bendiksen E. & Svalastog, D. 1997. *Botaniske og zoologiske undersøkelser i Oppegård vest (Svartskog) i forbindelse med utarbeidelse av kommunedelplan*. Norsk Inst. Naturforsk., Oslo.
- Bendiksen, E. 2002. *Delingsdalen - Naturfaglig vurdering av naturvernområdets utstrekning og verneform*. Norsk Inst. Naturforsk., Oslo.
- Borch, H. & Eggestad, H.O. 2002. Slorene. Vurdering av Slorene i Gjersjøen med tanke på å ivareta våtmarksområdet som fuglebiotop. *Jordforsk rapp.* 2002: 58: 1-19.
- Bratli, H. 2003. Biologisk mangfold i Nesodden kommune. *Norsk Inst. Jord- Skogkartlegging Rapp* 2003: 3: 1-81.
- Bratli, H. & Haugan, R. 1997. *Caloplaca lucifuga* new to Norway. *Graphis Scr.* 8: 41-43.
- Dale, S., Eie, K., Hagen, Ø., Hansen, P. B. & Stensland, P. 1998. *Guide til fuglelokaliteter i Oslo og Akershus*. Norsk ornitologisk forening, avdeling Oslo og Akershus, Oslo.
- Direktoratet for naturforvaltning. 1999a. Kartlegging av naturtyper - verdsetting av biologisk mangfold. *Dir. Naturforv. Håndbok* 13: 1-238.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 1999b. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. *Dir. Naturforv. rapport* 1999: 3: 1-161.
- Elgersma, A. & Asheim, V. 1998. Landskapsregioner i Norge - landskapsbeskrivelser. *NIJOS rapport* 1998: 2: 1-61.
- Fremstad, E. & Moen, A. 2001. Truede vegetasjonstyper i Norge. *Norg. tekn.-naturv. Univ. VitenskMus. Rapp. bot. Ser.* 2001: 4: 1-231.
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 1999. Naturfaglige registreringer i Oslo og Akershus 1993-97. "Verneplan for Oslofjorden". *Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Miljøvernavdelingen Rapport* 1999: 2: 1-132.
- Førland, E. J. 1993. Nedbørnormaler normalperiode 1961-1990. *Norske meteorol. Inst. Rapp. Klima* 1993: 39: 1-63.
- Hanssen, O. & Hansen, L. O. 1998. Verneverdige insekthabitater. Oslofjordområdet. *Norsk Inst. Naturforsk. Oppdragsmeld.* 546: 1-132.
- Holtedahl, O. & Dons, J. 1952. *Geologisk kart over Oslo og omegn, målestokk 1:50 000*. Det Norske Vitenskaps-Akademi, Oslo.
- Korsmo, H. & Svalastog, D. 1993. Inventering av verneverdig barskog i Akershus og Oslo. *NINA Oppdragsmelding* 227: 1-228.
- Langdalen & Kilander 1976. *Naturvern - Kulturvern - Friluftsliv. Oslo og Akershus. Rapport om miljøvernregistrering 1973-1975. Oppegård kommune*. Norges landbrukshøgskole, Ås.
- Moen, A. 1998. *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Statens kartverk, Hønefoss.
- Olsgård, E., Hustad, H., Hansen, T. & Nyland, R. 1998. *Slorene våtmarksområde – fugleliv, ferdsel og vern*. Semesteroppgave ved Norges landbrukshøgskole. Norges landbrukshøgskole, Ås.

- Ruden, Ø. & Wesenberg, J. 1994. Ekskursjonsberetning 15. august. Sørenden av Gjersjøen, på grensa mellom Oppegård, Ski og Ås. *Blyttia* 52: 93.
- Samarbeidsrådet for bevaring av biologisk mangfold. 1998. Artsmangfold i Norge. Status - trusler – tiltak. *SABIMA-rapport* 1: 1-94.
- Strand 1994. *Amfibieregistreringer i Vestby, Ås, Nesodden, Oppegård og Ski 1994*. Unpubl.
- Strand 1996. *Dammer i Follo*. Akershus fylkeskommune/Follorådet.
- Wesenberg, J. 1996. *Sumpskogslokalitet på Svartskog nordøst*. Norsk Botanisk forening, Østlandsavdelingen.
- Wesenberg, J. 1998. Kruttmølleåsen, Oppegård. *Blyttia* 56: 75.
- Wesenberg, J., Often, A. & Stabbetorp, O. E. 1990. *Oslos riviera. Ekebergskråninga*. Norsk botanisk forening. Østlandsavdelingen, Oslo.
- Aarrestad, P. A., Brandrud, T. E., Bratli, H. & Moe, B. 2001. Skog. I: E. Fremstad & A. Moen (red.), Truete vegetasjonstyper i Norge. *Norg. tekn.-naturv. Univ. VitenskMus. Rapp. bot. Ser.* 2001: 4: 15-44.

Vedlegg 1. Lokaltetsoversikt.

Lokalitetsnummer, navn, areal (daa), naturtype, naturtypekode og verdivurdering for viktige områder for biologisk mangfold i Oppegård kommune.

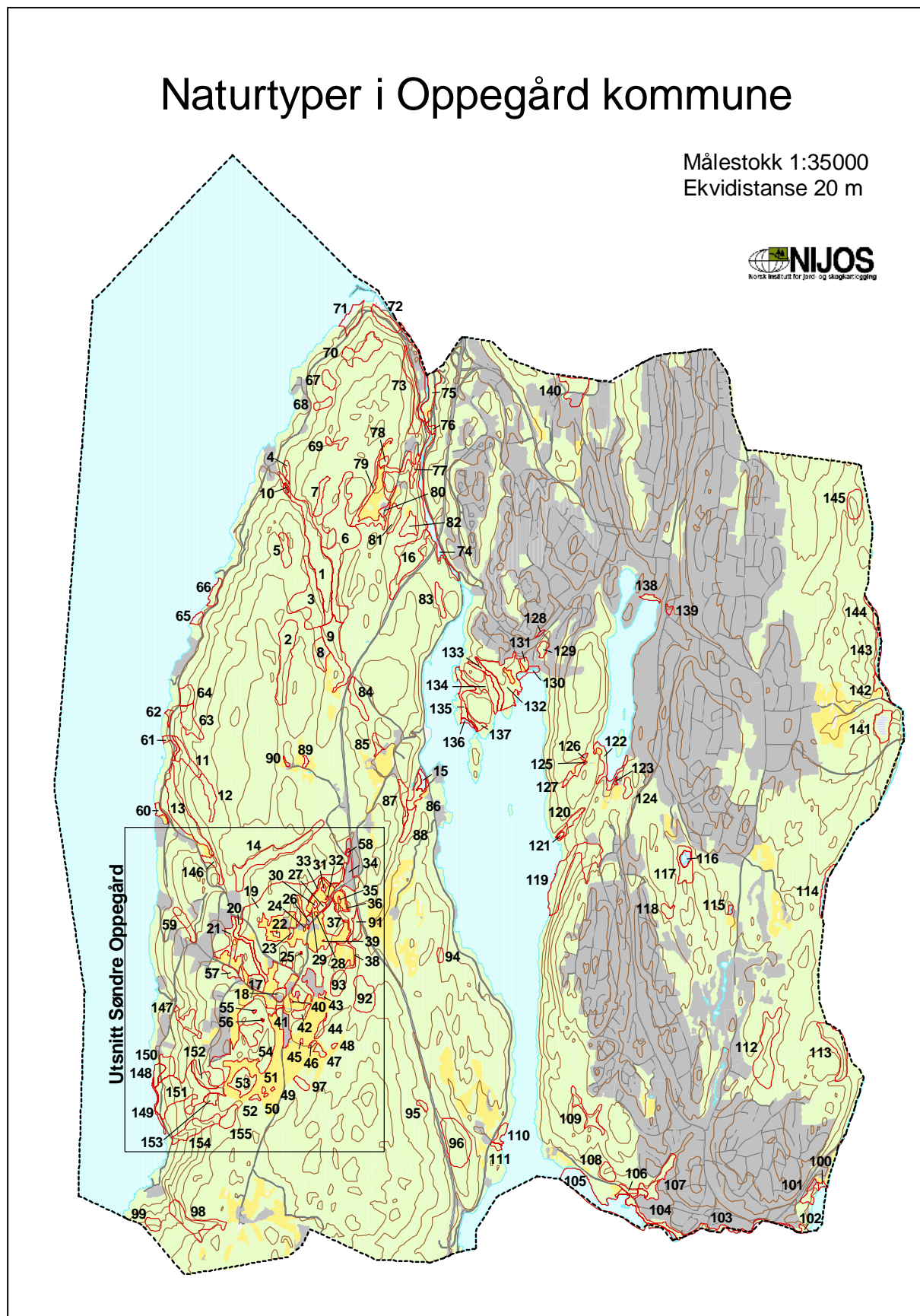
Nr	Navn	Areal	Naturtype	Kode	Verdi
1	Delingsdalen	104,4	Rikere sumpskog	F06	A
2	Revedalen	62,6	Rikere sumpskog	F06	A
3	Delingsdalen sørvest	73,4	Rikere sumpskog	F06	B
4	Delingsdalen vest	5,2	Gammel løvskog	F07	C
5	Delingsdalen nordvest	16,5	Rikere sumpskog	F06	C
6	Delingsdalen øst	127	Urskog/gammelskog	F08	B
7	Delingsdalen nord	13,5	Gammel løvskog	F07	B
8	Bjørnsrud	23,7	Naturbeitemark	D04	C
9	Bjørnsrud øst	52,1	Rikere sumpskog	F06	B
10	Dam sørøst for Ingierstrand	0,9	Dammer	E09	B
11	Øst for Prosted	20,5	Rik edelløvskog	F01	B
12	Bekkenstenfeltet Ø	19,3	Rikere sumpskog	F06	B
13	Bekkenstenfeltet	64,3	Gammel løvskog	F07	B
14	Oredalen	62	Rikere sumpskog	F06	C
15	Dam ved Skjervika	6,3	Dammer	E09	B
16	Nydammen sør	59	Rikere sumpskog	F06	A
17	Bålerud	15	Parklandskap	D13	A
18	Oppegård kirke	8,7	Parklandskap	D13	B
19	Solheim - Oppegård Vestre	321,5	Rik edelløvskog	F01	A
20	Solheim vest	18,7	Rikere sumpskog	F06	B
21	Nord for Bålerud	46,8	Rik edelløvskog	F01	B
22	Sør for Oppegård Vestre	2,3	Småbiotoper	D11	C
23	Ved Oppegård Vestre	2,5	Småbiotoper	D11	C
24	Ved Oppegård Østre	0,5	Dammer	E09	B
25	Skogsdam sør for Østre Oppegård	0,2	Dammer	E09	A
26	Oppegård Østre	3,4	Småbiotoper	D11	C
27	Oppegård Østre nord 1	3,8	Småbiotoper	D11	C
28	Oppegård Østre nord 2	0,9	Småbiotoper	D11	C
29	Oppegård Østre nord 3	0,5	Småbiotoper	D11	C
30	Oppegård Østre nord 4	1,5	Småbiotoper	D11	C
31	Oppegård Østre nord 5	1,5	Småbiotoper	D11	C
32	Oppegård Østre nord 6	0,3	Småbiotoper	D11	C
33	Oppegård Østre nord 7	5,6	Småbiotoper	D11	C
34	Roald Amundsens vei nord for Oppegård Østre	31,3	Artsrike veikanter	D03	C
35	Nordøst for Oppegård Østre 1	0,8	Småbiotoper	D11	C
36	Nordøst for Oppegård Østre 2	5,2	Småbiotoper	D11	C
37	Øst for Oppegård Østre 1	30	Rik edelløvskog	F01	B
38	Øst for Oppegård Østre 2	9,7	Småbiotoper	D11	C
39	Sør for Oppegård Østre	0,2	Småbiotoper	D11	C
40	Sør for Grønmo	0,6	Småbiotoper	D11	C
41	Oppegård Søndre	20,7	Parklandskap	D13	A
42	Øst for Oppegård Søndre 1	8,8	Rik edelløvskog	F01	C
43	Øst for Oppegård Søndre 2	2,2	Gammel løvskog	F07	C

Nr	Navn	Areal	Naturtype	Kode	Verdi
44	Øst for Oppegård Søndre 3	6,7	Småbiotoper	D11	C
45	Øst for Oppegård Søndre 4	0,7	Småbiotoper	D11	C
46	Øst for Oppegård Søndre 5	2	Småbiotoper	D11	C
47	Øst for Oppegård Søndre 6	5,2	Småbiotoper	D11	C
48	Øst for Oppegård Søndre 7	1,4	Småbiotoper	D11	C
49	Sør for Oppegård Søndre 1	0,7	Småbiotoper	D11	C
50	Sør for Oppegård Søndre 2	0,7	Småbiotoper	D11	C
51	Sør for Oppegård Søndre 3	1,2	Småbiotoper	D11	C
52	Sør for Oppegård Søndre 4	2,4	Småbiotoper	D11	C
53	Sør for Oppegård Søndre 5	29,1	Rik edelløvsog	F01	C
54	Sør for Oppegård Søndre 6	141,6	Rik edelløvsog	F01	B
55	Dam vest for Søndre Oppegård	0,5	Dammer	E09	A
56	Dam sørvest for Søndre Oppegård	0,4	Dammer	E09	A
57	Vest for Bålerud	10,6	Rik edelløvsog	F01	C
58	Leirskallen	1,3	Rikere sumpskog	F06	C
59	Rødstein	16,1	Rik edelløvsog	F01	B
60	Bekkensten	5,2	Kantkratt	B02	C
61	Prosted N	7	Kantkratt	B02	C
62	Strandskogen sør	3,5	Kantkratt	B02	B
63	Strandskogen sørøst 1	26,8	Urskog/gammelskog	F08	C
64	Strandskogen sørøst 2	16,8	Urskog/gammelskog	F08	B
65	Strandkollen sør	6,8	Kantkratt	B02	C
66	Strandkollen	11,8	Kantkratt	B02	C
67	Bjørnehodet vest	11,7	Rikere sumpskog	F06	C
68	Sandbukta Ø	9	Rikere sumpskog	F06	C
69	Kruttmølleåsen sør	8,4	Rikere sumpskog	F06	C
70	Sandbuktfeltet	35,9	Gammel løvsog	F07	C
71	Bestemorstranda	22,6	Kantkratt	B02	B
72	Ljansbruket sør	20,7	Rik edelløvsog	F01	C
73	Kruttmølleåsen	34	Rik edelløvsog	F01	B
74	Gjersjøelva	57,6	Viktige bekkedrag	E06	B
75	Mastemyr vest 1	25,8	Rikere sumpskog	F06	B
76	Mastemyr vest 2	3,4	Gråor-heggeskog	F05	B
77	Hvitebjørn NØ	13,5	Rikere sumpskog	F06	B
78	Hvitebjørn N	15,3	Rik edelløvsog	F01	C
79	Hvitebjørn 2	29,3	Rik edelløvsog	F01	C
80	Hvitebjørn	5,3	Store gamle trær	D12	C
81	Hvitebjørn Ø	15,7	Rik edelløvsog	F01	C
82	Hvitebjørn SØ	15,7	Rikere sumpskog	F06	B
83	Gjersjø bru SØ	12,6	Rikere sumpskog	F06	B
84	N for Bråte 1	18,4	Rikere sumpskog	F06	A
85	N for Bråte 2	6,7	Rik edelløvsog	F01	C
86	Skjervika sør 1	15,8	Rikere sumpskog	F06	B
87	Skjervika V	13,5	Urskog/gammelskog	F08	C
88	Skjervika sør 2	13,8	Gråor-heggeskog	F05	B
89	Torbjørnrud	2,6	Naturbeitemark	D04	C
90	Torbjørnrud vest	1,7	Naturbeitemark	D04	C
91	Mellom Oppegård Østre og E6	13,9	Gråor-heggeskog	F05	C
92	Furuåsen N	38,4	Urskog/gammelskog	F08	C
93	Øst for Grønmo	20,5	Urskog/gammelskog	F08	C

Nr	Navn	Areal	Naturtype	Kode	Verdi
94	SØ for Dal	5,1	Urskog/gammelskog	F08	C
95	Furuåsen Ø	4,2	Urskog/gammelskog	F08	C
96	Kurud Ø	65,4	Urskog/gammelskog	F08	B
97	Søndre Oppegård Søndre 7	7,3	Rikere sumpskog	F06	C
98	Sjødalen	43,9	Urskog/gammelskog	F08	B
99	Sjødalstrand S	10,6	Urskog/gammelskog	F08	C
100	Tussetjern nord	2,5	Rikere sumpskog	F06	C
101	Tussetjern	10,3	Rik edelløvsog	F01	C
102	Tussetjern sør	2,8	Rikere sumpskog	F06	C
103	Tussebekken	17,2	Viktige bekkedrag	E06	C
104	Langslora øst	23,3	Rikere sumpskog	F06	B
105	Langslora	95,4	Rike kulturlandskapssjøer	E08	A
106	Holen V	4,8	Artsrike veikanter	D03	B
107	Greverudbekken øvre del	23,8	Rik edelløvsog	F01	C
108	Holene N	14	Urskog/gammelskog	F08	C
109	Nyjordåsen V	23,1	Rikere sumpskog	F06	C
110	Kurud SØ	3,3	Gråor-heggeskog	F05	C
111	Kurud Ø	8,3	Rikere sumpskog	F06	B
112	Øst for Østre Greverud	69,7	Urskog/gammelskog	F08	B
113	Laugskollen	43,3	Urskog/gammelskog	F08	C
114	Grytetjern	12,9	Intakt lavlandsmyr	A01	C
115	Dam ved Korsveien	2,2	Dammer	E09	C
116	Kolbotntjern	8,5	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	E10	A
117	Kolbotntjern, sumpskog	23,3	Rikere sumpskog	F06	C
118	Ødegård skog	8,4	Urskog/gammelskog	F08	C
119	Nordre Gjersjøli	78,7	Urskog/gammelskog	F08	C
120	Eidsdalen	11,2	Urskog/gammelskog	F08	C
121	Eidsdalen, nedre del	1,7	Småbiotoper	D11	C
122	Kolbotnvannet sør	19,9	Rikere sumpskog	F06	C
123	Ekornrud	1,2	Store gamle trær	D12	C
124	Ekornrud øst	8,5	Rik edelløvsog	F01	C
125	Åsen sør	0,5	Dammer	E09	A
126	Åsen	1,9	Store gamle trær	D12	C
127	Åsen SV	8,9	Gammel løvskog	F07	C
128	Kolbotnveien ved Vassbonn	1,3	Artsrike veikanter	D03	C
129	Vassbonn vest	7,7	Rik edelløvsog	F01	C
130	Bukt ved Vassbonn	8,2	Andre viktige forekomster	H00	C
131	Vassbotn	4,8	Slåtteenger	D01	C
132	Kantorodden øst	61,5	Rik edelløvsog	F01	B
133	Kantorodden midtparti	18,9	Rikere sumpskog	F06	B
134	Kantorodden vest	32,6	Rik edelløvsog	F01	B
135	Lille Rørvik	19,4	Rikere sumpskog	F06	B
136	Store Rørvik	3,5	Andre viktige forekomster	H00	C
137	Store Rørvik øst	7	Rik edelløvsog	F01	B
138	Storebukta	5,4	Rikere sumpskog	F06	C
139	Kolbotn kirke	2,9	Småbiotoper	D11	B
140	Rosenholm	33,2	Rikere sumpskog	F06	B
141	Fløysbonnmyra	27,6	Intakte høymyrer	A02	C
142	Snipetjern sør	13,2	Rikere sumpskog	F06	A
143	Snipetjern	14,8	Intakt lavlandsmyr	A01	B

Nr	Navn	Areal	Naturtype	Kode	Verdi
144	Snipetjern N	8	Rikere sumpskog	F06	C
145	Tårnåsen	24	Urskog/gammelskog	F08	C
146	Vestenga N	12,2	Rikere sumpskog	F06	C
147	Linnekastveien øst	19,7	Rikere sumpskog	F06	B
148	Linnekastet, kantkratt	10	Kantkratt	B02	A
149	Linnekastet, strand	6	Strandeng og strandsump	G05	C
150	Linnekastet, kalkskog	17,4	Kalkskog	F03	B
151	Linnekastet, barskog	93,3	Urskog/gammelskog	F08	A
152	Trolldalen nord 1	17,1	Gammel løvskog	F07	C
153	Trolldalen nord 2	8,1	Rik edelløvskog	F01	C
154	Trolldalen	32,4	Urskog/gammelskog	F08	B
155	Trolldalen øst	15,7	Rikere sumpskog	F06	C

Vedlegg 2. Oversiktskart over naturtypelokaliteter i Oppegård.

Vedlegg 3. Oversiktskart over naturtypelokaliteter i Svartskog.

